

**AZONOSSÁGOK ÉS KÜLÖNBSÉGEK A
MAGYARORSZÁGI DÉL-ALFÖLDI ÉS A
ROMÁNIAI VEST RÉGIÓK KÖZÖTT**

**ASEMĂNĂRI ȘI DEOSEBIRI ÎNTRE REGIUNEA
DÉL-ALFÖLD A UNGARIEI
ȘI REGIUNEA VEST A ROMÂNIEI**

**SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN
THE REGIONSOF DÉL-ALFÖLD IN HUNGARY
AND VEST IN ROMANIA**

Szeged, 2010

Felelős szerkesztő – Editor responsabil – Responsible editor

Végh Zoltán
Belea Sorin

Szerkesztő – Editor – Editor

Szűcs Anna
Petrov Liubina

Közreműködtek – Colaboratori – Contributors

Bozsikné Vadai Anna
Csőszná Seres Ilona
Farkas Veronika
Kovács Andrea
Krucsai Erika
Nádasné Uhrin Györgyi
Pálffalvi Zsoltné
Dr. Takács Béláné

Török Ecaterina
Martinov Iosana

Cím – Adresă – Address

6726 Szeged
Jobb fasor 6-10.
Tel.: (36-62)623-800
e-mail: zoltan.vegh@ksh.hu
www.ksh.hu

cod 300226 Timișoara
B-dul V. Babeș
Tel.: (40-256)493-669
e-mail: sorin.belea@timis.insse.ro
www.insse.ro

Központi Statisztikai Hivatal, 2010
Hungarian Central Statistical Office, 2010

ISBN: 963 235 296 1

Nyomdai kivitelezés: Xerox Magyarország Kft. –2010.291

AJÁNLÁS

A határokon átnyúló regionális kapcsolatokat az Európai Unión belül megkülönböztetett figyelem kíséri. A határmenti területek együttműködésének különböző formái mindenkit ország szempontjából fontosak, mivel azok jelentős fejlődési folyamatokat indíthatnak el. Románia Európai Uniós csatlakozása után még inkább felértékelődtek a két ország közötti kapcsolatok. A magyar statisztikai hivatal Szegedi Igazgatósága és a román statisztikai hivatal Temes megyei igazgatósága közötti kapcsolatban előzménynek tekinthető a 2002-ben már kiadott „Duna-Tisza-Körös-Maros Eurorégió” című kiadvány. Az eurorégiós kiadvány táblázatos formában tartalmazta a legfontosabb összehasonlítható adatokat.

Jelen kiadványunk táblázatokkal és szöveges elemzésben mutatja be a két határmenti régió – a magyarországi Dél-Alföld és a romániai Vest régió – társadalmi-gazdasági helyzetét, emellett lehetőséget nyújt a két régió helyzetének mélyebb érdemi összevetésére, a hasonlóságok és az eltérések érzékeltetésére. A kiadvány megtartva a korábban megjelent adattartalmat, a két területi statisztikai igazgatóság között évek óta folyamatosan egyre tartalmasabbá váló szakmai együttműködés eredményeként tovább bővítette az összehasonlításra alkalmas mutatók körét.

Reményeink szerint a kiadvány alapul szolgálhat a kutatóknak, a pályázatokat készítőknek, de figyelemfelkeltőként, netán követésre érdemes kezdeményezésül szolgálhat a regionális folyamatok iránt érdeklődőknek éppúgy, mint a határmenti együttműködés fontosságát szívügyüknek tekintő szakembereknek is.

Közös meggyőződésünk, hogy e kiadvány készítésével megalapoztuk a két szomszédos régió statisztikai igazgatóságai közötti szakmai kapcsolatok további elmélyítését és intenzívebbé tételeit.

Jó szívvvel ajánljuk a kiadványt mindenkinek, aki a két ország közötti együttműködés érdekében fáradozik.

Végh Zoltán

Belea Sorin

OFERTĂ

Legăturile regionale transfrontaliere în UE sunt supuse unei atenții speciale. Diferite forme ale cooperării transfrontaliere sunt importante din punctul de vedere al ambelor țări, deoarece acestea pot iniția diferite procese importante din punct de vedere al dezvoltării. După aderarea României la UE legăturile bilaterale au devenit și mai importante. Între Direcția Regională de Statistică din Szeged a Institutului Maghiar de Statistică și Direcția Regională de Statistică din Timișoara a Institutului Național de Statistică din România se poate considera ca un preambul publicația din 2002 numită „Euroregiunea Dunărea-Tisa-Criș-Mureș”. Publicația din euroregiune conține sub formă tabelară cele mai importante date comparative.

Prezenta publicație prezintă cele două regiuni de lângă graniță cu tabele și analize textuale – a regiunii Dél-Alföld din Ungaria și Regiunii de Vest din România – din punct de vedere al situației socio-economice. Pe lângă acestea, oferă posibilitatea comparării de fond a situației celor două regiuni; pentru a scoate în evidență asemănările și deosebirile. Publicația, păstrând conținutul datelor publicate anterior, ca rezultat al cooperării excelente de-a lungul anilor al celor două direcții statistice regionale, care an de an se îmbogățește din punct de vedere al conținutului, și-a largit în continuare numărul indicilor statistici potriviti comparației.

Sperăm că publicația noastră va putea sta ca bază cercetărilor, celor care întocmesc proiecte, dar și ca o publicație care atrage atenția, eventual ca exemplu demn de urmat pentru cei interesați de procesele regionale cât și specialiștilor, care pun în prim-plan importanța cooperării transfrontaliere.

Convingerea noastră comună este că, prin prezenta publicație punem bazele cooperării dintre cele două direcții regionale de statistică vecine, adâncind și intensificând această cooperare.

Recomandăm această publicație tuturor celor interesați.

Végh Zoltán

Belea Sorin

PREFACE

EU cross-border regional connections are subject to special attention. The various forms of cross-border cooperation are important from the standpoint of both countries, because they can initiate different important processes in terms of development. After Romania's accession to EU, the bilateral relationships became even more important. For the relationships between the Regional Department of the Hungarian Statistical Office in Szeged and the Regional Department of the Romanian Statistical Office in Timișoara, the publication issued in 2002, entitled 'Euroregion in numbers, Danube-Kris-Mures-Tisa regional co-operation' can be considered a preamble. The publication referring to the Euroregion contains the most important comparative data in tabular form.

This publication describes the two regions near the border – namely the Dél-Alföld in Hungary and the Vest Region in Romania – from the point of view of the social and economic situation by means of tables and text analysis; besides this, it offers the possibility of comparing the situation of the two regions in view to highlight the similarities and differences. As a result of the excellent cooperation along the years between the two regional statistical departments, getting wider every year in terms of the content, in the publication we have not only preserved the content of the previously published data but have further expanded the number of statistical indices allowing comparison.

We hope that our publication could represent the basis for researches, being useful to those who elaborate projects, while it could be also seen as a publication that draws the attention of the audience, possibly as an example to be considered by those interested in regional processes and by the specialists who put the stress on the cross-border cooperation.

Our common belief is that, by this publication, we set the basis of the cooperation between the two statistical departments of the neighbouring regions, widening and intensifying this cooperation.

We are kindly recommending this publication to all who are acting for the deepening of the bilateral cooperation between the two countries.

Végh Zoltán

Belea Sorin

TARTALOMJEGYZÉK - CONȚINUT - CONTENTS

	HU	RO
A régiók gazdaságföldrajzi, település-szerkezeti jellemzői - Caracteristicile regiunilor din punctul de vedere al geografiei economice si al structurii localităților - Economic geography and settlement structure characteristics of regions.....	11	61
Demográfiai jellemzők - Caracteristici demografice - Demographic characteristics	16	66
Gazdasági aktivitás, foglalkoztatottság - Activitate economică, ocuparea forței de muncă - Economic activity, employment.....	23	73
Bruttó hazai termék (GDP) - Produsul intern brut (PIB) - Gross domestic product (GDP)	25	75
Mezőgazdaság - Agricultură - Agriculture	27	77
Turizmus - Turism - Tourism	36	86
Oktatás - Educație - Education.....	41	92
Egészségügy - Sănătate - Public health	45	96
Lakáshelyzet, közműellátás - Fondul de locuințe, utilități - Dwellings, public utilities	48	99
Infrastruktúra - Infrastructura - Infrastructure	54	105
Közúti közlekedési balesetek - Accidente rutiere - Road traffic accidents	57	109
Angol nyelvű összefoglaló – Rezumat în limba engleză - Summary in English.....	111	111
Táblázatok - Tabele - Tables.....	119	137

Megjegyzések - Note - Notes

A százalék- és viszonyyszámok kiszámítása kerekítés nélküli adatok alapján történt.
Procente și ratele sănt calculate cu datele de bază, fără a fi rotunjit.
Percentages and rates have been calculated on the basis of unrounded figures.

A részadatok összegei – kerekítések miatt – eltérhetnek az összesen adatoktól.
Suma datelor individuale se pot dифri de la total din cauza rotunjirei.
The sum of part figures may differ from the total, due to roundings.

A fogalmakhoz kapcsolódó részletes leírásokat, magyarázatokat a 2008. évi – magyar, illetve román – megyei és országos statisztikai évkönyvek módszertani blokkjai tartalmazzák.

Descriptia și explicația detaliată ale termenilor sănt cuprinse în metodologiiile anualelor de statistică ungare și românești 2008.

See the descriptions and the explications of concepts in methodology of Hungarian and Romanian yearbooks 2008.

Jelmagyarázat - Simboluri folosite - Explanation of symbols

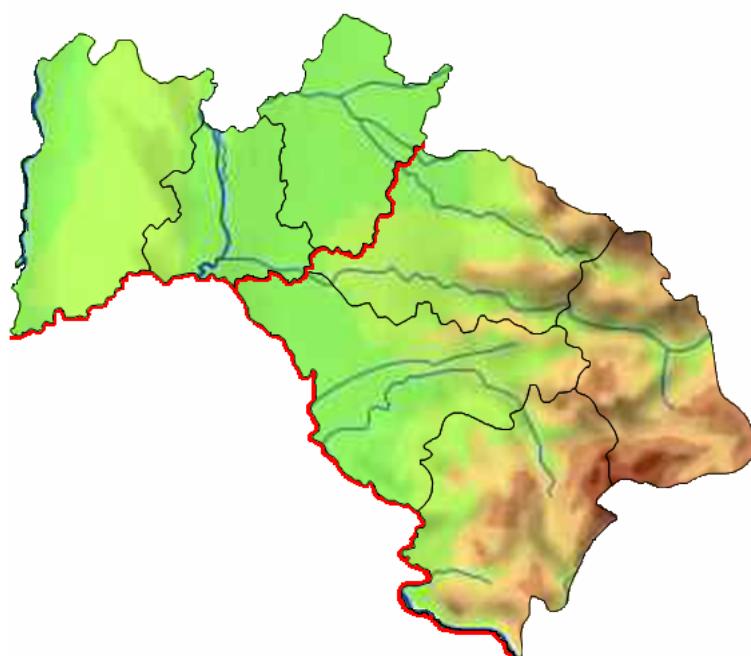
- = A megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.
Evenimentul observat nu se află.
Non-occurrence.
- .. = Az adat nem ismeretes.
Lipsă date.
Not available.
- 0; 0,0 = A mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad.
Date mai mici decât 0,5 sau 0,05.
Less than half of unit.

AZONOSSÁGOK ÉS KÜLÖNBSÉGEK A MAGYARORSzáGI DÉL-ALFÖLDI ÉS A ROMÁNIAI VEST RÉGIÓK KÖZÖTT

A RÉGIÓK GAZDASÁGFÖLDRAJZI, TELEPÜLÉS-SZERKEZETI JELLEMZŐI

A magyarországi dél-alföldi régió területe 18 ezer, a romániai Vest régióé 32 ezer km². A két régió közös államhatára 176 km; magyar részről Békés és Csongrád megye, román részről pedig Arad és Temes megye érintkezik egymással. A dél-alföldi régió – Magyarország legnagyobb kiterjedésű régiója – az ország területének egyötödén terül el; a Vest régió megyei Románia területének 13%-át foglalják el. A két régió megyéi közül Temes megye a legnagyobb kiterjedésű és Csongrád megye a legkisebb.

Domborzat



A dél-alföldi régió **földrajzi fekvése** alapján a Pannon medencéhez, a Vest régió pedig a Pannon medencéhez és a Kárpátok térségéhez tartozik. A dél-alföldi régió szinte teljes egészében az Alföld tengersíkvidékén helyezkedik el, amiből csak a kiskunsági dombok emelkednek ki, legmagasabb pontja a mindössze 174 méteres Ólom-hegy. A régió legfőbb természeti kincse a termőföld, amelynek minősége kedvezőbb az országos átlagnál. Természeti adottságaiból következően – a szénhidrogén kivételével – nem tartozik az ország számottevő energia- és ásványianyag-lelőhelyei közé. Az itt feltárt kőolaj- és földgázlelőhelyek termelése viszont

az ország szénhidrogén-termelésének jelentős hányadát biztosítja. Vízhálózatának törzsét a Duna, a Tisza, valamint annak mellékfolyói a Maros és a Körösök adják. A régió területén – az országoshoz hasonlóan – a kontinentális éghajlat jellemző, a napfénytartam itt a legkedvezőbb az országban.

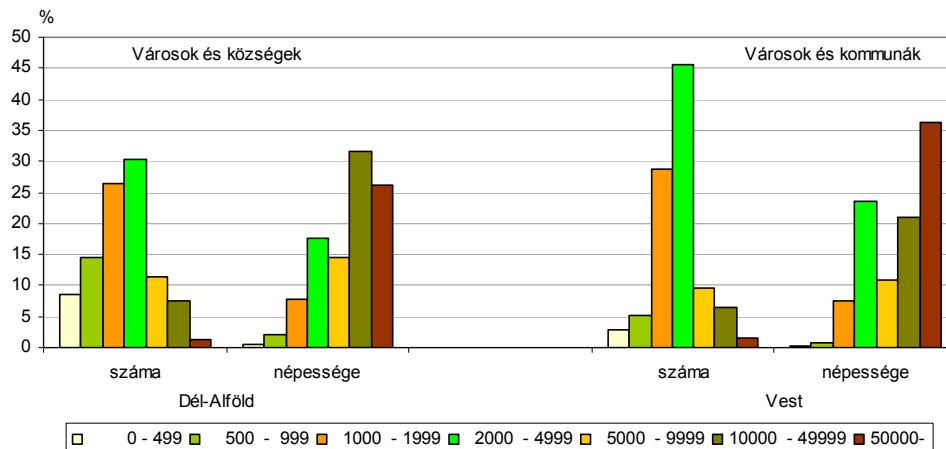
A Vest régiót az Erdélyi-középhegység, a Nyugati- és a Déli-Kárpátok ölelik körül, melyek több ezer méteres csúcsaikkal magasodnak a régió fölé. A Vest régió területén különböző domborzati formák – alföldek, dombságok és hegységek – váltakoznak. Arad megye keleti részén hegység, nyugaton síkság; Krassó-Szörény és Hunyad megyében a domborzat nagy részét hegyek teszik ki; Temes megye nyugati része síkság, kelet felé a domborzat fokozatosan emelkedik, amíg eléri a Ruszka-havast. A magasabb hegyek Krassó-Szörény és Hunyad megyében találhatók, nevezetesen a Nagy-Páring (2519m), a Retyezat (2482m), a Szemenyik (1447m) és a Ruszka-havas (1382m). A Vest régió a területén elterülő nyugati alföld miatt Románia második legnagyobb mezőgazdasági régiója. A régió nagyszámú vízfolyása – Fehér-Körös, Maros, Béga, Temes Barzava, Karas, Nera – mellett legjelentősebb folyója a Duna. Földrajzi helyzetének megfelelően a klíma mérsékelt kontinentális, de a mediterrán hatás enyhébb teleken és forró nyarakon az ország többi részén is érezhető.

A dél-alföldi régióban a területi osztályozási rendszer szintjei, a megyék, a statisztikai kistérségek, a városok és a falvak. Ezzel szemben a Vest régióban nem alakították ki a kistérségi rendszert. A két régióhoz hét megye tartozik: a dél-alföldi régiót Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyék, a Vest régiót Arad, Krassó-Szörény, Hunyad és Temes megyék alkotják. A Dél-alföldön Kecskemét és Szeged agglomerációs központok, míg Békés megyében a Békéscsaba-Békés-Gyula nagyvárosi településgyűttes jelent nagyobb népességgkoncentrációt. A régióban 25 statisztikai kistérség található, közülük Bács-Kiskun megyében 10, Békés megyében 8, Csongrád megyében 7; a kistérségek megnevezése a központi település alapján történt.

A két régió **településszerkezete** lényeges különbséget mutat. A magyarországi régió településeit a városok és az általában nagy határú és nagy lélekszámú közigazgatásilag önálló községek mellett, a homoki térség

tanyavilága alkotják. A Vest régióban a településhálózat a városokból és a kommunákból¹ áll. 2008-ban a dél-alföldi régióban 254 (város és község), a Vest régióban 323 település (város és kommunika) volt. A megyék közül a legtöbb település Bács-Kiskun megyei, a legkevesebb pedig Csongrád megyéhez tartozik. A települések átlagos népessége a Vest régióban 5958, a Dél-Alföldön 5219 fő volt.

A dél-alföldi és a Vest régió településeinek és népességének megoszlása népesség-nagyság szerint, 2009. január 1.



A két régióra egyaránt jellemző, hogy a 9%-nál kisebb hányadot képviselő 1000 főt meghaladó településeken él a régió népességének közel hattizede. A dél-alföldi régióban több a kisebb lélekszámú település, az 1000 fónál kisebbek aránya 23%, népességüké mintegy 3%. A Vest régióban a 8%-ot képviselő 1000 fő alatti kommunákban csak a népesség egy százaléka él. (A kommunákhöz tartozó (nem önálló) falvak népességnagyságát tekintve a Vest régióban lényegesen több 1000 fő alatti lakott hely található.)

A dél-alföldi régióban a természetes szaporodás és a migrációs mérleg mellett a várossá nyilvánítások határozzák meg a két településtípus népességszámának megoszlását. 2008-ban, a dél-alföldi régióban városi címmel 48 település rendelkezett, ezzel a második legvárosiasabb régiója az

¹ Kommuna (Comuna) több település összevont csoportját jelenti, amelyekben egy központi szerepkörű településhez – ahol a képviselő testület működik – mint a kommunai központjához több falu is tartozik. A romániai falvak a magyarországi falvakkal ellentétben nem önállóak.

országnak. Közülük – Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Kecskemét és Szeged – megyei jogú város. A várossá nyilvánítások révén a városok száma növekszik, s ennek eredményeként az urbanizáltság mértéke folyamatosan javul. 2008-ban már a régió népességének 71%-a városlakó. Az urbanizáltság foka Csongrád megyében a legmagasabb, 75%, ennél kissé alacsonyabb 73%-os Békés megyében. Arányaiban a legkevesebb városi lakos Bács-Kiskun megyében él. Az új városok az 5000-10000 lakosú települések közül kerültek ki, így a városok átlagos népessége csökkent, ma már a városok több mint felében tízezernél kevesebben élnek. A délalföldi régióban van az ország kilenc 100 ezer lakosnál nagyobb városából kettő, Kecskemét és Szeged.

A dél-alföldi régió városai, 2009. január 1.



A Vest régióban 2008-ban 42 település viselt városi rangot, közülük 12 megyei jogú városi címmel is rendelkezett. Megyei jogú városi rangja Arad megyében Arad, Krassó-Szörény megyében Resicabánya, Karánsebes, Hunyad megyében Déva, Vajdahunyad, Brág, Szászváros, Petrozsény, Vulkán, Lupény és Temes megyében Lugos és Temesvár városoknak van. A megyei jogú városok közül Arad és Temesvár népessége nagyobb 100 ezer fónél. A városi lakosság aránya a Vest régióban 63%, ami alacsonyabb, mint a Dél-Alföldön. Temes megyében az urbanizáltság mértéke az átlaggal megegyezik, Hunyad megyében ennél több, 77%, Arad és Krassó-Szörény megyékben 55, illetve 56% volt 2008-ban.

A két régió területén a városhálózat legmagasabb szintű központjai a régióközpontok. Ezt a szerepet Szeged és Temesvár tölti be, vonzáskörzetük átlépi a régiójuk határait. A városhálózat következő szintjét azok a nagyobb városok alkotják – főként a megyeszékhelyek –, amelyek egyben gazdasági és kulturális központok. Ide sorolhatók: Arad, Déva, Lugos, Resicabánya, Petrozsény, Vajdahunyad, Békéscsaba, Hódmezővásárhely és Kecskemét. A régióban sok olyan kisebb város is van, amelyek az oktatás és közegészségügy területén ellátják a vonzáskörzetükbe tartozó települések lakosságát is.

A Vest régió városai, 2009. január 1.

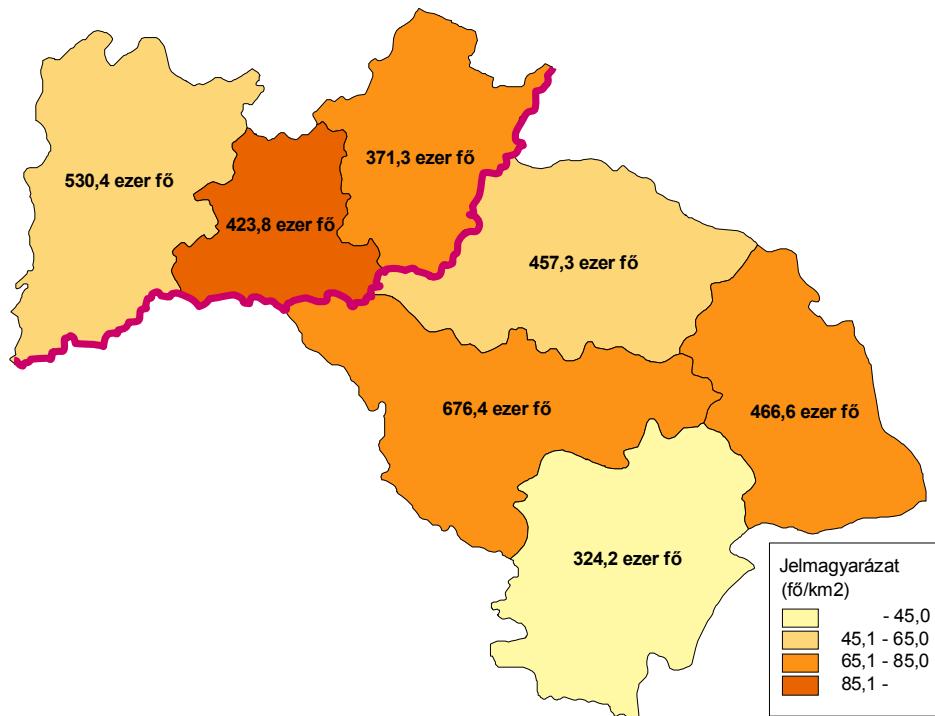


A Vest régióban a kommunákat alkotó falvak lakónak száma nagyon különböző; az alföldi falvakban meghaladja a néhány ezret, a hegységi falvakban ennél jóval kisebbek, sokszor csak pár száz fő, vagy még ennél is kevesebb. Az 1327 falu 281 kommunába tartozik. A dél-alföldi régióban a városon kívüli településtípusokra az "óriásfalvas" településhálózat, jelentős számú külterületi lakott helyvel a jellemző. Az országon belül e régióban él a legtöbb külterületi lakos. A községek (falvak) átlagos népességszáma mintegy 3650 fő. A dél-alföldi régióban 206 közigazgatásilag önálló község van, számuk a várossá nyilvánításokkal párhuzamosan folyamatosan csökken.

DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK

A délalföldi régió 1,3 millió lakosával Magyarország harmadik legnepesebb térsége, ahol 2009 elején az ország **népességének** 13%-a lakott. Ezzel szemben az 1,9 milliós Vest régió Románia legkisebb lakosságú területe, ahol a román népesség 9%-a élt. A két régiót alkotó hét megye közül a 676 ezer lakosú Temesben laknak a legtöbben, a 324 ezer fős Krassó-Szörényben pedig a legkevesebben.

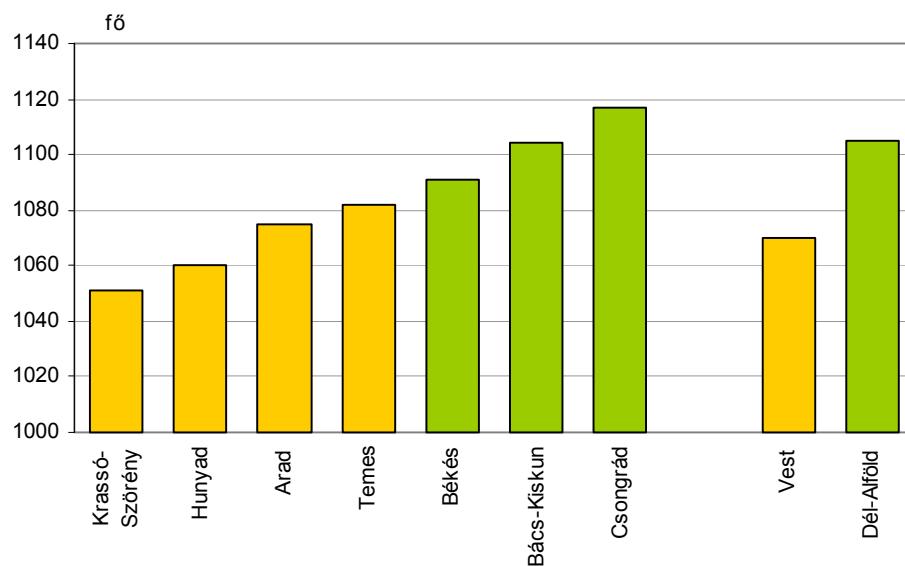
Népesség, népsűrűség, 2009. január 1.



A két régió közül a délalföldi a sűrűbben lakott, 2009 elején egy négyzetkilométerére átlagosan 72 ember jutott, míg a Vest régióban minden össze 60. A **népsűrűség** a megyéket tekintve az Alföldön fekvő, legkisebb területű Csongrádban a legnagyobb, ahol négyzetkilométerenként 99-en élnek, ugyanakkor a legritkábban lakott, hegyekben bővelkedő, legapróbb népességű Krassó-Szörényben szinte harmadannyian, 38-an.

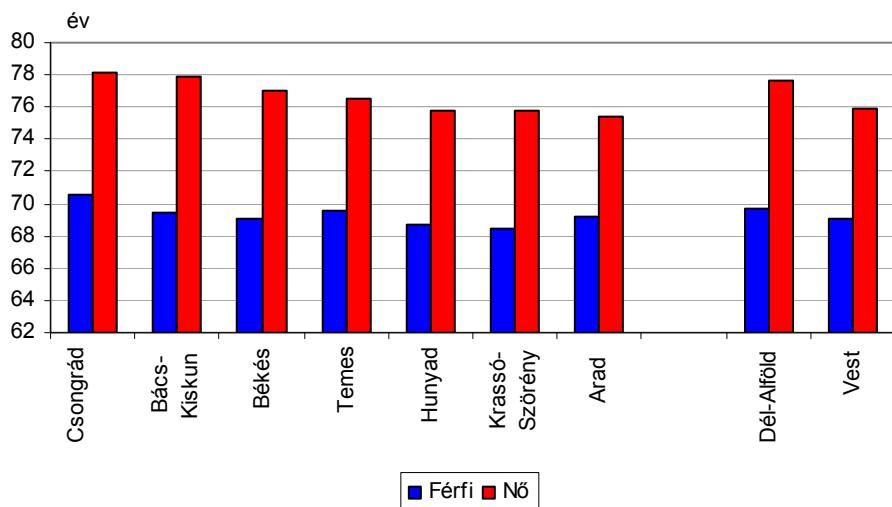
Annak ellenére, hogy mind a magyarországi, mind a romániai régióban a népességet jelentős **nőtöbblet** jellemzi – a nők száma a Dél-Alföldön közel 66 ezer, a Vest régióban mintegy 65 ezer fővel haladja meg a férfiakét –, a nemek arányának mértéke a két térségben igencsak különböző. A Dél-Alföldön a nő-férfi arány jóval magasabb, mint a Vest régióban: 2009 elején az előbbiben 1000 férfira 1105, az utóbbiban 1070 nő jutott. A régiók közötti különbözetet jól tükrözi az is, hogy a romániai térség legelnöiesedettebb megyéje, Temes alacsonyabb értékkel rendelkezik (1082), mint a Dél-Alföld legkiegyenlítettebb mutatójú megyéje, Békés (1091).

1000 férfira jutó nők száma, 2009. január 1.



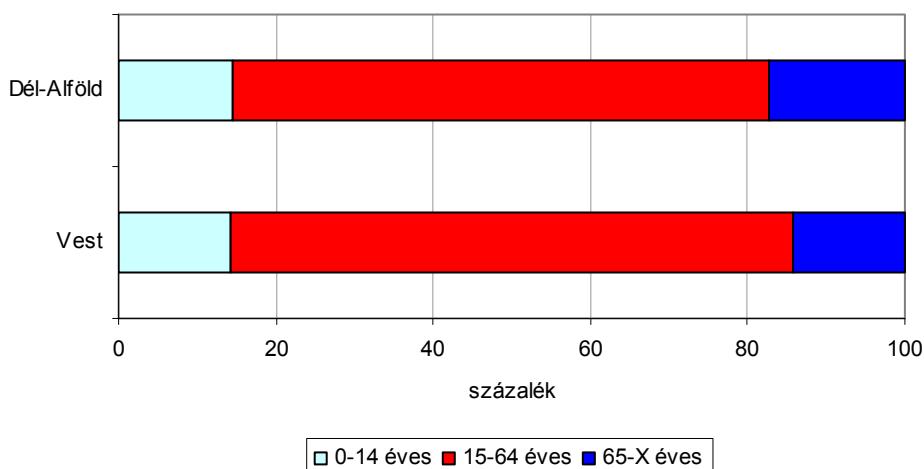
A Dél-Alföldön és a Vest régióban egyaránt a nők **életkilátásai** a jobbak, a férfiaknál 2008-ban a Dél-Alföldön majd 8 évvel, a Vest régióban közel 7 ével számíthatnak hosszabb életre. Mindkét nem esetén a Dél-Alföldön élők életesélyei a jobbak: férfiak esetén 8 hónappal, a nőknél 1 év 9 hónappal számíthatnak hosszabb élettartamra. A születéskor várható élettartam a régiókon belül megyenként eltér: a leghosszabb élettartamra a nőknél és a férfiaknál egyaránt a Csongrád megyeiek, legrövidebbre az erősebbik nemnél a Krassó-Szörényben élők, a gyengébbik nemnél pedig az Arad megyeiek számíthatnak.

Születéskor várható átlagos élettartam, 2008



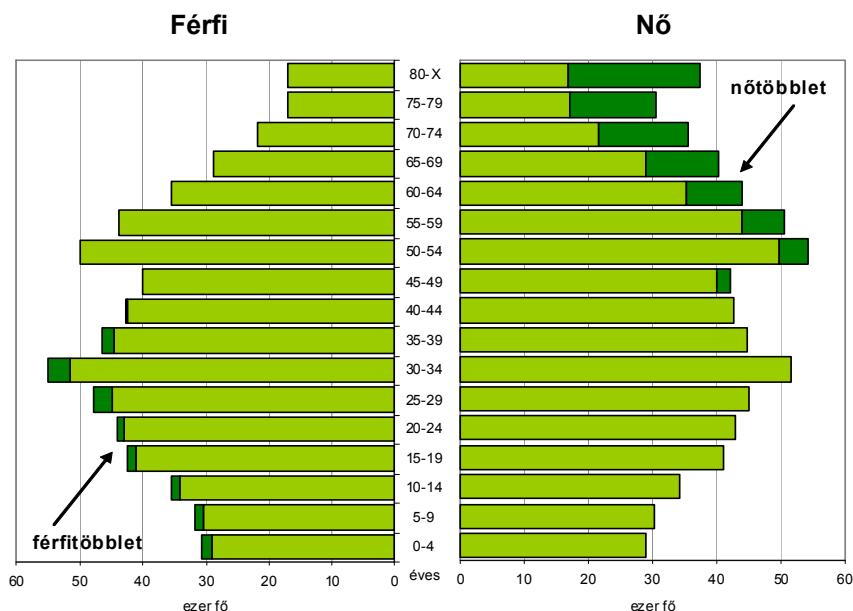
Korösszetétel szempontjából a Vest régió valamivel kedvezőbb helyzetű, mint a Dél-Alföld, ahol arányaiban kevesebb 15-64 év közötti és kicsivel több idős ember él. 2009 elején a középkorosztályba a magyar régió lakosságának minden ötödikének 68, ugyanakkor a román népességnek több mint 71%-a, míg a 64 éven felüli korosztályba az előbbinek 17, az utóbbinak pedig 14%-a tartozott. Ugyanakkor a gyermekkorú népesség hányadában nincs érdemi különbség, minden két régióban a lakosság nagyjából 14%-a volt 15 év alatti.

Korösszetétel, 2009. január 1.

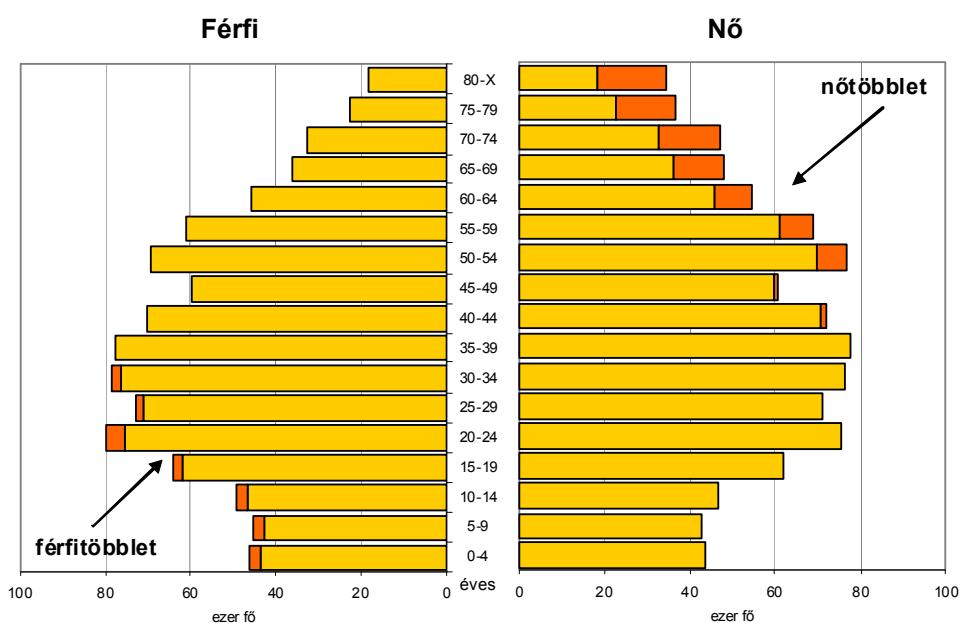


Korfa, 2009. január 1.

Dél-Alföld

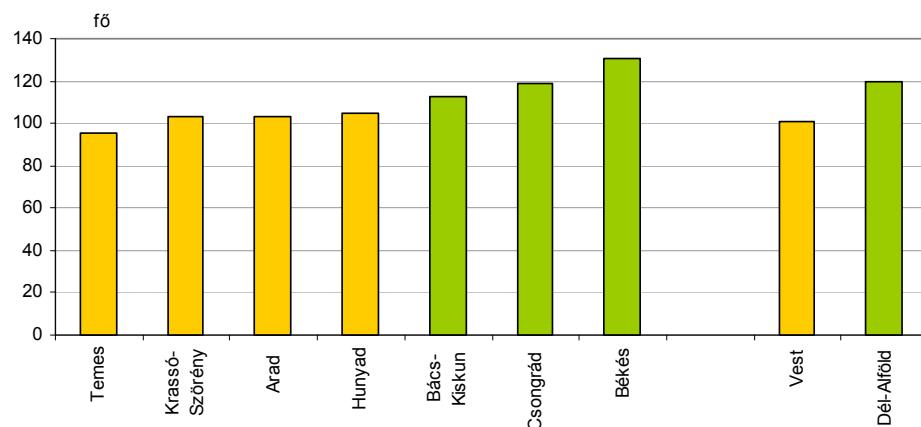


Vest



Jelentős az eltérést viszont abban, hogy miközben a gyermekkorúak részaránya a Vest régióban szinte megegyezett, addig a Dél-Alföldön jóval alatta maradt az időskorúakénak. Erre utal az **öregedési index** is – amely a 64 éven felüli népesség 15 éven aluli népességhoz viszonyított arányát fejezi ki –, hiszen 2009 elején a Vest régióban 100 tizenöt éven aluli gyermekre 101 hatvannégy éven felüli jutott, míg a Dél-Alföldön 120.

Öregedési index, 2009. január 1.

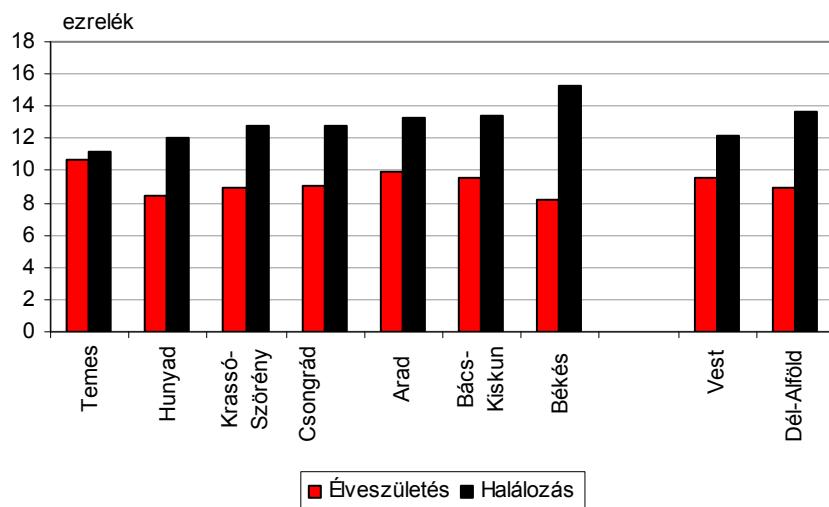


A délalföldi régiós népesség idősebb voltát mutatja az is, hogy minden négy romániai megye öregedési indexe jócskán alatta maradt a magyarországiakénak. A két szélső értéket Temes és Békés megye képviselte, előbbiben 95, utóbbiban viszont 131 idős ember jutott 100 gyermekkorúra.

A **lakosság** 2005 óta minden régióban **fogyott**, ez idő alatt a Dél-Alföld népességének több mint 2, a Vest régió „mindössze” fél százalékát veszítette el. Mindkét régióban belül a legkorosabb megyék népessége csökkent a legjobban. Így Dél-Alföldön belül Békés megyéé, a Vest régióban pedig Hunyadé, négy év alatt az előbbi népessége majd 5, az utóbbi több mint 3%-kal lett kevesebb. 2005 elejéhez képest a hét megye közül egyedül a Temes megyében élők száma növekedett, mégpedig majdnem 3%-kal.

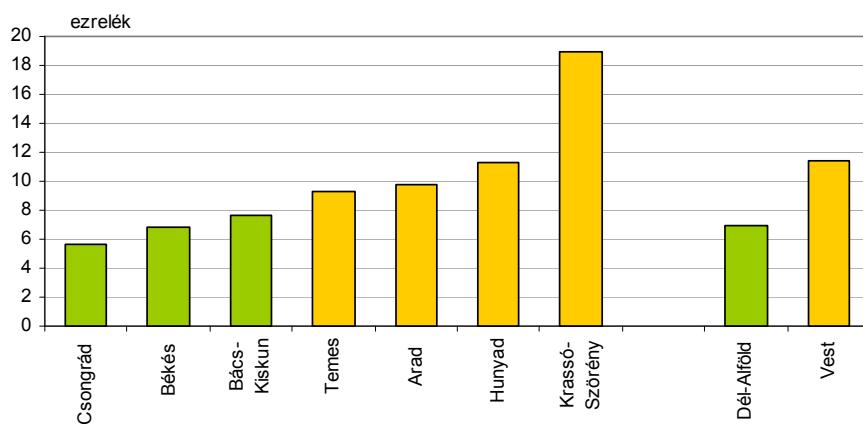
A népesség alakulását a **természetes népmozgalom** (az élveszületések és a halálozások), valamint a **vándorlás** (a belföldi és a nemzetközi) befolyásolja. 2008-ban a dél-alföldi régió népmozgalmi mutatói kedvezőtlenebbül alakultak, mint a Vest régióé, hiszen a magyar oldalon ezer lakosra kevesebb élveszületés, viszont több halálozás jutott. Így a két mutató különböziként a Dél-Alföld népessége ezer lakosonként majd 5 fővel, a Vest régióé közel 3-mal fogyott. E folyamatot a magyar régióban a vándorlás tovább erősítette (-2,0 fő/1000 lakos), míg a román térségen részben ellensúlyozta (1,5 fő/1000 lakos).

Élveszületés, halálozás 1000 lakosra, 2008



A természetes népmozgalmi események a megyék mindegyikében fogyást mutatnak. Mértékében nagy szerepe van a népesség kor szerinti összetételének, mivel a legidősebb népességgel rendelkező Békés természetes fogyása a legnagyobb (-7,1 fő/1000 lakos), ugyanakkor a legfiatalabb Temesé a legkisebb (-0,5 fő/1000 lakos). A vándorlás a természetes fogyást a hét megye közül négyben – Békésben, Hunyadban, Bács-Kiskunban, illetve Krassó-Szörényben – tovább fokozta, háromban – Csongrádban, Aradban és Temesben – pedig valamelyest vagy teljes egészében mérsékelte.

Csecsemőhalálozás 1000 lakosra, 2008



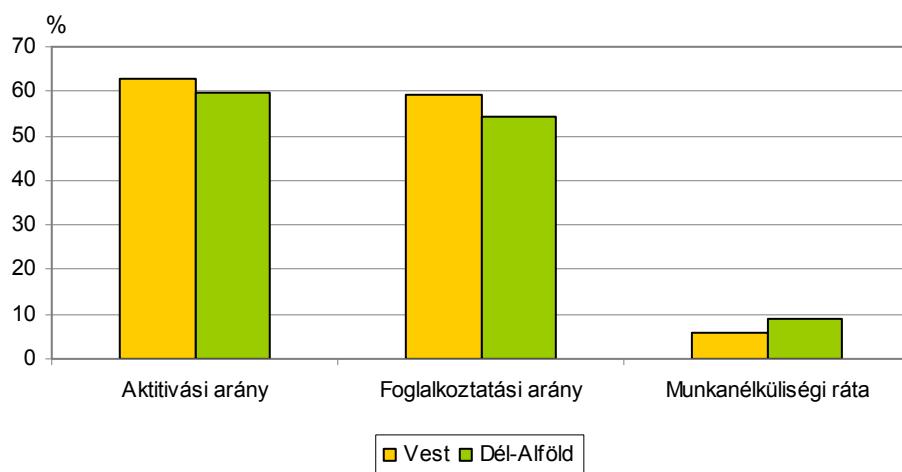
A **csecsemőhalandóság** alakulása kiemelt jelentőséggel bír, hiszen érzékeny mutatója a társadalom fejlettségének és az egészségügyi állapotnak. Az utóbbi évtizedben az egy éven aluli meghaltak száma a délalföldi régióban héttizedére, a Vest régióban hattizedére mérséklődött. Így 2008-ban a Dél-Alföldön 82, a Vest régióban 210 egy éven aluli kisgyermek vesztette életét. A két terület fajlagos mutatója jelentősen eltér, hiszen a magyar régióban ezer élveszületésre „mindössze” 7, a romániai térségben több mint 11 csecsemőhalálozás jutott. A megyék közül messze a legrosszabb mutatóval Krassó-Szörény rendelkezett, ahol ezer újszülött közül majd 19 csecsemő halt meg egyéves születésnapja előtt. Ezzel szemben a legalacsonyabb értékkel bíró Csongrádban 6.

GAZDASÁGI AKTIVITÁS, FOGLALKOZTATOTTSÁG

A Dél-Alföld, illetve a Vest régió munkaerő-piaci helyzete alapján nagyjából országa középmezőnyében helyezkedik el. A munkaerő-felmérés 2008-as adatai nem mutatnak látványos különbséget a két térség között, általánosságban azonban elmondható, hogy a Dél-Alföld pozíciója minden vonatkozásban kissé kedvezőtlenebb, mint a román régióé.

2008-ban a Dél-Alföld 15-64 éves népességének nem egészen 60%-a (533 ezer fő) tartozott a **gazdaságilag aktívak** csoportjába, míg a Vest régióban ez az arány 63%-ot tett ki. Dél-Alföldet a Vest régióénál valamivel alacsonyabb foglalkoztatottsági szint és magasabb munkanélküliség jellemzi. Előbbiben 2008-ban a népesség 54,5%-a volt foglalkoztatott, míg utóbbiban csaknem hattizede, a Dél-Alföld 9%-ot közelítő munkanélküliségi rátájával szemben pedig a romániai térség kevesebb mint 6%-os értéke állt.

A gazdasági aktivitás főbb mutatói*, 2008



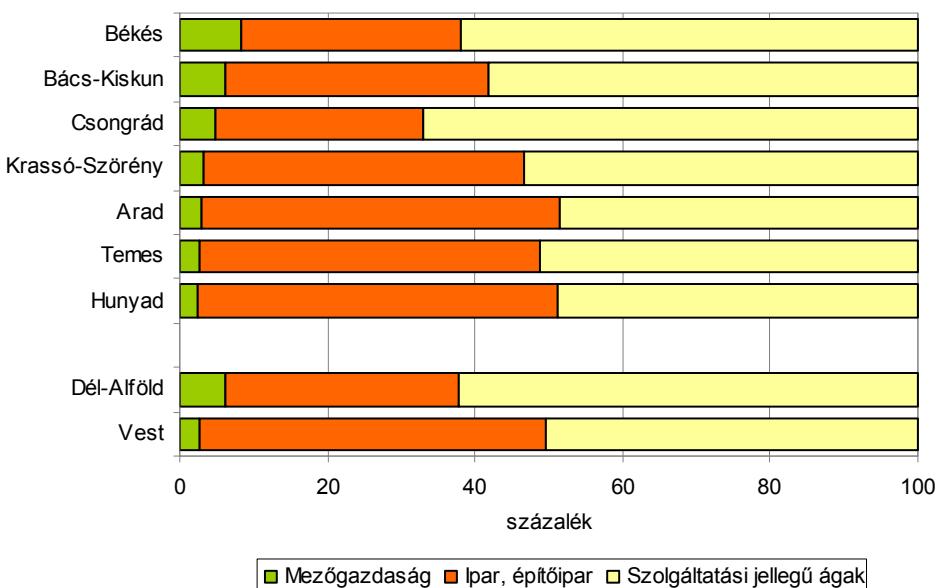
* Munkaerő-felmérés adata.

A foglalkoztatottak döntő hányada minden két régió esetében alkalmazottként dolgozik. Létszámauk 2008-ban a Dél-Alföldön meghaladta a 360 ezer fót, míg a Vest régióban az 534 ezret közelítette.

Az **alkalmazásban állók** gazdasági ágak szerinti struktúráját számodra tekintő különbségek jellemzik. A 2008-as adatok szerint ugyan minden két régióról elmondható, hogy a legtöbb alkalmazottat a szolgáltatási jellegű

ágak foglalkoztatták, arányaiban azonban lényeges eltérés mutatkozott. Míg a Dél-Alföldön a szolgáltatási szférában foglalkoztatottak aránya több mint 62%-os volt, addig a Vest régióban alig haladta meg az 50%-ot. Még markánsabb a különbség megyei szinten, ahol a két szélsőértéket Csongrád, illetve Arad és Hunyad megye képviseli, 67, illetve 49-49%-kal. További különbség, hogy az ipar, építőipar együttes súlya a Vest régióban csaknem azonos volt 2008-ban a szolgáltatási szférával, míg a Dél-Alföldön e két gazdasági ág lényegesen alacsonyabb arányt képviselt. Itt a legmagasabb értékkel rendelkező Bács-Kiskun megyében is csak alig több mint egyharmad volt az ipari, építőipari alkalmazottak hányada, szemben a romániai Hunyad megye 49%-ot közelítő értékkel.

Az alkalmazásban állók megoszlása összevont nemzetgazdasági ágak szerint, 2008

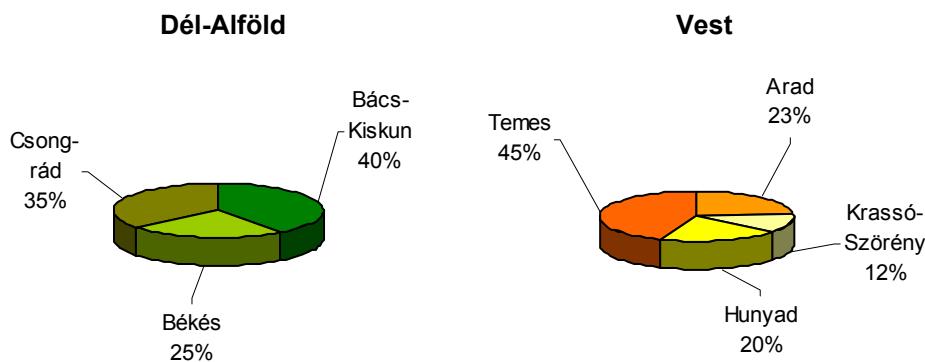


Az alkalmazotti viszony az agrárszférában kevésbé jellemző, mint a többi gazdasági ágban, így – bár mind a Dél-Alföld, mind a Vest régió jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik –, az e területen alkalmazottak aránya minden térségben alacsonynak mondható, előbbiben 6, utóbbiban nem egészen 3% volt 2008-ban. Megyei szinten sincs számottevő eltérés, a román oldalon csupán 2-3, a délalföldi megyékben 5-8% körül alakult az e gazdasági ágban alkalmazottak hányada.

BRUTTÓ HAZAI TERMÉK (GDP)

A gazdasági fejlettséget komplex módon kifejező **bruttó hazai termék (GDP)** nagysága 2007-ben a dél-alföldi régióban megközelítette a 9 milliárd, a Vest régióban a 13 milliárd eurót. Régiójának össztermékéhez a magyar megyék közül Bács-Kiskun járult hozzá a legnagyobb arányban, 40%-os részesedésétől alig maradt el Csongrád megyéé, míg Békésé a legkisebb részarány. A Vest régiót alkotó 4 megye közül Temes megye szerepe egészen kimagasló, az itt előállított 5,6 milliárd euró csaknem annyi, mint a másik 3 megye teljesítménye együttesen.

A megyék részesedése régiójuk bruttó hazai termékéből, 2007

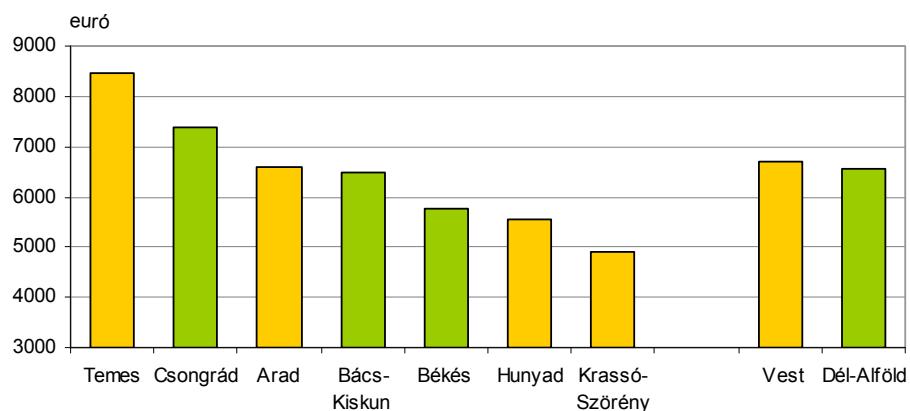


Az egyes térségek eltérő nagyságából adódó különbségek kiszűrésére alkalmazott egy lakosra jutó mutató szerint a vizsgált két régió gazdasági teljesítménye között nincs számottevő különbség: a Dél-Alföld 6572 euró/fő értékével szemben a Vest régió 6695 euró/fő értéke áll. Ezekkel a mutatókkal a Vest régió Románia második, a Dél-Alföld Magyarország ötödik legfejlettebb régiója. További különbség, hogy a Vest régió gazdasági fejlődése felzárkózó irányú, míg a Dél-Alföld fokozatosan leszakadó pályán foglal helyet.

A régiókon belül a megyék szintjén a fajlagos GDP nagyságai között már nagyobbak a különbségek. A vizsgált magyar-román térség 7 megyéje közül a gazdaságilag legerősebb egyértelműen Temes, a leggyengébb pedig Krassó-Szörény, a két szélső értéket képviselő román megye mutatója között több mint 3 és fél ezer euró a különbség. Ez utóbbiban minden lakosra több mint négytizedével kevesebb GDP jut, mint a lényegesen fejlettebb Temesben. Ebből is következik, hogy a dél-alföldi régiót alkotó megyék gazdasági teljesítménye kiegyenlítettebb, mint a Vest régióban

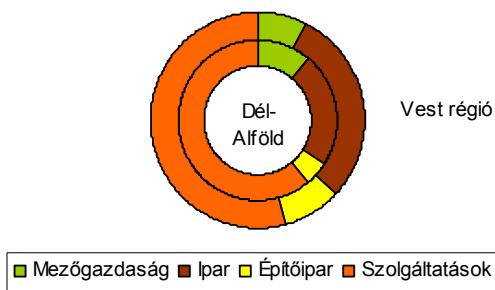
lévőké. A magyar régió legelmaradottabb megyéje Békés, a legfejlettebb pedig Csongrád, a kettő között azonban lakosonként csupán 1600 euró a különbség.

Egy lakosra jutó GDP, 2007



A bruttó hozzáadott érték folyamatosan növekvő hányadát – 2007-ben a Dél-Alföldön 61%-át, a Vest régióban 54%-át – a szolgáltatáshoz tartozó gazdasági ágak együttese teszi ki. Az egyes termelő ágak közül a romániai régió gazdaságában a dél-alföldönél nagyobb súlyt képvisel az ipar és az építőipar, míg a magyar régióban a mezőgazdaság részaránya a nagyobb. A mezőgazdaság térveszítése a Vest régióban a kedvezőtlen klimatikus tényezők (sok csapadék, árvizek stb) következtében az utóbbi években gyorsult fel.

A bruttó hozzáadott érték megoszlása a gazdasági ágak főbb csoportjai szerint, 2007



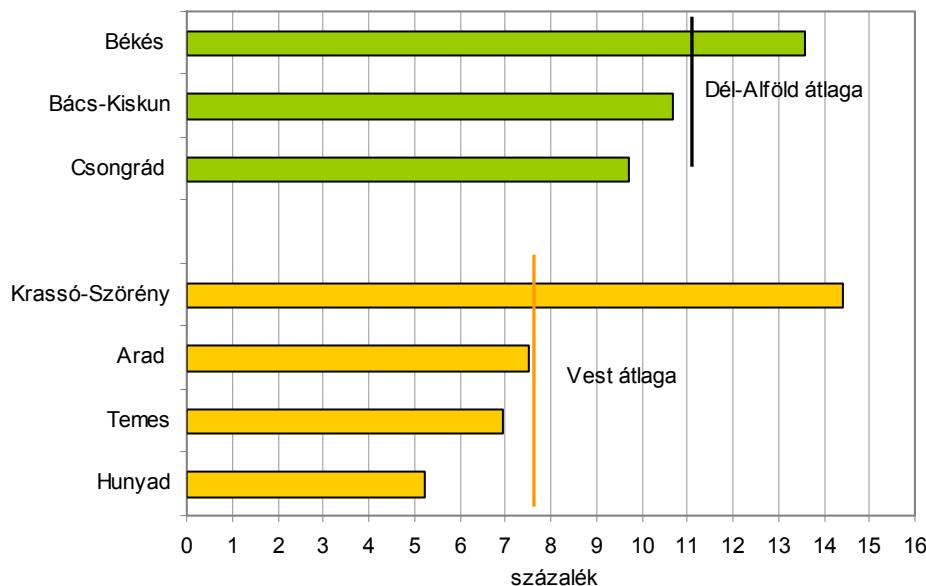
A hét megye közül a mezőgazdaság és az építőipar Krassó-Szörény, az ipar Arad, a szolgáltatás pedig Csongrád megyében képvisel legnagyobbat a részarányt.

MEZŐGAZDASÁG

A délalföldi régió három magyar megyéje a mezőgazdasági termelés szempontjából fontos szerepet játszik az ország gazdaságában. A Vest régióban Hunyad és Krassó-Szörény megyék nagy részét hegységek borítják, nyugat felé haladva azonban egyre csökkennek a magasságok, így Temes és Arad megyék mezőgazdasági potenciálja jelentős.

Mindkét régió mezőgazdasági termelésére jellemző, hogy a **bruttó hozzáadott értékhez** való hozzájárulása magasabb országai átlagánál. A mutató alapján a Vest régióban és a román gazdaságban – a délalföldi régióhoz és a magyar gazdasághoz hasonlóan – egyaránt a mezőgazdaság csökkenő súlya figyelhető meg. A délalföldi régióban 2005-ben még a mezőgazdaság hozzájárulása 11,4% volt, 2007-ben az arány 11,0%-ra csökkent; a Vest régióban a 2005. évi 10%-kal szemben 2007-ben már csak 7,6% volt. Az ágazat aránya a régió bruttó hozzáadott értékén belül megyenként jelentős szóródást mutat: a délalföldi régióban Békés megye (13,6%), a Vest régióban pedig Krassó-Szörény (14,4%) mezőgazdaságának aránya a legnagyobb.

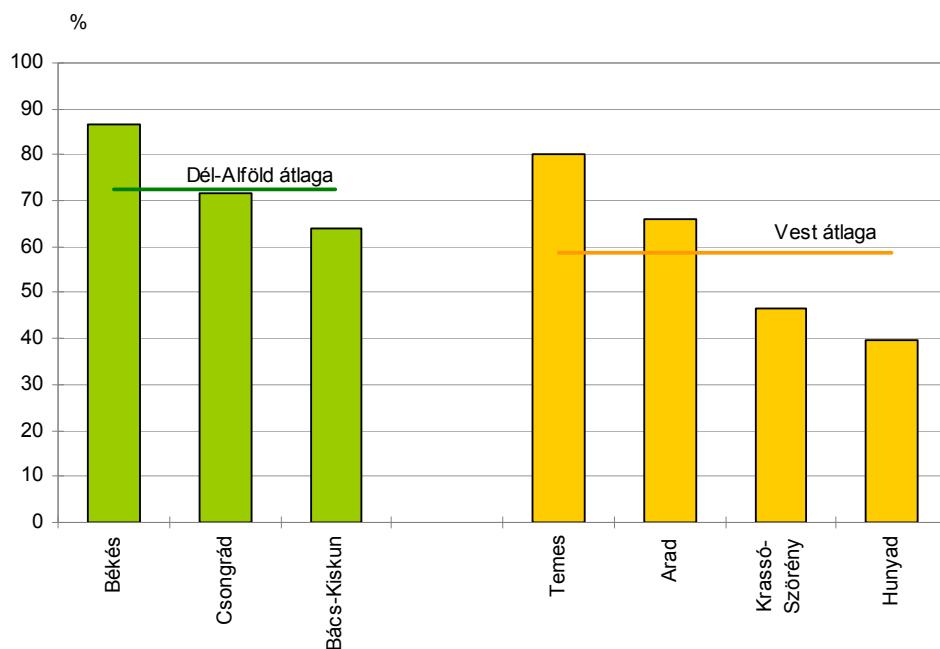
A mezőgazdaság részesedése a bruttó hozzáadott értékből, 2007



A két ország területén közel azonos a **mezőgazdasági terület** aránya, azonban a két régió és azon belül is az egyes megyék között jelentős különbség tapasztalható. A dél-alföldi régió mezőgazdasági területének aránya (72,3%) meghaladja a magyarországi átlagot (62,2%), míg a Vest régiójé (58,9%) elmarad a romániaitól (61,7%). A régiókon belül a legmagasabb arányt, közel 90%-ot Békés megyében, a legalacsonyabbat, alig 40%-ot Hunyad megyében érték el 2008-ban.

A Vest régió négy megyéje összesen 1886 ezer hektár mezőgazdasági területtel rendelkezik. Közel kétharmada, 700 ezer, illetve 510 ezer hektár Temes és Arad megyében található. Krassó-Szörény megyében hasznosítják a régió mezőgazdasági területének ötödét, a legkevesebbel, minden össze 280 ezer hektárral a hegyes-dombos vidéken elterülő Hunyad megye rendelkezik, mely sokkal inkább ipari jellegű mintsem mezőgazdasági. Dél-Alföldnek 1,3 millió hektár mezőgazdasági területe van, melynek négytizedét Bács-Kiskunban, harmadát Békésben, közel negyedét Csongrádban művelik.

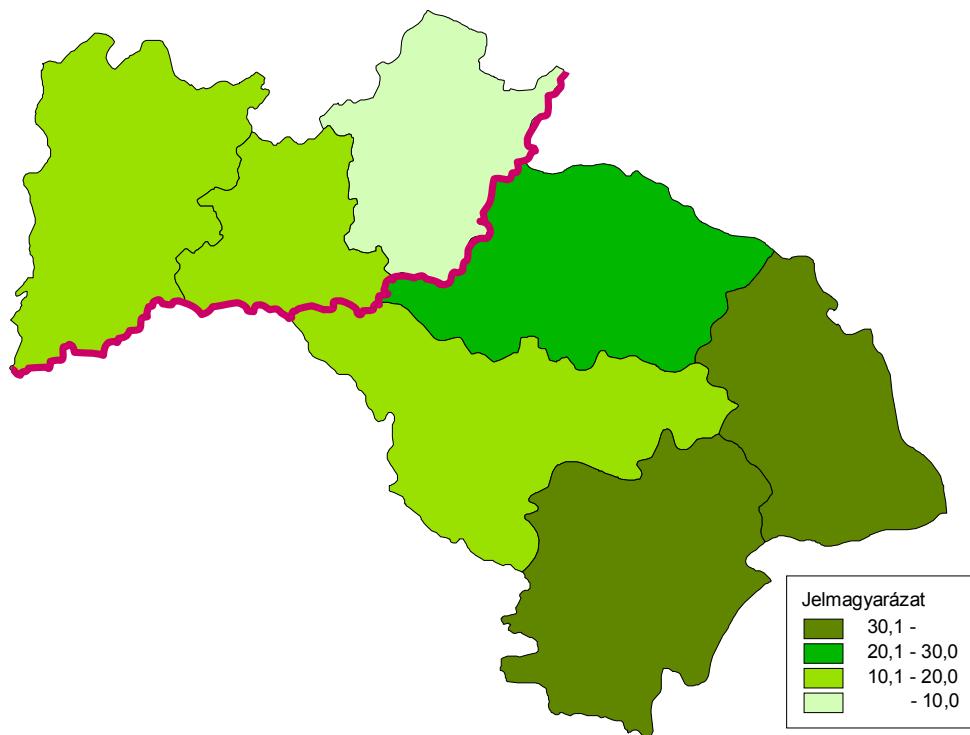
A mezőgazdasági területek aránya a megyékben, 2008



A régiók különböző földrajzi adottságainak köszönhetően nagy eltérés tapasztalható az **erdőterületek** nagyságában. A Vest régióban 1,1 millió hektárt, a Dél-Alföldön minden össze 233 ezer hektárt borít erdő. A

legtöbb erdő Krassó-Szörény és Hunyad megyékben van, együttesen több mint 777 ezer hektár. A hegvidéki erdőkben élő fák többsége legalább 100 éves, de nem ritka a 200 éves sem. Romániában a koros erdők mellett nagy figyelmet fordítanak az újak telepítésére is, mivel vissza nem téritendő támogatással segítik elő a terméketlen területek beerdősítését, hogy ezzel is növeljék az erdőterületek arányát. A régiók területéhez viszonyított erdőterület, vagyis az **erdősültség** alapján összehasonlítva a régiókat jelentős különbséget találunk. A délalföldi régió erdősültsége (12,8%) még a négytizedét sem éri el a Vest régiónak (34,3%). A megyék közül Békés megye erdő sűrűsége a legalacsonyabb (3,4%), mindenössze negyede a délalföldi régió átlagának, a legmagasabb erdősültségű Hunyad megye mutatója (51,8%), a Vest régió másfél szerezze.

Dél-Alföld és Vest régió megyéinek erdősültsége 2008-ban



A régiók mezőgazdasági területének **művelési ágak** szerinti hasznosításában több eltérés, de csak egy hasonlóság mutatkozik. Abban

mindkét régió megegyezik, hogy a gyümölcs- és szőlőterületek csupán néhány százalékot képviselnek, a Dél-Alföldön 41 ezer, a Vest régióban minden össze 36 ezer hektár az együttes területük. A régiók mezőgazdasági termelése szempontjából kisebb jelentőséggel bír e két művelési ág, azonban kiemelendő, hogy Bács-Kiskun és Csongrád megyékben országos jelentőségű a kajszi- és őszibarack termesztése. A Vest régió adja az ország gyümölctermelésének közel tizedét, melyen belül főként Krassó-Szörény és Temes megye jeleskedik. A szőlőtermesztés és borkészítés Bács-Kiskun, Csongrád, valamint Temes és Arad megyékben jelentős. A magyar régióban helyezkedik el a Hajós-Bajai, a Csongrádi és a Kunsági Borvidék, ahonnan egyre jobb minőségű homoki borok kerülnek az asztalra. A Vest régióban Arad-Hegyalja és Temes Ipoly, dombos vidékein Rékás, Buziás és Gyarmata nevezetes pincészeteiről és kiváló minőségű borairól.

A Dél-Alföld síkságán és a Vest régió nyugati határán levő termékeny területeken meghatározó szerepe van a szántó művelési ágnak. A magyar régió mezőgazdasági területének nyolctizedét szántóként és kertként művelik, míg a Vest régióban ez az arány nem éri el a hattizedet sem. Utóbbi régióban összesen 1,1 millió, a Dél-Alföldön egy millió hektárt hasznosítanak szántóként és kertként. A hét megye közül Békésben a legmagasabb ennek a művelési ágnak az aránya, közel kilencszáz; a legnagyobb szántóterület, közel 530 ezer hektár azonban Temes megyében található.

A megyék mezőgazdasági területének művelési ágankénti megoszlása, 2008

Megye/régió	Szántó és kert	Gyümölcsös	Szőlő	Gyep (rétek és legelő)
Bács-Kiskun	69,9	1,8	4,1	24,1
Békés	89,9	0,2	0,0	9,9
Csongrád	81,3	1,4	0,7	16,5
Dél-alföld	79,4	1,2	1,9	17,5
Arad	68,4	1,1	0,7	29,8
Krassó-Szörény	32,0	2,9	0,2	64,8
Hunyad	28,4	0,3	-	71,3
Temes	75,5	1,3	0,6	22,6
Vest	57,4	1,4	0,5	40,7

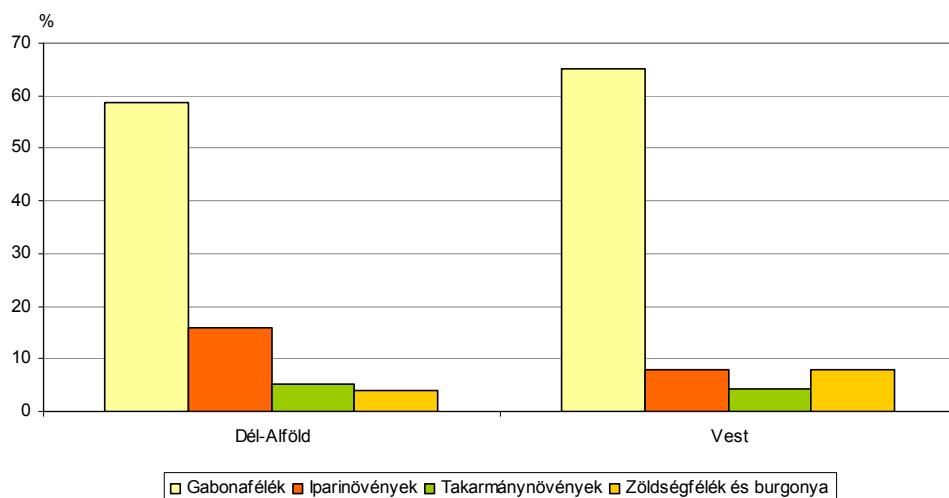
Az eltérő földrajzi adottságoknak köszönhetően a gyepterületek nagyságában lényeges a különbség. A Dél-Alföldön alig 230 ezer hektár a

rét és legelő területe, míg a Vest régióban ennek több mint háromszorosa, 767 ezer hektár. A magyar régióban a mezőgazdaságilag hasznosítható területnek minden össze 17,5%-át, a romániaiban több mint négytizedét a gyep teszi ki. A Vest régió összes gyepterületének harmadával Krassó-Szörény megye rendelkezik, a délalföldi régióban levő gyepterület mintegy hattizede Bács-Kiskun megyében van.

A **szántó- és kertterületek** hasznosításában nincs számottevő különbség a két régió között. Mindkét helyen a gabonafélék termeszése a meghatározó, a Dél-Alföldön a szántóterület közel hattizedét, a Vest régióban 65%-át teszik ki. A gabonafélék közül a búza közel azonos (26% körüli) arányt képvisel minden régióban. A délalföldi megyék között csak néhány százalékpontnyi különbség adódik, míg a Vest régióban nagyobb a szóródás. Temes megyében a szántóterület háromtizedén, Arad megyében negyedén, Krassó-Szörény és Hunyad megyék 17%-án termesztenek búzát.

Az árpatermesztés a magyar régióban valamelyest nagyobb súlyú, mint a Vest régióban, az előbbiben a szántóterület 7,5, utóbbiban 2,7%-án folytatják. Számottevő különbséget azonban a kukorica vetésterületénél tapasztalhatunk, a Dél-Alföldön a szántóterület negyedén nevelik a növényt, a szomszédos régióban viszont 36%-án. Arad és Krassó-Szörény megyékben eléri, Hunyad megyében megközelíti a kukorica vetésterülete a szántó négytizedét.

A fontosabb növények vetésterülete a szántóterületen belül, 2008



Az ipari növények **vetésterületi aránya** a Dél-Alföldön mintegy kétszerese a Vest régióénak, 16, illetve 8,1%-ot mértek. Az olajos magvak közül a napraforgó aránya magasabb, a magyar régióban megközelíti a 13, a romániaiban csak a 7%-ot. Ezt a növényt a két régió valamennyi megyéjében termeszlik, igaz jelentős különbséggel; a legnagyobb arányban Békésben (16%), a legkisebb súllyal Hunyad megyében, ahol még az egy százalékot sem éri el. A cukorrépa termesztése minden régióban eltűnőben van, 2008-ban már csak Bács-Kiskun, Csongrád és Arad megyékben volt elenyésző mértékben jelen.

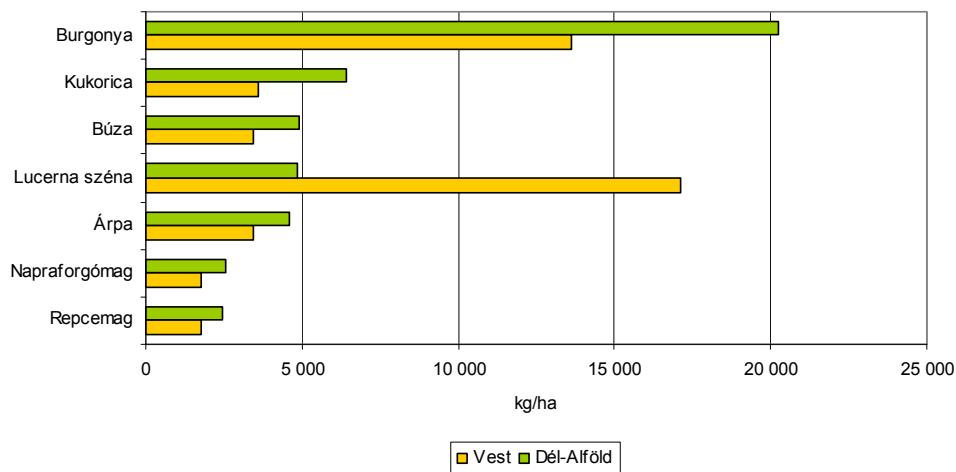
A silókukorica és lucerna termesztése a dél-alföldi megyékben a szántóterület 5,2%-át jellemzi, míg ugyanez az arány a szomszédos régióban 4,4%. A megyék közül kiemelkedő arányt képvisel Krassó-Szörény és Hunyad, ahol a zöldtakarmány termesztése meghaladja, illetve megközelíti a 8%-ot.

Burgonyatermesztésre elsősorban a Vest régiót jobban jellemző hűvös, nedves éghajlatú területek az ideálisak. Hunyad és Krassó-Szörény megyék dombos vidékein, nagykiterjedésű területeken termeszlik a pityókát, a szántóterületből való részesedésük 15, illetve 9%, mely magasan meghaladja a régió 3,7%-os átlagát. A dél-alföldi régióban ez az érték az egy százalékot sem éri el, a burgonyatermesztés egyre kevésbé jellemzi ezt a vidéket. A zöldségfélék nevelésében kisebb a Dél-Alföld elmaradása, itt a szántóföldek 3%-án, míg a Vest Régióban 4,3%-án foglalkoznak vele. Hunyad megyében nem csak a burgonya, de a zöldségfélék termesztése is kiemelkedően magas, aránya meghaladja a 7%-ot. A zöldségtermesztésre legkevésbé alkalmas, homokos talajjal rendelkező Bács-Kiskun megye zöldségtermő területe csak 2,4%-a a szántójának.

A dél-alföldi régióban 2008-ban kifejezetten kedvezett az időjárás a mezőgazdasági termelésnek, így a hozamok is túlszárnyalták az előző éveket. Az Alföld déli részén a kalászosok és a napraforgó átlagtermése rekorderedményt ért el, búbából Csongrád megyében meghaladta az 5000 kg-os hektáronkénti hozamot. A kukorica **termésátlaga** (6440kg/ha) közepesen alakult, az országos átlag alatt maradt. A fontosabb szántóföldi növények közül a Vest régióban csak a lucerna terméseredménye haladta meg a Dél-Alföldet ebben az évben, azonban kedvezőbb körülmények között, az előző évinél sokkal jobb terméseredményeket értek el. A kalászos növények legmagasabb hozamait Arad és Temes megyékben realizálták. A

kukorica hektáronkénti hozama Hunyad megyében (3861kg/ha) haladta meg a régió (3589 kg/ha) átlagát. A román régióban a fontosabb szántóföldi növények termésátlaga – a burgonya kivételével – meghaladta az országos átlagot, legnagyobb mértékben a napraforgó és a kukorica esetében, 24, illetve 12%-kal. A Vest régió gyengébb terméseredményei a román mezőgazdaság mai helyzetéről árulkodnak. A földterületek elaprózódottak, a társasági formák kevésbé elterjedtek, ami együtt jár a géppark elavultságával és a korszerűtlen termeléssel.

A fontosabb szántóföldi növények termésátlaga, 2008



A két régió mezőgazdaságát vizsgálva legszembetűnőbb különbséget az **állatállományok** nagyságában fedezhetünk fel. A Vest régióban a legelőn tartott állatok állománya számottevően magasabb a Dél-Alföldnél. Legnagyobb különbség a **juhállománynál** fedezhető fel, a magyar régióban alig 360 ezer a számuk, míg a szomszédos román megyékben több mint háromszorosa. A legtöbb juhot, több mint 500 ezret Temes megyében tartanak, melyet Krassó-Szörény és Arad juhállománya követ. Említésre érdemes, hogy a dél-alföldi régióban a legnagyobb gyepterülettel rendelkező Bács-Kiskun megye juhállománya (237 ezer) közel azonos nagyságú Arad megyéjével (238 ezer), ami a magyar régió juhállományának a kétharmada.

A ló- és a kecskeállomány nagysága csak 4-5%-a a birkáénak, azonban a két régió közti aránykülönbség itt is megközelíti a háromszoros mennyiséget. A Vest régióban 43 ezer lovat és 48 ezer kecskét tartanak, a legtöbbet Krassó-Szörény és Temes megyékben. A dél-alföldi régió ló- és kecskeállománya csak 15 ezer, illetve 17 ezer állatot számlál, melyekből legtöbb ugyancsak Bács-Kiskun megyében található.

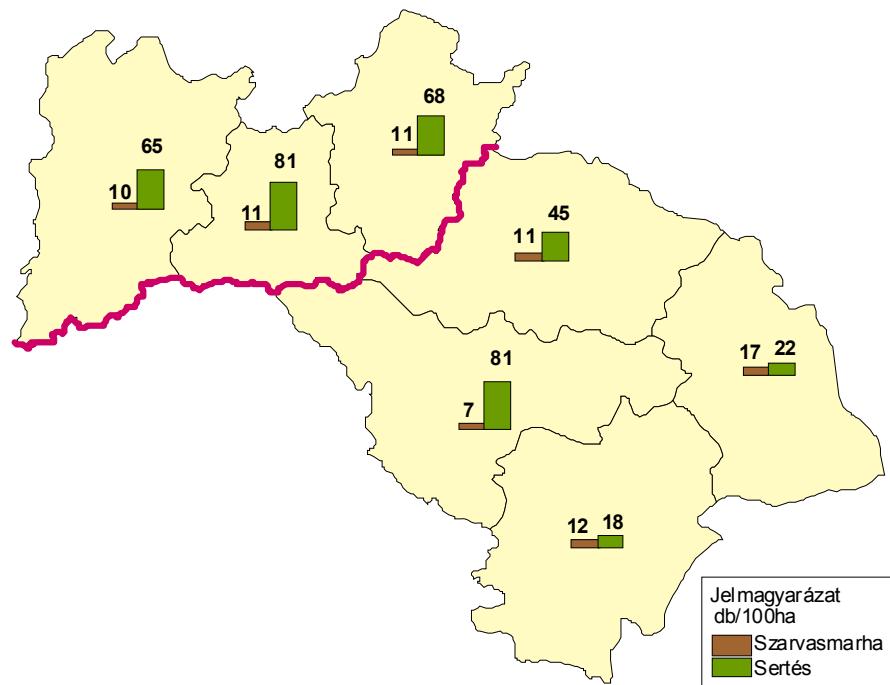
A Vest régióban tartott **szarvasmarha**-állomány nagysága (206 ezer) mintegy másfélszerese a Dél-Alföldének (139 ezer). A legtöbb szarvasmarhát, 57 ezer darabot Arad és 54 ezret Bács-Kiskun megyékben, a legkevesebbet, 36 ezer darabot Csongrádban nevelnek. Míg a szarvasmarha-állományban minden össze 50%-os a Vest régió előnye, addig a tehén-állományban már 85%-os. Dél-Alföldön a szarvasmarha-állomány alig fele (47,5%) tehén, míg a Vest régióban ez az arány megközelíti a hattizedet.

A fontosabb állatfajok közül csak a **sertések**nél nincs lényeges különbség a két régió közt, a Dél-Alföldön 921 ezer, a Vest régióban 931 ezer állatot tartanak. A Vest régió belül a sertésállomány nagyságában van a legnagyobb szóródás, Temes megyében több mint félmillió, Arad megyében 232 ezer állatot nevelnek, Krassó-Szörény megyében számuk alig haladja meg a 70 ezret, Hunyad megyében pedig el sem éri azt. A Dél-Alföldön Bács-Kiskunban istállózzák a régió állományának közel négytizedét, Békésben a harmadát, Csongrádban pedig a 28%-át.

Egyedül a **baromfifélék** esetében fordul elő, hogy a dél-alföldi megyék állatállománya nagyobb, mint a Vest Régióé. A magyar régióban a 11 millió baromfi hattizedét Bács-Kiskunban nevelik, többet, mint az egész Vest Régióban (6,1 millió).

Az állatállomány vizsgálatánál sokkal árnyalatabb képet kapunk, ha az állomány nagysága helyett az **állatsűrűséget** vizsgáljuk. Szarvasmarhánál a Dél-Alföldön és a Vest régióban is közel 11 állat jut 100 hektár mezőgazdasági területre, miközben csak Hunyad megye több mint másfélszeres és Temes megye kétharmados értéke tér el jelentősebben a régiók átlagától.

100 hektár mezőgazdasági területre jutó állatállomány, 2008



Sertésekből a délalföldi régióban 70 állat jut egységnyi mezőgazdasági területre, a Vest régióban pedig még az 50-et sem éri el. A két szomszédos, Csongrád és Temes megyékben egyaránt 80 a mutató értéke, mely minden régióban a legmagasabb. A tehéntej termelése nem tükrözi vissza a tehénállományok nagysága közötti különbséget. A Vest régió tehénállománya több mint nyolctizeddel nagyobb, viszont csak ötödével (433 ezer liter) termelnek több tejet a Dél-Alföldnél (364 ezer liter). Ez utóbbi régió tehénállományának átlagos tejhozama meghaladja az 5500 literet, míg a Vest régióé alig éri el a 3600-at.

TURIZMUS

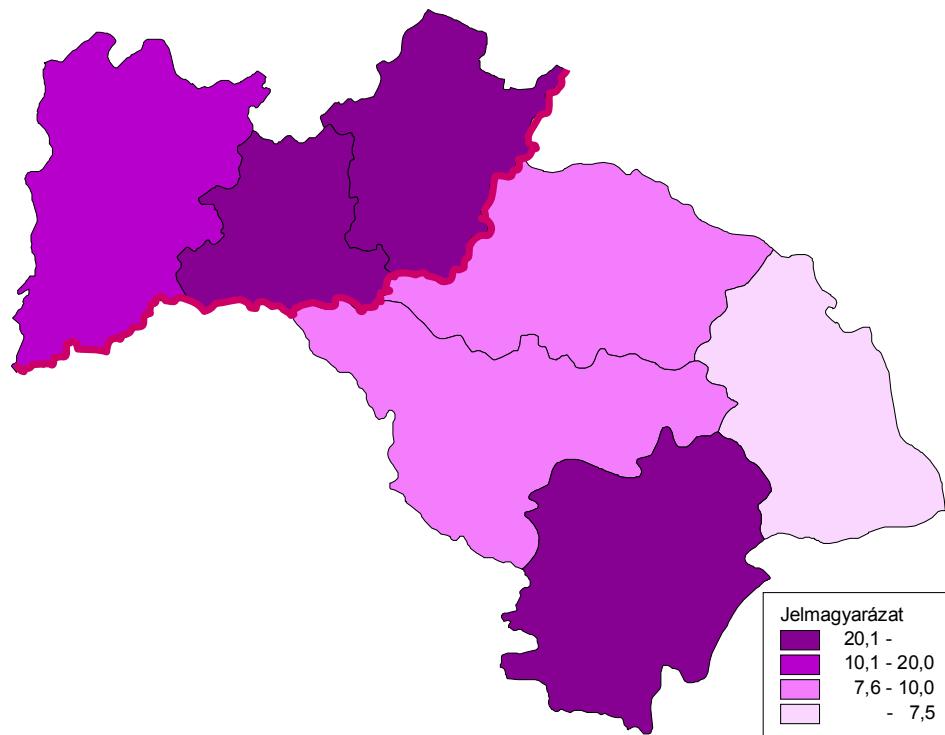
Az idegenforgalom a szolgáltató szektor egyik legfontosabb húzó ágazata, gazdasági jelentősége mellett kiemelkedik a társadalmi, kulturális hatása is. A valutakorlátozások eltörlésével, a határok megnyitásával azaz az adminisztratív akadályok megszüntetésével megnyílt a lehetőség a nemzetközi turizmus fellendülése előtt, bár mértékét a jövedelmek alakulása jelentősen befolyásolja.

Természeti adottságait tekintve a dél-alföldi és a Vest régió saját országán belül is jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkezik. A dél-alföldi régió az ország napfényben leggazdagabb része, bővizű folyók, páratlan természeti értéket rejtő szikes tavak vidéke. A Vest régió hegységekben, tavakban, — karszt és gleccser tavai — szorosokban, barlangokban, szurdokokban, erdőkben bővelkedik, számos kilátó, hegycsúcs, átkelő, ösvény található itt.

Magyarország védett területének jelentős része található a régióban, ezen belül számos tevő a nemzeti parkok és a természetvédelmi területek aránya. A Kiskunsági Nemzeti Park kétharmadát Bioszféra Rezervátummá nyilvánították. A Körös-Maros Nemzeti Park héttizede Békésben, háromtizede Csongrádban található. A Vest régióban is kitüntetett szerepet élveznek a nemzeti parkok — Románia 13 nemzeti parkjából három található itt: Retyezát Nemzeti Park, Krassói-szurdok Nemzeti Park, Nérai-szoros Nemzeti Park —, valamint a természetvédelmi területek (pl Vaskapu), rezervátumok.

A Vest régióban 398 **szállást adó szervezet** várja vendégeit, akiknek száma 2008-ban megközelítette a 674 ezret, több mint négytizedük Temes, egy negyedet meghaladó részük Arad megyét választotta. A Dél-Alföld iránt érdeklődők száma meghaladta az 536 ezret, közel négytizedük szállt meg Csongrádban, több mint három tizedük pedig Békésben. A Vest régióban mintegy 21 ezer, a Dél-Alföldön 34 ezer férőhely állt a vendégek rendelkezésére. **Férőhely-ellátottság** tekintetében a magyar régió kedvezőbb helyzetben van, míg a négy román megye közül Krassó-Szörény emelkedik ki. Az ezer lakosra jutó férőhely a legmagasabb Békésben, Csongrádban és Krassó-Szörényben volt.

Az ezer lakosra jutó férőhelyek száma, 2008



Mindkét régió férőhely ellátottság tekintetében a saját országában a régiós rangsorban hátul helyezkedik el. A Dél-Alföld hányada minden össze 6%-ot tett ki, de Vest részesedése sem éri el a 10%-ot. Utóbbit régióban a turisztikai látványosságok számottevő része nehezen közelíthető meg ez pedig akadályozza a turisztikai hálózat kiépítését. 2008-ban a Vest régió férőhelyeinek kihasználtsága meghaladta a 35%-ot, a mutató a legmagasabb Krassó-Szörényben volt, 44%-os, a másik három megyében számottevő eltérés nem mutatkozott, 30-32% között mozgott. A Dél-Alföldön a kereskedelmi szálláshelyek kihasználtsága alapján Békés — 23% — emelkedik ki, míg Bács-Kiskunban a 19%-ot közelítette, Csongrádban pedig 17%-ot ért el.

A Vest régióban megszálló vendégek 2 millió **vendégéjszakát** töltötték el, átlagosan közel három éjszakára maradtak. Leghosszabb időre mind a külföldi, mind a belföldi vendégek Krassó-Szörényben vették igénybe a szolgáltatásokat. Dél-Alföldön a vendégek 1,6 millió éjszakára vették igénybe a szálláshelyeket, átlagosan 2,5 éjszakát töltötték a régióban, legtovább Békésben maradtak.

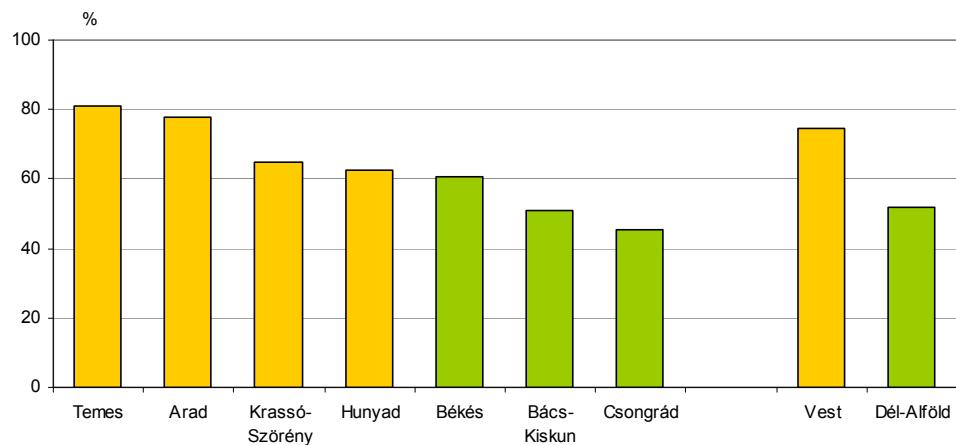
2008-ban külföldről a vendégek több mint egyötöde érkezett, a román és a magyar régió mutatója szinte megegyezett. A Vest régióban 146 ezer, a délalföldiben 122 ezer külföldi vendég szállt meg. Számottevő részük leginkább Temes és Csongrád megyébe látogatott, a legkevesebb külföldi vendég Krassó-Szörény megyébe érkezett.

A vendégforgalom fontosabb mutatói, 2008

Megye/régió	Vendégek száma, ezer fő	Ebből: a külföldiek aránya, %	Átlagos tartózkodási idő, éjszaka	Ezen belül: a külföldi vendégek
Bács-Kiskun	159,1	23,6	2,5	2,7
Békés	169,7	12,7	3,0	3,0
Csongrád	207,5	30,2	2,2	2,1
Dél-Alföld	536,4	22,7	2,5	2,4
Arad	183,9	18,9	1,8	1,8
Krassó-Szörény	104,3	4,7	6,8	3,1
Hunyad	103,9	11,4	2,7	1,8
Temes	281,8	33,6	2,3	2,1
Vest	673,8	21,7	2,9	2,0

A vendégek többsége mind a két régióban a szállodát részesítette előnyben, arányuk a Vest régióban 75%, a délalföldi régióban 52% volt. Utóbbi térségben az egyéb szállástípuszt választók közül a panziókban megszállók képviseltek még számottevő arányt. A szállodai vendégek hányada Temes megyében volt a legmagasabb, Csongrád megyében pedig a legalacsonyabb.

A szállodai vendégek aránya, 2008



Szálloda mellett a Dél-Alföldön 76 ezer, Vest régióban 128 ezer külföldi döntött, ez a szállástípus Csongrád, Bács-Kiskun és Arad megyékben bizonyult a legnépszerűbbnek.

A szállodai vendégforgalom fontosabb mutatói, 2008

Megye/régió	Vendégek száma, ezer fő	Ebből: a külföldiek aránya, %	Átlagos tartózkodási idő, éjszaka	Ezen belül: a külföldi vendégek
Bács-Kiskun	81,3	29,7	1,9	2,2
Békés	102,6	13,5	3,0	2,5
Csongrád	94,2	40,3	2,0	1,8
Dél-Alföld	278,2	27,3	2,3	2,0
Arad	142,8	22,1	1,9	1,9
Krassó-Szörény	67,5	5,5	8,6	2,6
Hunyad	64,8	13,2	2,9	1,8
Temes	228,2	37,0	2,3	2,0
Vest	503,3	25,5	3,1	2,0

Összességében a Vest régióban 102, a Dél-Alföldön 78 szálloda állt a vendégek rendelkezésére, 12,7 ezer, illetve 6,7 ezer férőhellyel. A szállodai vendégek számára is Krassó-Szörény megye bizonyult a legmarasztalóbbnak, az átlagos tartózkodási idő megközelítette a kilenc éjszakát, jóval meghaladva a Vest régió átlagát, illetve a dél-alföldit. A legrövidebb időre, alig két éjszakára Bács-Kiskun, illetve Arad megyében maradtak. A külföldiek Krassó-Szörény megyében töltötték a leghosszabb időt, közel három éjszakára vették igénybe valamelyik szálloda szolgáltatásait. Arad, Hunyad és Csongrád megyék szállodáiban az odaérkező külföldiek alig két éjszakára maradtak.

A vizsgált térség kiemelkedik jelentős termálvíz vagyonával, gyógyturizmusával. Magyarország 54 **gyógyszállodájának** közel egytizede a Dél-Alföldön (Dávod, Gyopárosfürdő, Gyula, Kiskunmajsa, Szeged) található, míg a Vest régióban a nemzetközileg is elismert Herkules-fürdő, országos népszerűségnek örvend Buziás-fürdő, Lippa, Kalán, valamint helyi jelentőségű Kalocsa, Bogda, Vaťa-fürdő. E térségben található Románia gyógyturisztikai létesítményeinek több mint egytizede, jelentős részük Krassó-Szörény megyében. A gyógyturizmus fejlesztése mindkét régió számára a továbbfejlődés nagy lehetősége.

A régiók természeti látványosságainak körét a kulturális örökség, számtalan műemlék, a régmúlt idők emlékeit őrző templomok, kastélyok, várak, síremlékek gazdagítják. A Dél-Alföldön több mint 700 védett

műemléket tartanak nyilván, közülük kiemelkedik a békéscsabai Evangélius Nagytemplom, a kalocsai Főszékesegyház, a kecskeméti Református Templom, a szegedi Dóm, a mellette levő Dömötör torony, valamint a Zsinagóga, a gyulai Ferences Romkert. A Vest régió történelmi és archeológiai lelőhelyei, emlékhelyei országának határán túl is ismertek. Vallásos építmények, fa és kő templomok, katedrálisok tekintetében kiemelkedik Arad, Temesvár, Radna, Lugos, Hunyad, Déva, Nagyszentmiklós, Karánsebes, Hódos. Nagy vonzerőt jelentenek a középkori várak: Arad, Temesvár, Déva, Solymos, a Dél-Alföldön és egyben Közép-Európa egyetlen épen maradt téglavára Gyula büszkesége. Mindezek mellett látogatottak a térség kastélyai, kúriái: Szarvas, Gyula, Békés, Hajós, Solt, Baja, míg román régióban Mácsa, Kürtös, Sofronya, Pankota.

A Dél-Alföld a szokásait őrző nemzetiségeknek is hazája. A románok, a szlovákok, a szerbek, a romák eleven és gazdag folklórját is megismerhetik az e tájra érkezők. A Vest régióban az etnikai sokféleségben rejlő lehetőség Románia többi régiójához képest szélesebb skálán mozog.

Az utóbbi évtizedekben a gazdaság, a politika, a tudományok egyre erősödő nemzetközi szerepe eredményeként új turisztikai terület jött létre, az **üzleti**, illetve a **konferenciaturizmus**. A kongresszusok témája főként tudományos kutatási jellegű, e tekintetben a Dél-Alföldön Szeged emelkedik ki. A közép-európai kereskedelmi vásárok többségét Romániában rendezik, a négy legnagyobb vásár egyikét a Vest régióban, Temesváron tartják. A Dél-Alföld turizmus-fejlesztésének egyik eleme a **lovasturizmus**, ennek legismertebb helye Bugac. A Vest régióban a hegyvidék a téli sportok kedvelőinek „paradicsoma”, a legismertebb ezek közül Szemenyik, Retyezát.

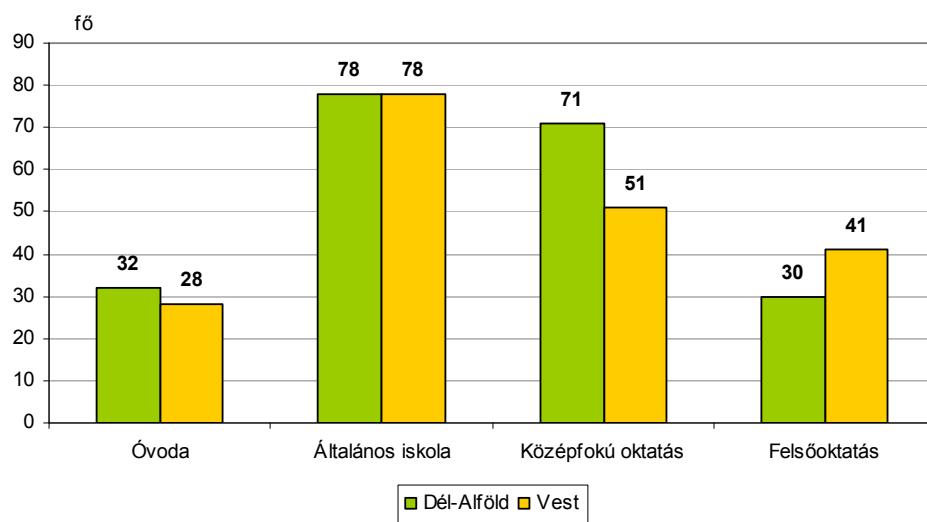
A két régió hat állandó és két ideiglenes **határátkelőhelyen** (Dombegyháza, Elek) bonyolítja le személy és teherforgalmát. 2008-ban az összes személyforgalom közel felét Nagylaknál, csaknem kéttizedét Kiszombornál, egyhatodát Battonyánál, 12%-át Gyulánál, 6,5%-át Lökösházán regisztrálták. Vest régióból a használatban lévő állami vasút Kürtösnél lép be a Dél-Alföld területére. Repülőtér a Vest régió minden megyéjében található, Temesvár és Arad nemzetközi repülőtér. E szempontból a Dél-Alföld egészen más helyzetben van, a három megyeszékhely rendelkezik ugyan ideiglenes repülőtérrrel, közülük a kecskeméti az ismertebb.

OKTATÁS

A két régió oktatási rendszere fő vonalaiban egyezőséget mutat, az iskola-előkészítő és az alapfokú oktatási szintet követi a középfokú általános és szakmai képzés. Ezen túlmenően Romániában a középfokú végzettségre épülve a szakmát tanuló diákok 2-5 éves postíceumi és mesterképzésben vehetnek részt, amely nem képezi részét a felsőoktatási tanulmányoknak. A tankötelezettség felső korhatára némileg eltér a két térségből, Romániában 16, míg Magyarországon 18 éves korig kötelező iskolába járni.

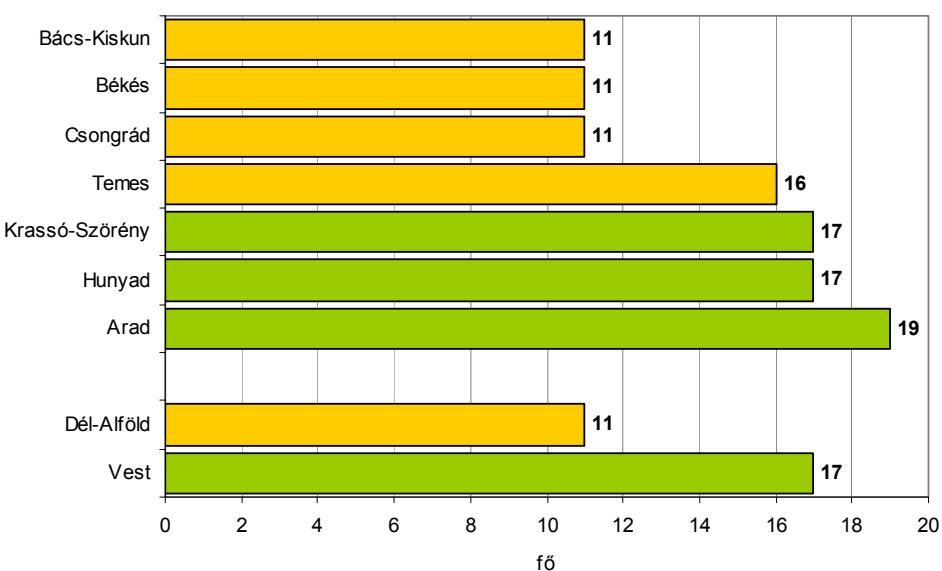
A két ország oktatási-rendszerében végbemenő változások miatt a két régió oktatási intézményhálózata egymással nehezen összehasonlítható. Az etnikai összetétel sokszínűsége következtében a Vest régió számos óvodájában és iskolájában folyik nemzetiségi (magyar, német, szerb, szlovák) nyelvek valamelyikén oktatás. Ezzel szemben a magyar régióban ennek töredéke a nemzetiségi nyelvhasználat. A Dél-Alföldön belül is jelentős eltérés mutatkozik a megyék között, Bács-Kiskunban és Békésben a nemzetiségi nyelven tanuló diákok száma többszöröse a Csongrád megyeinek.

**Ezer lakosra jutó gyermekek és tanulók száma
az oktatás különböző szintjein, 2008**



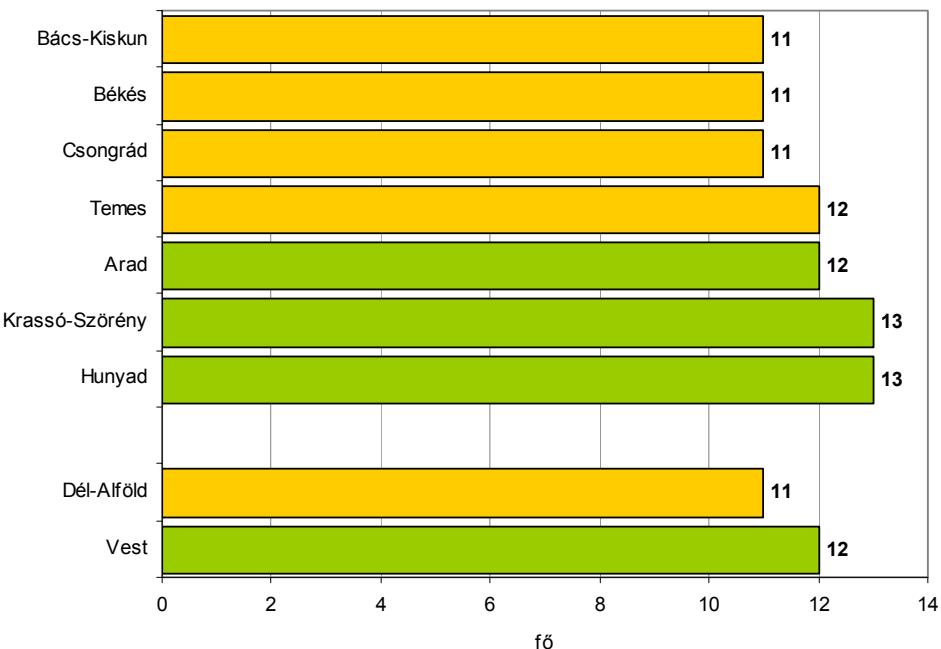
Az iskolát megelőző **óvodai nevelés** a Dél-Alföldön 550, a Vest régióban pedig 162 képzési helyen folyik, amely a magyar régió esetében az országos feladat-ellátási helyek 13%-át, a román régió esetében 9%-át jelentették. 2008 őszén a Dél-Alföldön csaknem 42 ezer, a Vest régióban – a magasabb népességszámmal arányosan – csaknem 55 ezer gyermek járt óvodába. Az őket nevelő óvodapedagógusok száma a magyar régióban volt a magasabb, így itt egy pedagógusra átlagosan 11 (országos átlag körüli), míg a Vest régióban 6 fővel több óvodás jutott. A magyar megyékénél magasabb leterheltség ellenére a négy romániai megye közül háromban a mutató a saját országos átlaguknál kedvezőbb képet mutat. A legleterheltebbek az Arad megyei óvodapedagógusok, akiknek átlagosan 19 gyermekkel kell foglalkozniuk.

Egy óvodapedagógusra jutó óvodás gyermek, 2008



A 2008/2009-es tanévre a Dél-Alföld 419 általános iskolai oktatási egységeibe 103,5 ezer, míg a Vest régió 435 általános iskolájába 150,2 ezer diádot íratattak be. Az **általános iskolai „népesség”** – a magyar és a román régióban egyaránt az élveszületések számának elmaradását követve – folyamatosan csökken. Mind a délalföldi, mind a Vest régió ezer lakosára mintegy 78-78 általános iskolás jutott; a mutató értéke Csongrád és Temes megyében a legalacsonyabb (75, illetve 76 tanuló/1000 lakos), míg Aradban és Bács-Kiskunban a legmagasabb (80, 81 tanuló/1000 lakos).

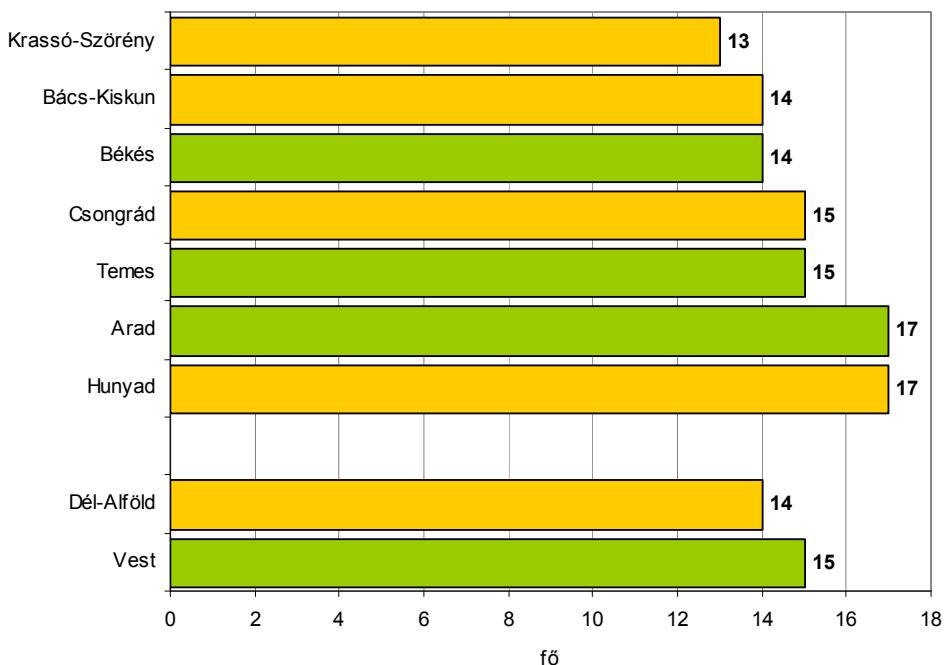
Egy pedagógusra jutó általános iskolai tanuló, 2008



A tanulók oktatásában résztvevő pedagógusok száma a magyarországi régióban megközelítette a 10 ezer, míg a romániai régióban meghaladta a 12 ezer főt. Az egy pedagógusra jutó tanulók száma a magyar megyékben némielőre alacsonyabb, mint a romániaiakban, a régiós átlag a Dél-Alföldön 11, míg a Vest régió esetében 12 tanuló pedagógusonként.

A 2008/2009-es tanévben a Vest régióban 98 és fél ezer, míg a Dél-Alföldön közel 94 ezer diákkal folytatott középfokú tanulmányokat. A két régióban az általános és szakmai **középfokú képzés** súlyát tekintve jól megfigyelhető az eltérés. Bár a munkaerő piaci elvárások minden régióban a szakképesítés megszerzése felé terelik a kínálati oldalt, a Vest régióban a képzés területe nem áll ezzel párhuzamban. Ez utóbbi térségben a középfokon oktatottak csupán egyötöde tanult szakmát, míg a Dél-Alföldön az arányuk ennek többszöröse. Az ezer lakosra jutó tanulók száma a magyar régióban volt a magasabb (71 tanuló/1000 lakos), 20 fővel meghaladva a román régióban tapasztaltat. A megyék közül a legmagasabb mutatóval rendelkező magyarországi Csongrád (76 tanuló/1000 lakos) és az ellenkező pólust képviselő romániai Arad megye (47 tanuló/1000 lakos) között mintegy 30 fős eltérés mutatkozott.

Egy pedagógusra jutó tanuló a középfokú oktatásban, 2008



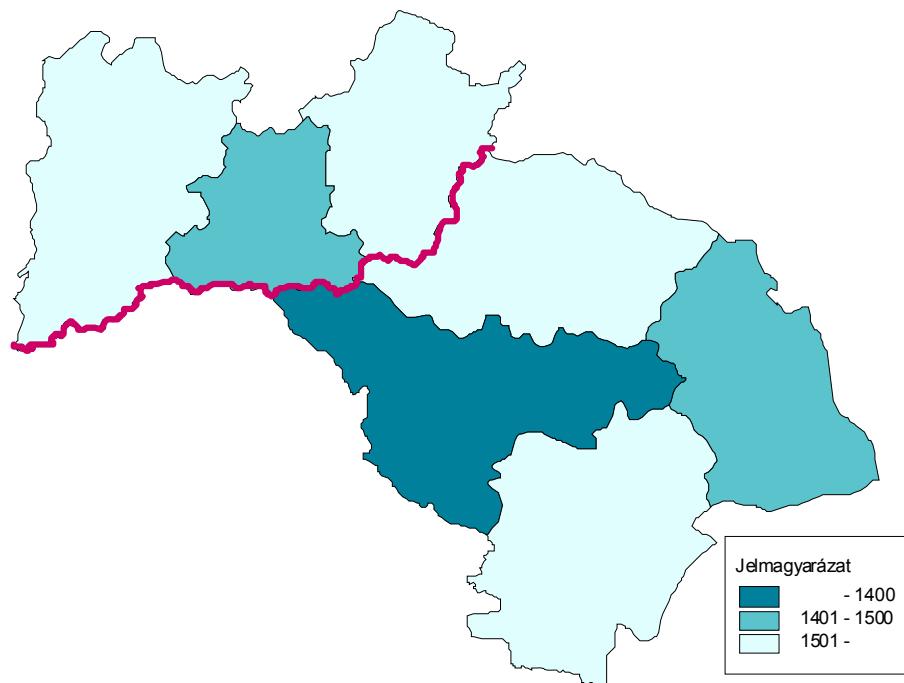
Felsőfokú képzésre a 2008-as tanév elején 8 magyar és 13 román intézménybe jelentkezhettek a hallgatók. A Vest régióban közel 80 ezer hallgatóval, míg a Dél-Alföldön ennek mintegy felével indult a felsőoktatásban a tanév. Az érintett megyék közül a romániai Temes és a magyarországi Csongrád szerepe kiemelkedő, az egyes régiókban a felsőoktatásban résztvevők több mint 60, illetve 70%-a tanul az itt található egyetemeken.

A Dél-Alföldön 2008-ban ezer lakosra 30, míg a Vest régióban ennél valamivel több, 41 egyetemi hallgató jutott. Az állami egyetemek és főiskolák mellett a magyar oldalon további 3, míg a román oldalon 6 egyházi, illetve magán és alapítványi felsőoktatási intézményben tanulhattak a hallgatók.

EGÉSZSÉGÜGY

2008-ban az egészségügyi alapellátást a Dél-Alföldön 888, a Vest régióban pedig 1380 **házi orvos és házi gyermekorvos** biztosította. A területi ellátási kötelezettséggel működő szolgáltatás keretében a magyar régióban egy-egy orvos átlagosan mintegy 1500 lakosról gondoskodott, a romániai régióban valamivel alacsonyabb a mutató értéke, de a különbség nem számottevő. Az eltérések megyei szinten viszont már sokkal inkább megmutatkoztak.

Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos, 2008

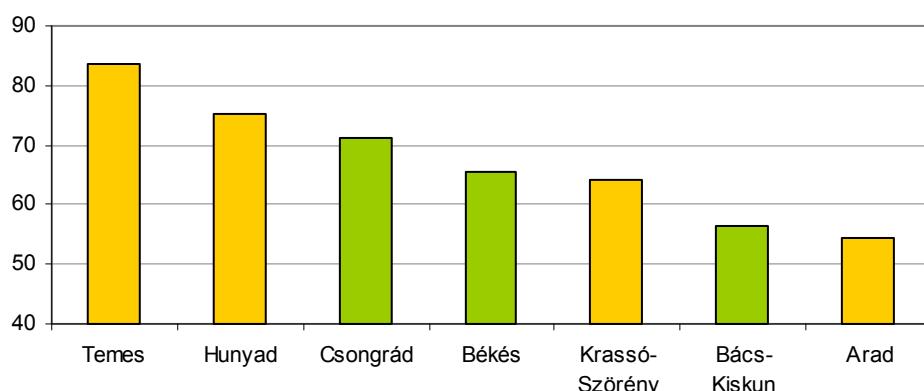


Legkedvezőbb helyzetben a Temes megyében élők voltak, itt egy-egy orvosnak átlagosan 1344 lakos ellátásáról kellett gondoskodnia, szemben az Arad megyei 1588 fővel. Temes megye előnyösebb helyzetében mindenképpen meghatározó tényező, hogy itt található a régió, s egyben az egész vizsgált térség legnagyobb városa, a több mint 300 ezer főt számláló Temesvár, amely a megye lakossága közel felének ad otthonot. A városi koncentráció pedig a Vest régióban is igen erős, mert a háziorvosoknak több mint négyötöde dolgozik ezeken a településeken. Ez persze nem csak a háziorvosok esetében igaz, hanem az egész egészségügyi ellátást jellemzi, hogy Temes megye kiemelt helyzetben van.

A lakosság gyógyszer ellátását Dél-Alföldön 361, a Vest régióban pedig 603 **gyógyszertár** biztosította. Az ott élők számához viszonyítva ez utóbbiban lehetett több helyen gyógyszert vásárolni, a dél-alföldi mintegy 3700 fővel szemben itt átlagosan 3200 főre jutott egy-egy gyógyszertár. A viszonylag nagy különbséget ebben az esetben is Temes megye átlagon felüli ellátottsága eredményezte.

A rászorulók fekvőbeteg szakápolását a Dél-Alföldön 8426, a Vest régióban pedig közel 14 ezer **kórházi ágy** biztosította. A lakónépesség számához viszonyítva ebben a vonatkozásban is érzékelhető különbség van a két régió között: míg a Dél-Alföldön tízezer lakosonként átlagosan 64 kórházi ágy állt rendelkezésre, addig a Vest régióban ugyanezen mutató értéke 71 volt. Mindkét régióban jellemző, hogy a régióközpontot magában foglaló megye mutatója — a nagyobb területi ellátási kötelezettség következtében — a legmagasabb, azonban a magyarországi térség megyéiben nincsenek akkora eltérések, mint a romániaiban.

A 10 000 lakosra jutó működő kórházi ágyak száma, 2008

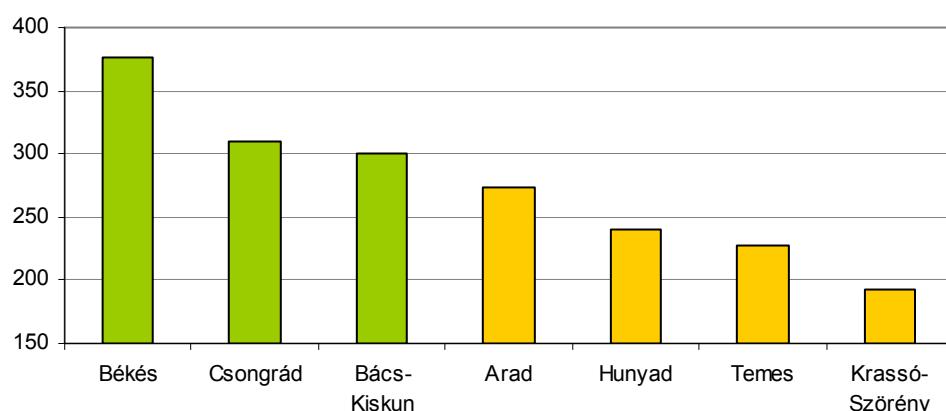


Annak ellenére, hogy a Vest régióban a népesség számához viszonyítva több működő kórházi ágy volt, azokon valamivel nagyobb arányban gyógyítottak, mint a Dél-Alföldön. 2008-ban ugyanis az ágykihasználás százaléka a Vest régióban 3 százalékkal meghaladta a dél-alföldit, elérte a 77%-ot. Mindez arra enged következtetni, hogy a két ország egészségügyi rendszere között jelentős eltérések lehetnek. Nem minden ugyanis, hogy milyen arányban utalják a betegeket kórházba, vagy oldják meg ambulánsan a gyógykezelést. Az sem közömbös, hogy a háziorvosi ellátásban, illetve a járóbeteg szakellátásban milyen lehetőségek rejljenek. Ezen kívül a kórházba beutalt betegek gyógyulási idejében is

jelentős különbségek lehetnek a kórház felszereltségétől, a gyógyszerellátástól függően. Az egyik legalapvetőbb tényező persze a népesség általános egészségi állapota, de a nemzetközi összehasonlítások eredményeit figyelembe véve ezen a téren mindenkorban jelentős problémák vannak. Az emberek nagyon kevés gondot fordítanak a megelőzésre, s a mozgásszegény életmód, a káros szenvédélyek, a stressz szintén nem javítják a helyzetet.

A vezető **halálok** között mindenkorban a keringési rendszer betegségei és a daganatos megbetegedések emelhetők ki. 2008-ban a Dél-Alföldön az elhunytak valamivel több mint háromnegyede, a Vest régióban pedig négyötöde korábban ezen betegségek valamelyikében szenvedett. Ennek ellenére jelentős különbségek voltak a két régió halálozási statisztikájában, amely mindenkorban a daganatos eseteknél mutatkozott meg. A 100 ezer lakosra jutó esetek száma a Dél-Alföldön a Vest régióbeli 235-tel szemben elérte a 325-öt. Az egész magyarországi helyzetre jellemző ugyanis, hogy a daganatos megbetegedések és az ebből adódó halálozások aránya nemzetközi összehasonlításban is igen magas.

**A daganatos megbetegedésekkel adódó halálozások
100 000 lakosra jutó száma, 2008**

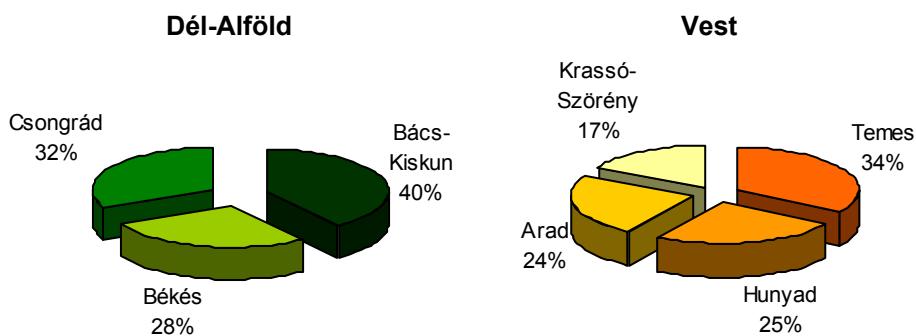


A keringési betegségek vonatkozásában régiós szinten már közel sem voltak ekkora eltérések, ugyanis a Vest régió 100 ezer lakosonkénti 742-es esetszáma nem sokkal volt magasabb a dél-alföldönél. Megyénként azonban itt is jelentős különbségek mutatkoztak: míg a 100 ezer lakosra vetített mutató Csongrádban „mindössze” 632 volt, addig Krassó-Szörény megyében elérte a 853-at, de Békésben is némielő 820 felett alakult.

LAKÁSHELYZET, KÖZMŰELLÁTÁS

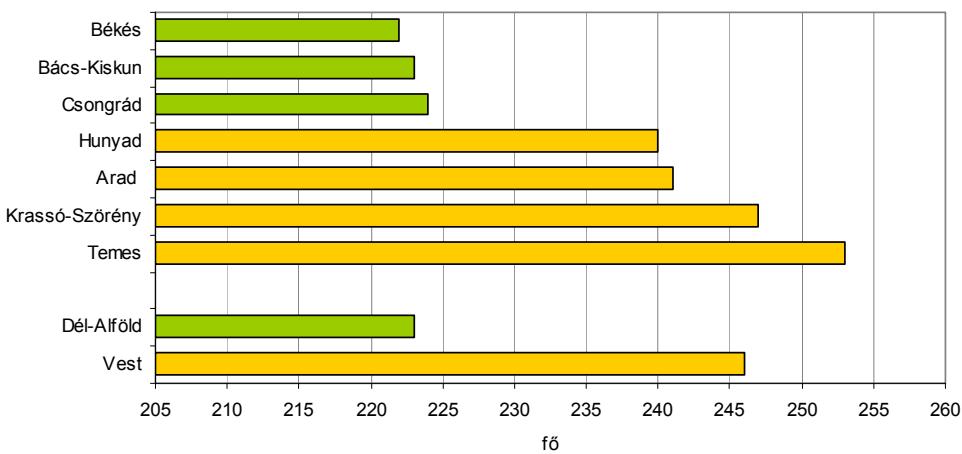
A Dél-Alföldön élő 1,3 millió lakosnak 2008. év végén valamivel több mint 594 ezer, a Vest régió csaknem 2 milliós lakosságának pedig mintegy 782 ezer lakás biztosított otthont. A **lakásállomány** megyenkénti megoszlása minden régióban a népesség arányával közel azonosan alakult.

A lakásállomány megoszlása, 2008



A lakásviszonyok egyik legfontosabb mutatója a **száz lakásra jutó lakók** száma. Dél-Alföldön a lakásellátottság 2008 végén kedvezőbb volt, mint a Vest régióban, előbbi esetén száz lakásban átlagosan csak 223 ember élt, míg utóbbiban 23-mal több, 246 fő. A két régió közötti különbséget jól tükrözi, hogy mind a négy romániai megye laksűrűsége meghaladta a magyarországi megyékét.

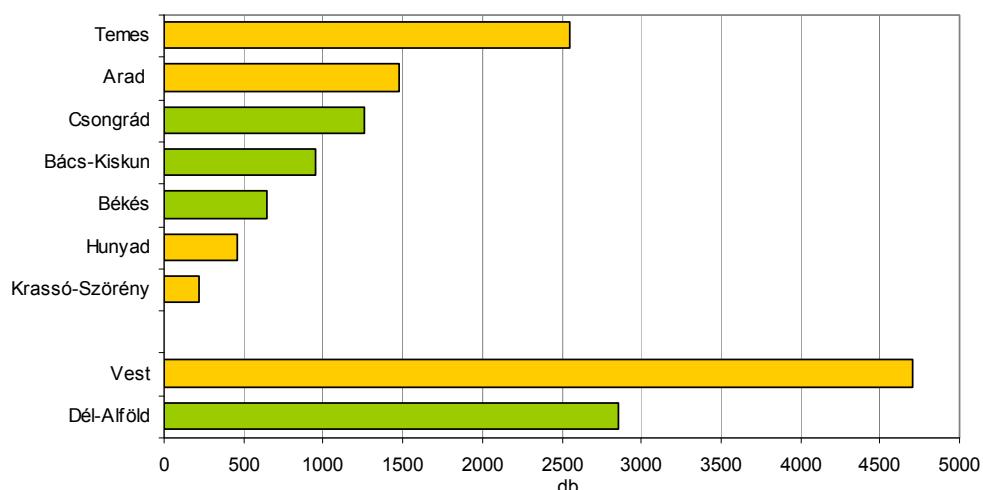
Száz lakásra jutó népesség, 2008. december 31.



A Vest régióban a legritkábban lakott Hunyad megyében is 16-tal többen éltek száz lakásra vetítve, mint a magyarországi megyék közül a legzsúfoltabbnak számító Csongrádban. A lakásellátottság a hét megyét tekintve Békésben volt a legkedvezőbb, csupán 222 fő, míg a legsűrűbben lakott Temes megyében 31-gyel több, 253 fő jutott száz lakásra.

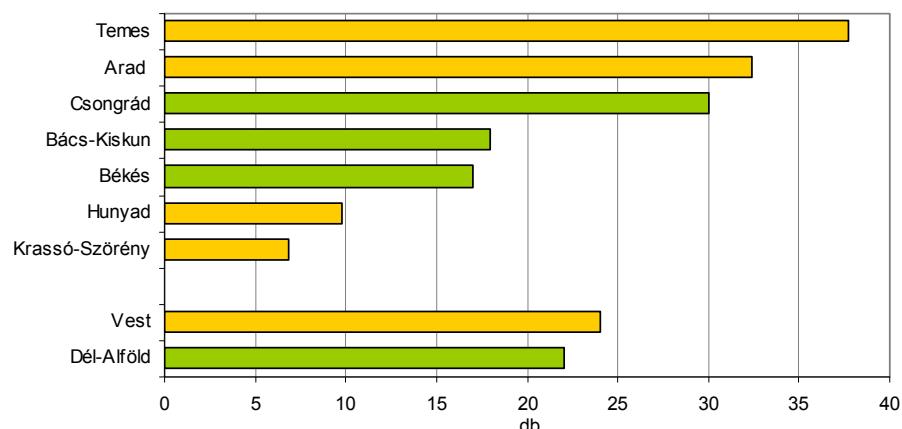
2008 folyamán a Dél-Alföldön csaknem 2,9 ezer, a Vest régióban 4,7 ezer lakás épült. A legnagyobb építési kedv a dél-alföldi megyék közül Csongrádban volt, a lakások 44%-át itt vették használatba, a legalacsonyabb pedig Békésben, ahol a lakások kevesebb mint negyedét vették birtokba a lakók. Ugyanakkor a Vest régió megyéi között a dél-alföldinél jóval markánsabb különbségek mutatkoztak a lakásépítésben. Az újonnan épített lakások valamivel több mint felét Temes megyében adták át, ezzel szemben Krassó-Szörényben alig építkeztek, a régióban használatba vett lakások kevesebb mint 5%-a készült a megyében.

Az épített lakások száma, 2008



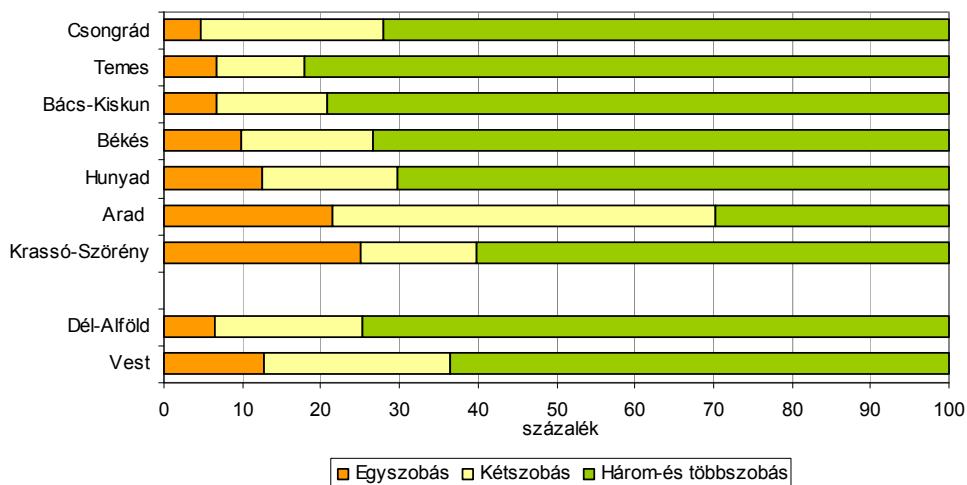
A tízezer lakosra jutó épített lakások számában nem volt számottevő különbség a két régió között – Dél-Alföldön 22, a Vest régióban 24 új lakás épült tízezer lakosonként –, azonban az egyes megyék között igen jelentős eltérések tapasztalhatóak. A két szélső értéket Temes és Krassó-Szörény megye képviselte, előbbiben 38, utóbbiban viszont csak 7 új lakás jutott tízezer lakosra. A rangsorban a magyarországi megyék a középmezőnyben helyezkedtek el, közülük egyedül Csongrád mutatója haladta meg a régiós átlagot.

Tízezer lakosra jutó épített lakások száma, 2008



Az új lakások **szobaszám** szerinti összetétele 2008-ban kedvezőbb képet mutatott a Dél-Alföldön, mint a Vest régióban. Míg előbbiben az átadott lakások háromnegyede három, vagy több szobával készült, addig utóbbiban valamivel kevesebb mint kétharmada. A dél-alföldi megyékben a szobaszám szerinti megoszlás csak kevessel (0-5 százalékponttal) tért el az átlagostól, a kisebb, egyszobás lakások aránya sehol nem érte el a 10%-ot, a három- és többszobás lakások aránya pedig minden megyében meghaladta a 70%-ot.

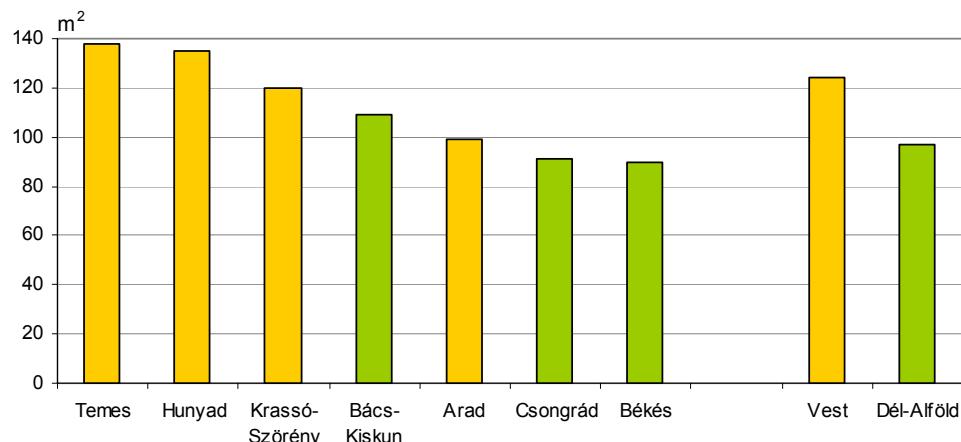
Az épített lakások szobaszám szerinti megoszlása, 2008



Ugyanakkor a Vest régióban jóval nagyobb különbségek figyelhetők meg a négy megye lakásépítésében. 2008-ban a tágasabb, háromszobás, vagy annál nagyobb új lakások aránya Temesben (82%), a kétszobások részesedése Arad megyében (49%), az egyszobás lakások hányada pedig Krassó-Szörényben (25%) emelkedett ki. A három- és többszobás lakások aránya Arad megyében maradt el legjobban – 34 százalékkal – a régió átlagától, a használatba vett lakások alig háromtizede rendelkezett kettőnél több szobával.

A délalföldi régióban az újonnan átadott lakások átlagos **alapterülete** a vizsgált évben $97m^2$ volt, a Vest régióban ennél $27m^2$ -rel nagyobb, $124m^2$ -es lakások készültek. A két régiót alkotó hét megyéből Temes és Hunyad megyében épültek a legnagyobb, átlagosan majdnem $140m^2$ hasznos alapterületű lakások, míg Békésben és Csongrádban a legkisebbek.

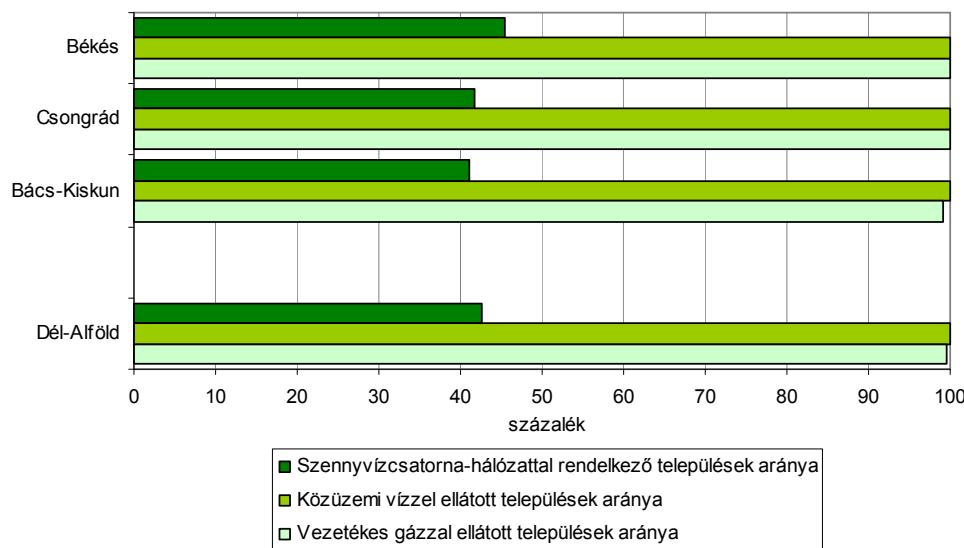
Az épített lakások átlagos alapterülete, 2008



A közműellátás színvonala Dél-Alföldön a legtöbb esetben nem érte el a magyarországi átlagot. Az utóbbi évtizedben a régió több településén folytak nagyszabású csatorna-beruházások, ennek köszönhetően az elmúlt években a **szennyvízelvezetés** terén számottevő fejlődés következett be. Ennek ellenére 2008-ban a települések csak kevéssel több mint négytizede rendelkezett csatornahálózattal. A lakások minden össze 53%-a csatlakozott a közüzemi szennyvízhálózathoz – 19 százalékkal kevesebb, mint az országos átlag –, ezzel a magyar régiók rangsorában Dél-Alföld az utolsó helyre szorult.

A közüzemi **vízellátás** területén ennél valamivel kedvezőbben alakult a helyzet, 2008-ban a régió minden településén elérhető volt a vezetékes víz. Azonban a vízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát tekintve Dél-Alföld csupán az utolsó előtti helyen állt a régiós rangsorban, a lakások kilencütizede – az országos átlagnál 4 százalékponttal kevesebb – kapcsolódott az ivóvízhálózatra.

Közműellátottság a dél-alföldi régióban, 2008



Ugyanakkor a helyi szénhidrogén kitermelésnek köszönhetően a Dél-Alföldön kiemelkedően jó a **gázellátottság**. 2008. év végén egy kivétellel minden település rendelkezett vezetékesgáz-hálózattal. A vezetékes gázt fogyasztó háztartások aránya (a lakásállomány százalékában) meghaladta a nyolctizedet, amely csaknem 5 százalékkal jobb, mint az országos átlag.

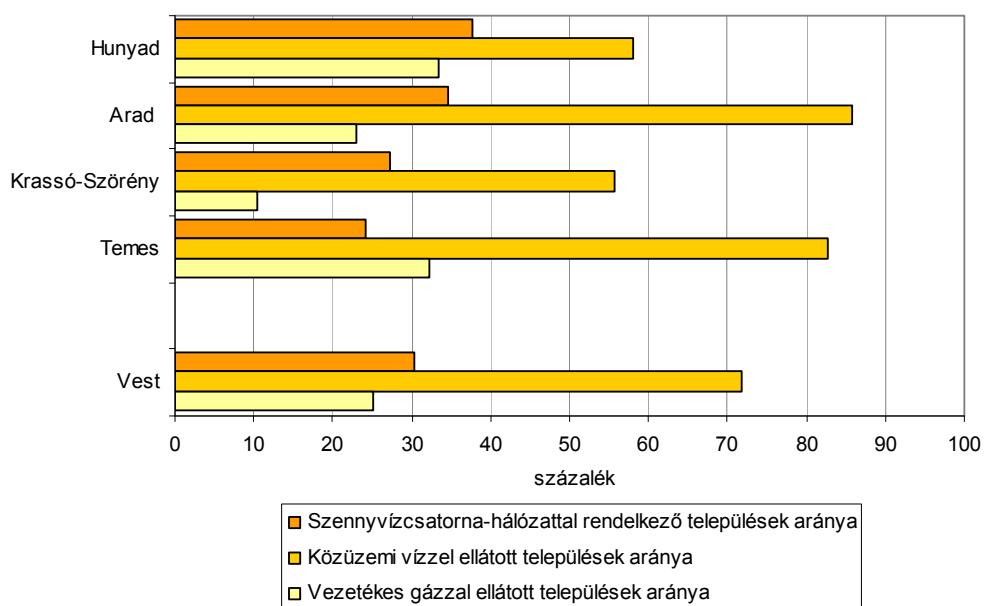
A **közműellátottsági** mutatókat **Romániában** a magyarországitól eltérő közigazgatási beosztás szerint vizsgáljuk. Ennek megfelelően a **Vest régióban** a városok és a kommunák összességét tekintjük a továbbiakban településeknek, a mutatók számításánál ezek összegét vesszük viszonyítási alapnak.

A Vest régióban a **csatornahálózat** főként a városokban és a tömbházakból álló lakónegyedekben épült ki. 2008-ban a települések

háromtizede rendelkezett szennyvízhálózattal, 6 százalékponttal több, mint az országos átlag. A romániai nyolc régió közül a Vest régió ezzel a 3. legjobb helyen állt. A szennyvízelvezető-hálózatokra azonban jellemző, hogy döntő hányaduk elavult. Az ellátottsági mutató a négy megye közül Temesben volt a legalacsonyabb, ahol a települések kevesebb mint negyedében csatlakoztak a vezetékes csatornahálózathoz.

A **vízhálózattal** rendelkező települések arányát tekintve a Vest régió szintén az előkelő 3. helyre került a régiók rangsorában. A települések több mint héttizedében kapcsolódtak a központi ivóvízhálózatra, amely 5 százalékponttal meghaladta az országos átlagot. Jellemző a régióra, hogy a települések egy jelentős része az ivóvizet földalatti forrásból nyeri. Kiugróan magas volt Arad és Temes megye mutatója, ahol a települések 86, illetve 83%-a rendelkezett központi ivóvízellátással.

Közműellátottság a Vest régióban, 2008



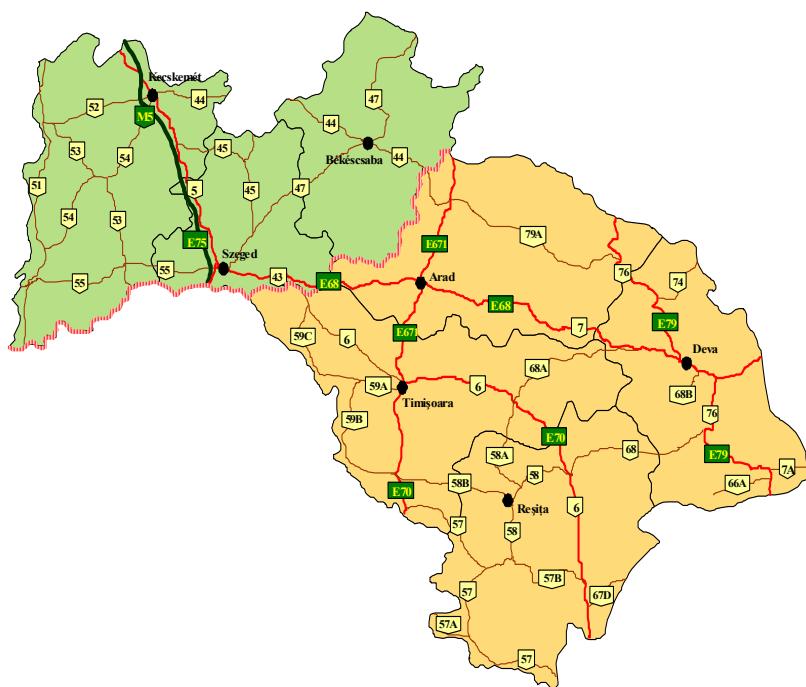
A **gázellátás** területén az előbbieknél valamivel kedvezőtlenebbül alakult a helyzet, bár a kiépítettségi szint csak kevessel maradt el az országos 26%-tól. A vizsgált évben a települések negyedében volt elérhető a vezetékes gáz, ezzel a Vest régió az országos 5. helyezést érte el a régiós rangsorban. A megyék közül messze a legalacsonyabb mutatóval Krassó-Szörény rendelkezett, ahol a települések csupán tizedében használtak vezetékes gázt.

INFRASTRUKTÚRA

Gazdasági versenyképességet fenntartó és javító tényező a fejlett közlekedési infrastruktúra. Ezen belül is kiemelt szerepe van a **közúthálózatnak**, mely kapcsolatot teremt minden településsel és az európai nemzetközi útvonalakkal is.

2008-ban a Dél-Alföld 3 megyéjében az országos közutak hossza 5,1 ezer kilométert tett ki, amelyből – Bács-Kiskun és Csongrád megyék területén – összesen 127km az autópálya. További közel 300km (6%) az elsőrendű és 841km (16%) a másodrendű főút. A Vest régió 10,3 ezer kilométeres úthálózatának 18%-a (majd 1900km) az úgynévezett nemzeti, a többi pedig megyei és helyi út. A régió területén jelenleg nincs egyetlen kilométer autópálya sem. Leghamarabb a Hamburgtól Isztambulig tartó IV. páneurópai (Közép-Európát ÉNY-DK irányban átszelő) közlekedési folyosó nyomvonalán tervezett, a nagylaki határátkelőtől Konstancáig húzódó dél-erdélyi autópálya épülhet meg, kapcsolódva a Magyarországon most épülő, Szegedtől Nagylakig húzódó, M43-as autópályához. Az új sztráda mentesíténe a jelenlegi főút mellett fekvő településeket a Románia uniós csatlakozása óta óriásira duzzadt kamionforgalomtól.

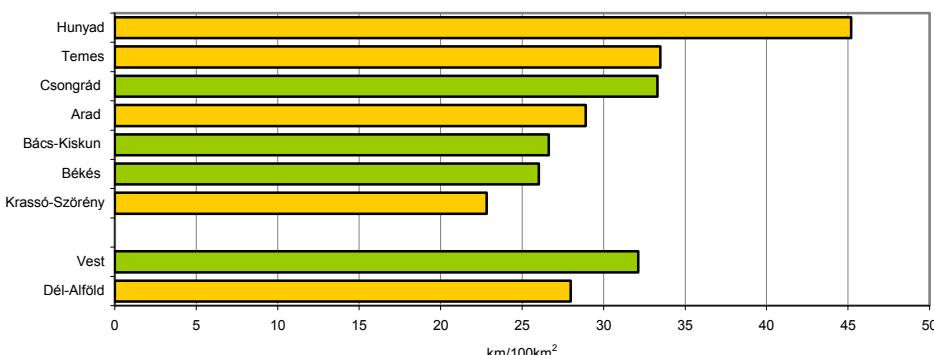
Fontosabb közutak



Az autópályák kiépítése mellett szükség lenne a határon átnyúló, településeket összekötő útszakaszok megépítésére, felújítására is, melyek elsősorban a két régió közötti kapcsolatok erősítését szolgálná.

A délalföldinél területileg 75%-kal nagyobb Vest régió úthálózata pillanatnyilag kétszerese a magyarénak, amiből nagyobb útsűrűség következik. A Dél-Alföldön 100km²-re 28km közút jut, a Vest régióban pedig 32. A legalacsonyabb és a legmagasabb útsűrűségű megye is romániai, a felső pólust képviselő Hunyad mutatója éppen kétszerese az alsó póluson lévő Krassó-Szörényének.

Útsűrűség, 2008

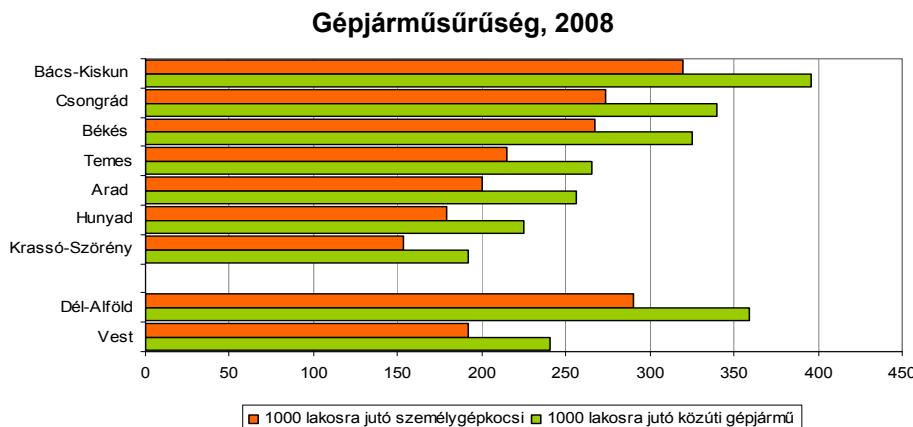


A közúthálózatnak nemcsak a hossza, hanem a minősége is fontos. E tekintetben a vizsgált két régió között nincs lényeges eltérés: a főutak állapota általában megfelelő, nagyrészüköt az utóbbi években felújították, de a nagyvárosoktól távolabbi szakaszok sokkal rosszabb minőségűek, ami különösen igaz a mellékutakra.

A két régió közös jellemzője az igen jelentős tranzitforgalom. A már említett nagylaki közúti határátkelő mellett még a Gyula-Gyulavarsánd bonyolít le nemzetközi személy- és áruforgalmat. Kisebb jelentőségű a Battonya-Turnú átkelő, ahol a nemzetközi személyforgalom mellett a teherforgalom korlátozott.

A közutak zsúfoltságát az átmenő forgalom mellett a helyi **gépjármű-állomány** nagysága befolyásolja. A Dél-Alföldön a 2008. évi adatok szerint 475,3 ezer, a Vest régióban 463,8 ezer gépjárműt tartottak nyilván. A járműsűrűség a magyar megyék mindegyikében, ebből következően a Dél-Alföldön is nagyobb, mint a Vest régióban. Az előbbiben ezer lakosra 359, az utóbbiban 241 gépjármű jut. A legnagyobb mutatójú Bács-Kiskun és a

legkisebb mutatójú Krassó-Szörény megye értéke között 204 a különbség, azaz a magyar megye gépjárműsűrűsége több mint kétszerese a románénak.



A közúti gépjárműállomány összetétele minden régióban nagyjából megegyezik: nyolctizedét a személygépkocsik, 11-12%-át a tehergépkocsik teszik ki. Ezen főbb arányok a megyék szintjén sem mutatnak különösebb eltérést.

A két régió közötti **vasúti** összeköttetés a II. világháborút követően szinte teljesen megszakadt, és jórészüket a mai napig nem állították helyre. Jelenleg egy vasúti határátkelő működik, mégpedig Lökösháza-Kürtös között, mely személy- és áruforgalmat egyaránt lebonyolít. Az Európai Bizottság 2007-ben döntött a páneurópai vasúti folyosók, köztük a Szeged-Temesvár vonal aktualizálásáról. A szükséges fejlesztések jelentős részét – így a szegedi vasúti hidat – uniós támogatással lehetne megépíteni. Segítségével az áruszállítás kerülő útjai fölöslegessé válnának, jelentős idő- és energiamegtakarítást eredményezve.

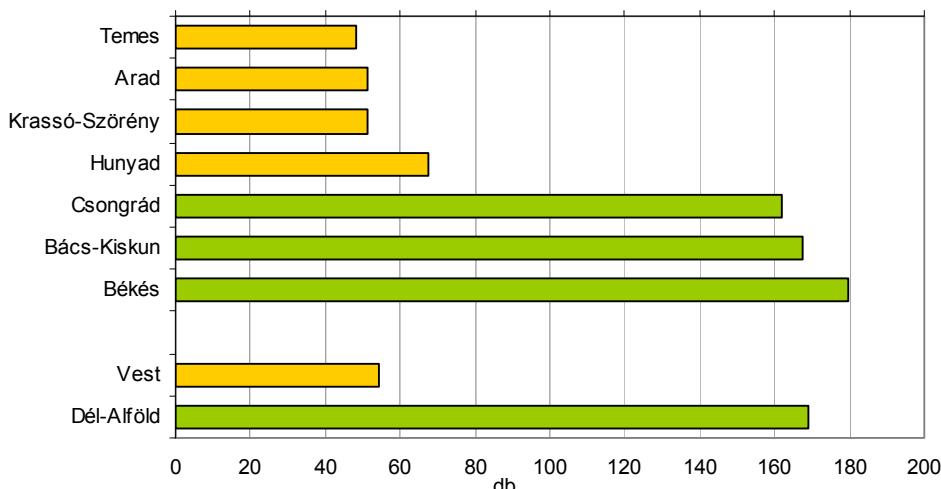
Gazdasági versenyképességet jelentősen javító, befektetőket vonzó tényező a **légi közlekedés** kiépítése. Ebből a szempontból a Vest régió határozottan előnyt élvez a Dél-Alfölddel szemben, hiszen a két régiós (Déva, Karánsebes) repülőtér mellett két nemzetközi (Temesvár, Arad) repülőterrel is rendelkezik. Ez utóbbiak közül a temesvárira inkább a személyszállítási forgalom jellemző – évi egymillió utas fordul meg itt –, míg az aradi inkább a teherszállítás területén kezd előtérbe kerülni. A dél-alföldi régióban Szegeden és Békéscsabán működik nyilvános repülőtér, amelyek a sportcélokon túl a kisgépes üzleti- és a regionális kereskedelmi légi forgalmat hivatottak ellátni.

KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSI BALESETEK

A közúti közlekedés legsúlyosabb velejárói a balesetek, amelyek bekövetkezésében túlnyomórészt az emberi tényezők játsszák a fő szerepet, de az időjárási és útvizsonyok, vagy a műszaki problémák is nagymértékben hozzájárulnak a balesetekhez. A legtöbb baleset elsődleges okainak a közlekedők helytelen magatartása, a gyorshajtás, az irányváltoztatás, a haladás és kanyarodás szabályainak megsértése, elsőbbség meg nem adása és a szeszesítő vagy drogfogyasztás tekinthető.

2008-ban a dél-alföldi régió közútjain 2242 **közúti baleset** történt. A legtöbb balesetet – az összesnek a négytizedét – Bács-Kiskun megyében követték el. Békés és Csongrád megyében a balesetek száma, így aránya is kisebb a Bács-Kiskun megyeinél. A Vest régió baleseti statisztikája ennél lényegesen kedvezőbb, ott a dél-alföldinek mintegy fele, 1045 baleset fordult elő; régióban belül a legkevesebb Arad megyében. A népességre vetített balesetek száma alapján még nagyobb a két régió közötti különbség.

A 100 000 lakosra jutó közúti közlekedési balesetek száma, 2008



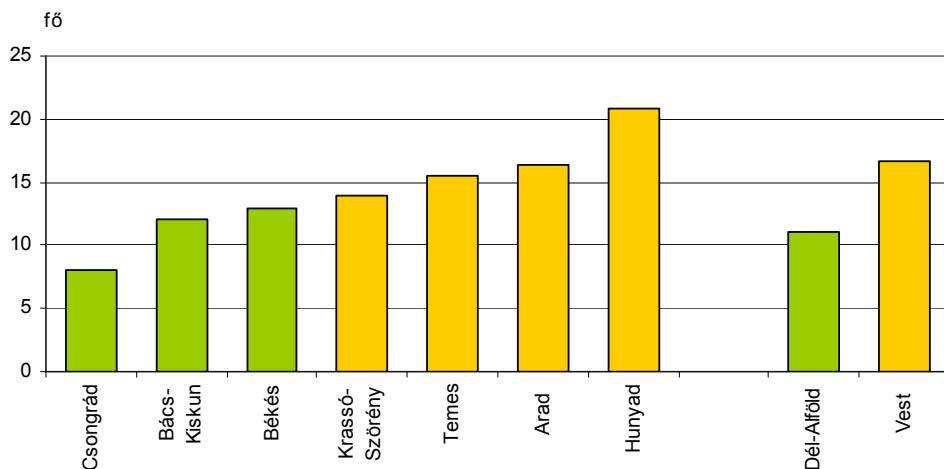
Az EU Közösségek Bizottsága által 2001-ben kiadott ún. „Fehér könyv” 2010-ig meghatározta az uniós közlekedéspolitikai feladatait. A Fehér könyv legfőbb célkitűzése, hogy az unióban 2001-hez képest 2010-ig 50 százalékkal csökkenjen a balesetben meghalt személyek száma.

Közlekedési balesetben a Vest régióban 919-en, a dél-alföldi régióban több mint háromszor annyian, 3030-an **sérültek** meg 2008-ban. Száz balesetre a magyar régióban átlagosan 135 sérült jutott, a romániai

régióban ennél jóval kevesebb, 88 fő. A balesetek és a sérültek számát tekintve Dél-Alföld helyzete a lényegesen rosszabb, a balesetben meghaltak száma alapján viszont jobb. Közúti közlekedési balesetben, a Vest régió közútjain 322, a Dél-Alföldön 146 fő vesztette életét. 2008-ban a közlekedési balesetben meghaltak összes sérülthez viszonyított aránya a dél-alföldi régióban 5, a Vest régióban 35%-os volt. A baleseteket követő vizsgálatok azt mutatják, hogy a halálos kimenetelű balesetek legfontosabb rizikófaktorai: a fáradtság miatti figyelmetlenség vagy elalvás; a biztonsági öv vagy egyéb biztonsági felszerelések (pl. gyerekülés, bukósíjak, csomagrögzítő háló, láthatósági mellény) használatának elhanyagolása, stb.

Az európai közúti baleseti helyzetet és annak alakulását a 100 ezer lakosra jutó közúti balesetben meghaltak száma szerint vizsgálják. A számok azt mutatják, hogy a népességre vetített mutatók alapján a magyar megyék helyzete a jobb. A dél-alföldi régióban a mutató értéke 11, a Vest régióban 17 volt 2008-ban; a megyék közül a két szélső értéket Csongrád megye és Hunyad megye képviselte.

100 000 lakosra jutó közlekedési balesetben meghaltak száma, 2009

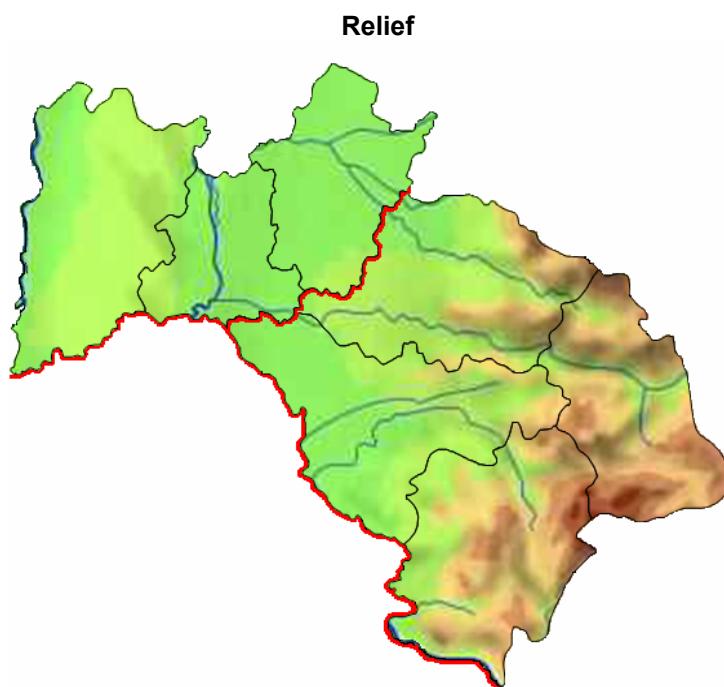


Magyarország közlekedéspolitikai programját – amely a „Magyar Közlekedéspolitika 2003-2015” címet viseli – az Országgyűlés 2004 elején fogadta el. A programban, amelynek elfogadásakor Magyarország még nem volt az EU tagállama, a közösségi szándéknál valamelyest enyhébb célkitűzéseket fogalmaztak meg. Ezek a következők: a személysérüléses balesetek és a halálos áldozatok számának 2010-ig történő 30%-os, valamint 2015-ig történő 50%-os csökkentése. A dél-alföldi régióban az egy évvel korábbihoz képest mind a balesetek, mind pedig a sérültek, illetve a balesetben meghaltak száma egyaránt tizedével mérséklődött.

**ASEMĂNĂRI ȘI DEOSEBIRI ÎNTRE REGIUNEA
DÉL-ALFÖLD A UNGARIEI
ȘI REGIUNEA VEST A ROMÂNIEI**

CARACTERISTICILE REGIUNILOR DIN PUNCTUL DE VEDERE AL GEOGRAFIEI ECONOMICE ȘI AL STRUCTURII LOCALITĂȚILOR

Regiunea Dél-Alföld a Ungariei are suprafață de 18 mii km², iar suprafața Regiunii Vest din România are 32 mii km². Granița comună a celor două regiuni este de 176 km; pe partea maghiară se află județele Békés și Csongrád, iar pe partea română județele Arad și Timiș. Regiunea Dél-Alföld este regiunea cu suprafața cea mai mare a Ungariei și ocupă o cincime din suprafața țării. Județele Regiunii Vest ocupă 13% din suprafața României. Dintre cele două regiuni, județul cu cea mai mare întindere este județul Timiș, iar județul care ocupă suprafața cea mai mică este județul Csongrád.



Regiunea Dél-Alföld, conform **așezării sale geografice**, aparține Bazinului Panonic, iar Regiunea Vest aparține atât Bazinului Panonic cât și regiunii carpatică. Regiunea Dél-Alföld se situează aproape în întregime în Câmpia Panonică, din care se ridică doar dealurile din Kiskunság, punctul cel mai înalt al acesteia are doar 174 metri: muntele Ólom. Bogăția naturală a regiunii este dată de pământurile agricole, a căror calitate este mai bună decât calitatea medie din Ungaria. Sub aspectul resurselor naturale – în afară de hidrocarburi – această zonă nu aparține zonei cu zăcăminte de energie și minerale ale țării. Totuși, producția zăcămintelor de țiței și gaze

naturale descoperite aici asigură un procent semnificativ al producției de hidrocarburi a țării. Baza rețelei de ape de suprafață este asigurată de Dunăre, Tisa și afluenții acestuia: Mureșul și Crișurile. În zonă – similar cu situația națională – este caracteristică clima continentală, durata luminii solare aici fiind cea mai lungă din țară.

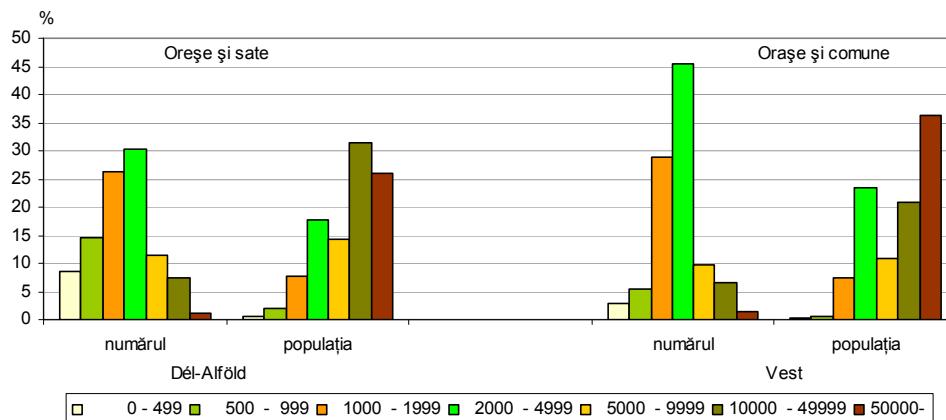
Regiunea Vest este înconjurată de masivul central din Ardeal, Carpații Occidentali și Carpații Meridionali, care se înalță deasupra regiunii cu vârfurile lor de mii de metri. În zona regiunii de Vest există diferite variații de relief: câmpii, dealuri și masive muntoase. Partea estică a județului Arad este formată din munci, partea vestică din câmpie, iar în județele Caraș-Severin și Hunedoara relieful este format în principal din munci. Partea vestică a județului Timiș este reprezentată de câmpie, iar spre est se întind munții Poiana Ruscă. Munți mai înalți se găsesc în județele Caraș-Severin și Hunedoara, mai precis vârful Parângul-Mare (2519m), vârful Retezat (2482m), vârful Semenic (1447m) și munții Poiana Ruscă (1382m). Datorită Câmpiei de Vest care acoperă Regiunea Vest, aceasta este cea de a doua regiune agricolă ca mărime din România. Pe lângă numărului mare al cursurilor de apă – Crișul-Alb, Mureșul, Bega, Timiș, Bârzava, Caraș, Nera – fluviul cel mai important al regiunii este Dunărea. Corespunzător poziției geografice, clima este temperat-continențală, dar influența mediteraneană se poate simți în iernile mai blânde și verile fiebinte mai mult ca în celelalte zone ale țării.

În regiunea Dél-Alföld nivele de organizare administrativă sunt: județele, microregiunile, orașele și satele. În schimb în Regiunea Vest nu a fost creat un sistem cu microregiuni. Celor două regiuni le aparțin șapte județe: regiunea Dél-Alföld este formată din județele Bács-Kiskun, Békés și Csongrád, iar Regiunea Vest este formată din județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș. În Dél-Alföld Kecskemét și Szeged sunt centre de aglomerare, pe când în județul Békés aglomerarea urbană formată din orașele Békéscsaba-Békés-Gyula formează o concentrare de populație semnificativă. În regiune se găsesc 25 microregiuni statistice, dintre care în județul Bács-Kiskun 10, în județul Békés 8, iar în județul Csongrád 7; denumirea microregiunilor e dată pe baza localității poziționate central.

Structura localităților celor două regiuni arată deosebiri semnificative. Așezările regiunii maghiare, sunt orașe și sate, independente din punct de vedere administrativ. În Regiunea Vest rețeaua localităților este

formată din orașe și comunități de aşezări¹(comune). În 2008 în regiunea Dél-Alföld existau 254 (orașe și sate), iar în Regiunea Vest 323 localități (orașe și comune). În cadrul județelor cele mai multe localități aparțin județului Bács-Kiskun, iar cele mai puține județului Csongrád. Mărimea medie a localităților a fost de 5958 persoane în regiunea Vest și 5219 persoane în Dél-Alföld.

Distribuirea populației și a localităților, în Regiunea Vest și Dél-Alföld, după mărimea populației, la 1 ianuarie 2009



Pentru cele două regiuni este deopotrivă caracteristic faptul că în localitățile cu peste 1000 de locuitori, care reprezintă mai puțin de 9% din total trăiesc aproape 6/10 din populație. În regiunea Dél-Alföld 23% dintre localități au populația sub 1000 de persoane reprezentând 3% din populația regiunii. În Regiunea Vest, 8% dintre localități au populația sub 1000 de persoane, reprezentând doar 1% din populația regiunii. În ceea ce privește mărimea populației satelor (care nu sunt independente din punct de vedere administrativ), în Regiunea Vest se găsesc considerabil mai multe locuri cu populația sub 1000 de persoane.

În regiunea Dél-Alföld, pe lângă creșterea naturală a populației și balanței migrării, obținerea titlului de oraș determină modificarea împărțirii procentuale a populației din cele două tipuri de localități. În 2008, în regiunea Dél-Alföld, 28 de localități dispuneau de titlu de oraș, devenind a doua regiune din punct de vedere al urbanizării a țării. Dintre

¹ Comunitate de aşezări înseamnă grupul reunit al mai multor localități, în care la o localitate cu rol central – unde funcționează consiliu – ca centru comunal aparțin mai multe sate. Satele din România spre deosebire de satele din Ungaria nu sunt independente.

orașe – Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Kecskemét și Szeged – sunt municipii. Prin atribuirea statutului de oraș localităților, numărul orașelor a crescut, ca urmare, procentul de urbanizare crește continuu. În 2008 deja 71% din populația regiunii erau orășeni. Gradul de urbanizare cel mai ridicat se găsește în județul Csongrád - 75%, un procent puțin mai scăzut, de 73% se găsește în județul Békés. Procentual numărul cel mai mic de orășeni trăiește în județul Bács-Kiskun. Recent au primit titulatura de orașe localitățile cu populația între 5000 și 10000 de persoane, ca urmare populația medie a orașelor a scăzut în zilele noastre, iar în peste jumătate dintre orașe trăiesc mai puțin de 10 mii de locuitori. Dintre cele nouă orașe ungare care au o populație de peste 100 mii de locuitori, în regiunea Dél-Alföld se situă două – Kecskemét și Szeged.

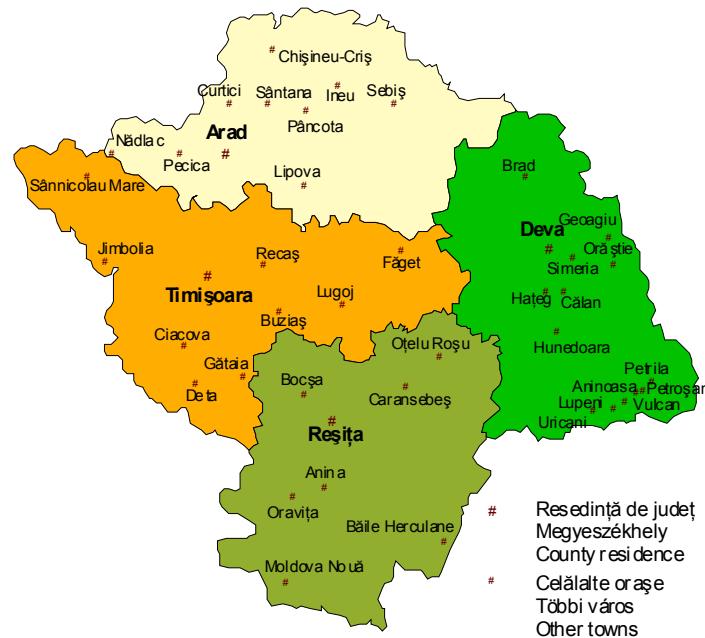
Orașele regiunii Dél-Alföld, la 1 ianuarie 2009



În Regiunea Vest, în 2008, 42 localități aveau rang de oraș, dintre care 12 aveau și titlu de municipiu. Sunt municipii următoarele orașe: Arad în județul Arad; Reșița și Caransebeș în județul Caraș-Severin; Deva, Hunedoara, Brad, Orăștie, Petroșani, Vulcan, Lupeni în județul Hunedoara; Lugoj și Timișoara în județul Timiș. Dintre municipii, Arad și Timișoara au fiecare o populație de peste 100 mii de locuitori. Procentul populației urbane în Regiunea Vest este de 63%, mai scăzut decât în Dél-Alföld. În județul Timiș procentul urbanizării corespunde mediei, în județul Hunedoara este peste această valoare: 77%, iar în județele Arad și Caraș-Severin în 2008 a fost de 55%, respectiv de 56%.

În cele două regiuni centrele cu nivelul cel mai ridicat al rețelelor urbane sunt centrele regionale. Rolul centrelor regionale este îndeplinit de Szeged și Timișoara, zona lor de atracție depășește granițele regiunilor. Nivelul următor al rețelei urbane îl reprezintă orașele mai mari - în special reședințele de județ – care sunt totodată centre economice și culturale. Aici se pot enumera: Arad, Deva, Lugoj, Reșița, Petroșani, Hunedoara, Békéscsaba, Hódmezővásárhely și Kecskemét. În regiune există mai multe orașe mai mici, care în domeniul educației și sănătății deservesc populația care se află în zona lor.

Orașele care alcătuiesc Regiunea Vest, la 1 ianuarie 2009

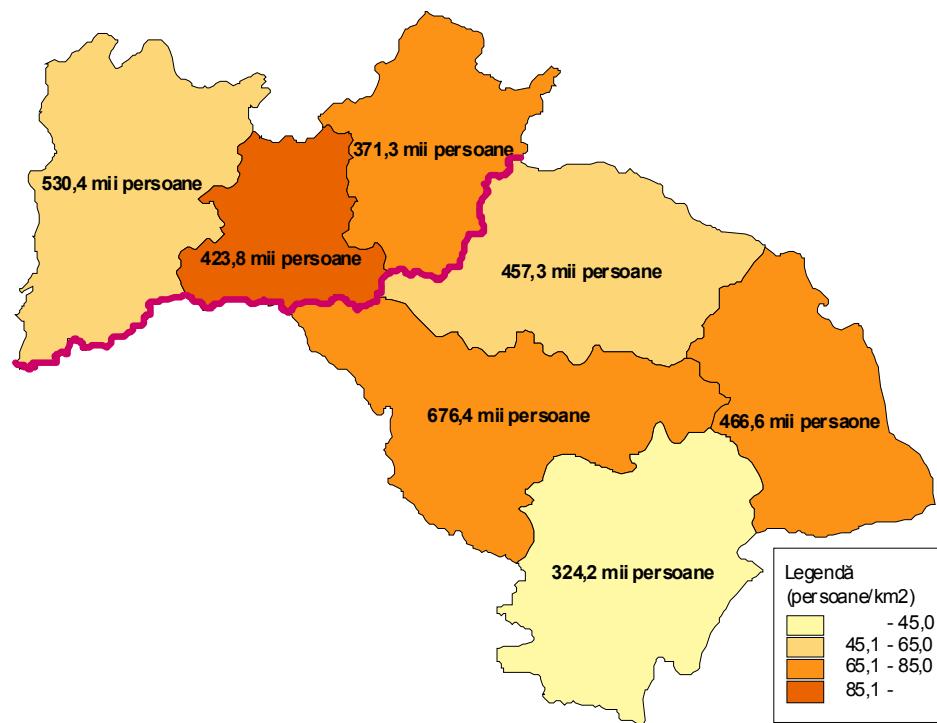


În Regiunea Vest numărul locuitorilor din satele care alcătuiesc comunele este foarte variabil; în satele de la câmpie numărul depășește câteva mii, dar în satele din munți acest număr este mult mai mic, de multe ori este vorba doar de câteva sute de persoane, sau și mai puțin. Cele 1327 de sate aparțin de 281 de comune. În regiunea Dél-Alföld, privitor la tipurile de aşezări în afara orașelor, este caracteristică aşezarea de tip "sat urias", cu o suprafață însemnată de extravilan locuit. Raportat la populația țării, în această regiune locuiesc în extravilan cei mai mulți oameni. Populația medie în sate este de 3650 persoane. În regiunea Dél-Alföld există 206 sate independente din punct de vedere administrativ, numărul lor scade continuu odată cu acordarea titlurilor de oraș.

CARACTERISTICII DEMOGRAFICE

Regiunea Dél-Alföld cu cei 1,3 milioane locuitori ai săi este cea de-a treia regiune ca număr al populației din Ungaria, unde la începutul anului 2009 trăia 13% din **populația** țării. Comparativ la aceeași dată, Regiunea Vest cu cei 1,9 milioane de locuitori ai săi este zona cu numărul cel mai mic de locuitori, doar 9% din populația României trăind aici. Din cele 7 județe care alcătuiesc cele 2 regiuni, județul Timiș cu 676 mii de locuitori deține cea mai mare populație, iar județul Caraș-Severin cu 324 mii de persoane cea mai mică.

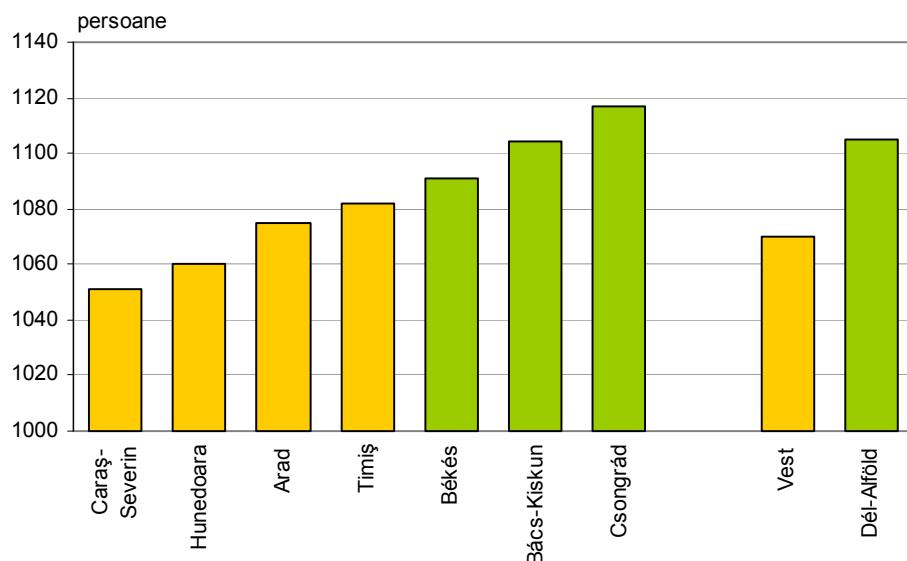
Populația, densitatea populației, la 1 ianuarie 2009



Dintre cele două regiuni, Dél-Alföld are o densitate mai mare a populației, la începutul anului 2009 media de locuitorilor pe un kilometru pătrat era de 72 de persoane, pe când în Regiunea Vest era doar de 60. **Densitatea populației** în județe este repartizată astfel: județul Csongrád având suprafața cea mai mică, are cea mai mare densitate de 99 locuitori/km², iar Caraș-Severin, care este o zonă muntoasă, are aproape o treime din cifra de mai sus, 38 persoane/km².

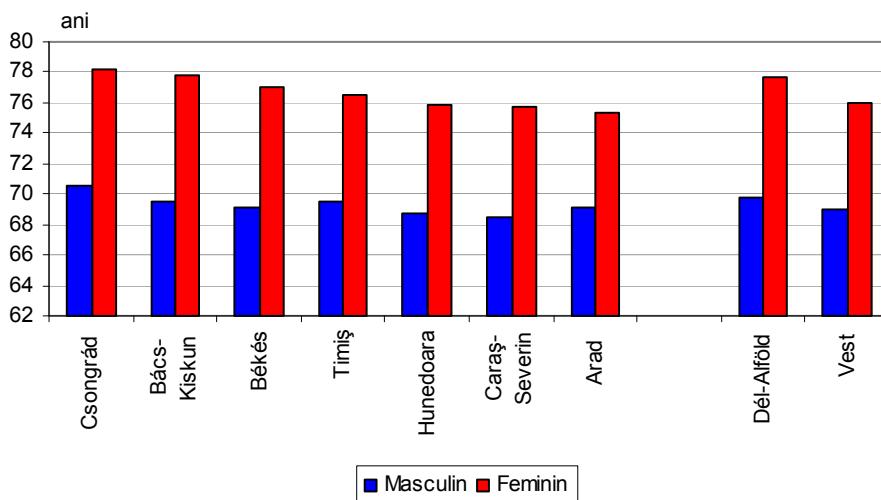
Cu toate că atât regiunea din Ungaria cât și cea din România este caracterizată printr-o **majoritate considerabilă a femeilor**, în Dél-Alföld numărul femeilor depășește cu 66 mii, iar în Regiunea Vest cu 65 mii numărul bărbaților, procentul dintre cele două sexe este destul de diferit în cele două regiuni. În Dél-Alföld raportul femei-bărbați este considerabil mai mare decât în Regiunea Vest: la începutul anului 2009 în regiunea maghiară la 1000 bărbați revineau 1105 femei, iar în regiunea română la 1000 de bărbați revineau 1070 femei. Diferența dintre regiuni este bine oglindită și de faptul că județul cu cele mai multe femei, Timiș, are valoare mai mică (1082) decât județul cu raportul cel mai dezechilibrat din Dél-Alföld, Békés (1091).

Numărul femeilor care revin la 1000 bărbați, la 1 ianuarie 2009



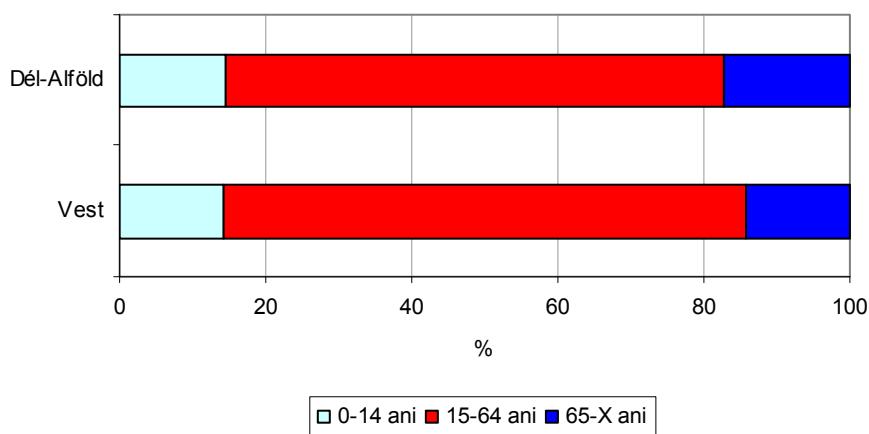
În Dél-Alföld și în Regiunea Vest deopotrivă **speranța de viață** a femeilor este mai mare decât cea a bărbaților, în 2008 în Dél-Alföld femeile puteau spera la o viață cu 8 ani mai lungă decât bărbații, în Regiunea Vest această cifră se apropie de 7 ani. În cazul ambelor sexe șansa la viață mai lungă este mai mare în cazul celor care trăiesc în Dél-Alföld: în cazul bărbaților, ei pot spera la o viață mai lungă cu 8 luni, iar în cazul femeilor cu 1 an și 9 luni. Speranța de viață la naștere variază în regiuni de la județ la județ: la femei și la bărbați speranța de viață este cea mai ridicată la locuitorii județului Csongrád, iar speranța de viață cel mai scăzută în cazul bărbaților apare la locuitorii județului Caraș-Severin, iar în cazul femeilor se găsește la femeile din Arad.

Speranța de viață la naștere, în anul 2008

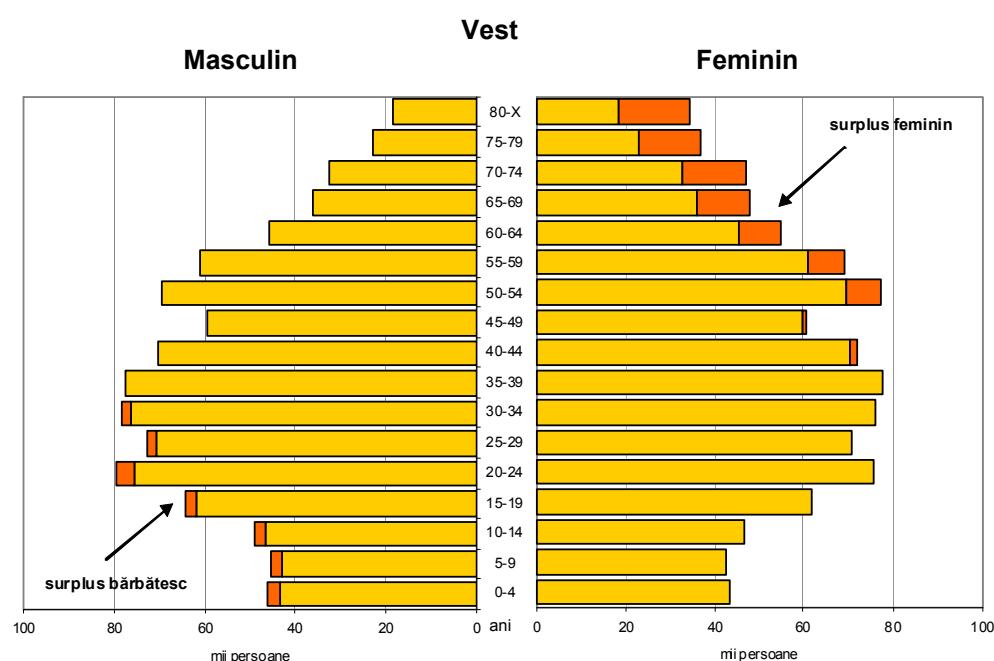
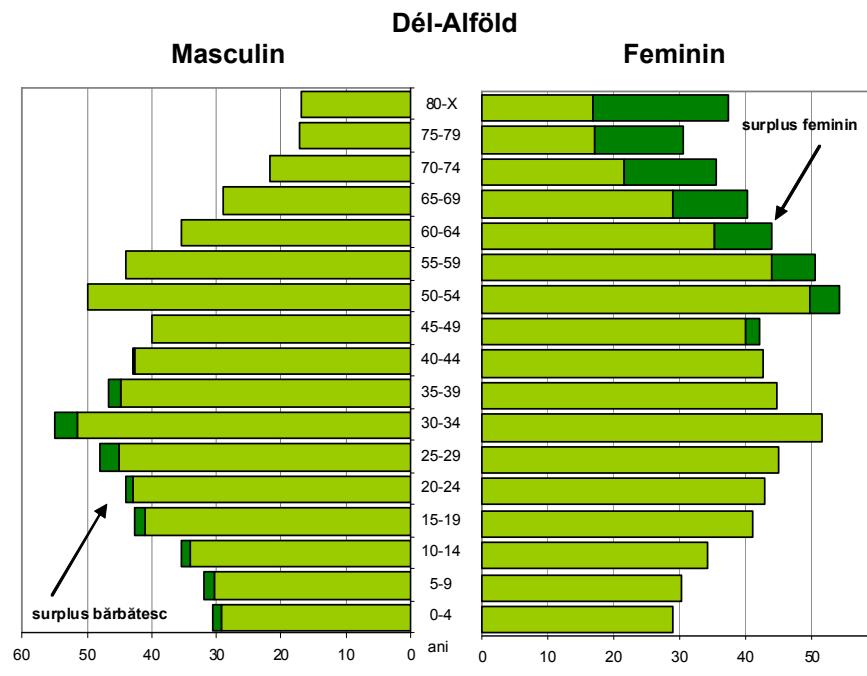


Din punct de vedere al **populației pe grupe de vîrstă**, Regiunea Vest are o situație ceva mai bună decât Dél-Alföld, unde procentual trăiesc mai puține persoane între 15-64 ani și mai multe persoane în vîrstă. La începutul anului 2009 în regiunea maghiară grupa de vîrstă medie reprezintă 68% din populație, pe când în cazul populației românești este mai mare de 71%; iar la categoria de vîrstă de peste 64 ani în cazul primei regiuni, procentul din totalul populației este de 17%, iar în regiunea românească, de 14%. În cazul copiilor nu sunt diferențe semnificative între cele două regiuni, în ambele cazuri aproximativ 14% din populație este sub 15 ani.

Populația pe grupe de vîrstă, la 1 ianuarie 2009

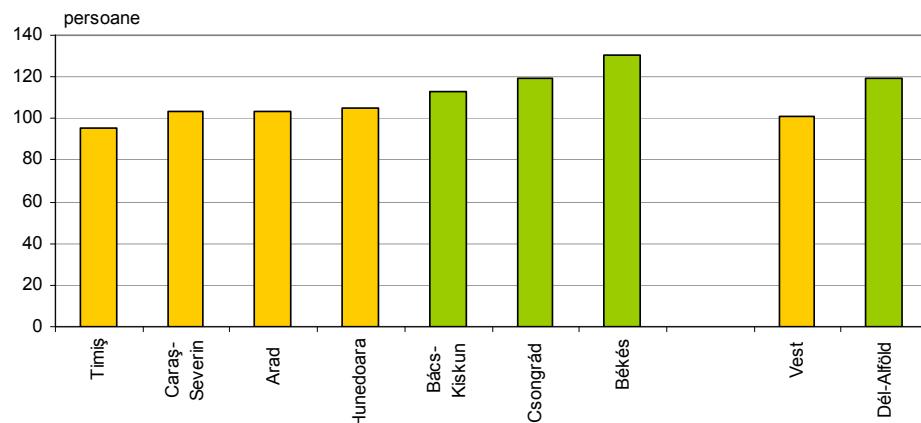


Populația pe vârste și sexe la, 1 ianuarie 2009



O diferență semnificativă constă în faptul că în Regiunea Vest procentul copiilor este aproape același cu numărul persoanelor în vîrstă, în Dél-Alföld el rămâne cu mult sub acest procent. Acest lucru este arătat și de **indicele de îmbătrânire** – care exprimă raportul dintre populația de peste 64 ani și cea sub 15 ani – la începutul anului 2009 în Regiunea Vest la 100 copii sub 15 ani revineau 101 persoane peste vîrsta de 64 ani, pe când în Dél-Alföld această cifră era 120.

Indicele de îmbătrânire, la 1 ianuarie 2009

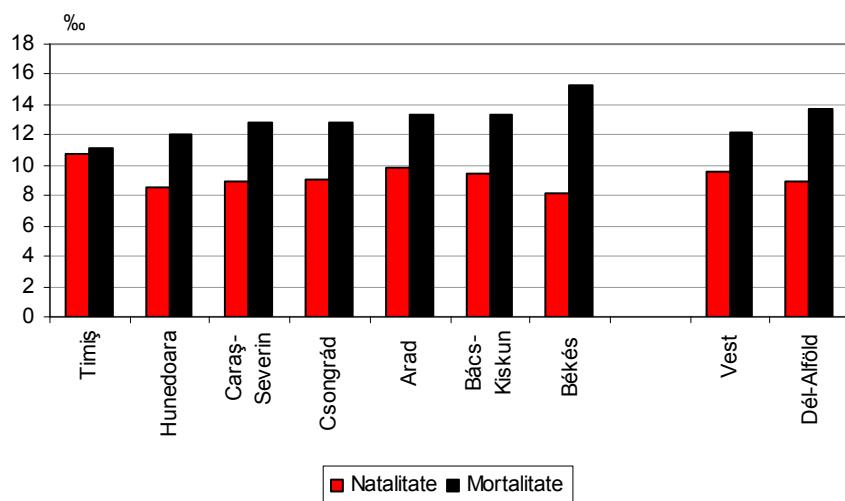


În regiunea Dél-Alföld, îmbătrânirea populației este indicată și de faptul că indicele de îmbătrânire al celor 4 județe din România rămâne mult sub cel al Ungariei. Valorile extreme sunt reprezentate de județele Timiș și Békés, în cazul primului la 100 de copii revin 95 de persoane în vîrstă, în cazul celui de-al doilea, 131 de bătrâni revin la 100 de copii.

Populația a scăzut din 2005 în ambele regiuni, în această perioadă Dél-Alföld a pierdut mai mult de 2% din populație, iar Regiunea Vest „doar” 0,5%. În ambele regiuni, populația județelor cu cei mai mulți bătrâni a scăzut cel mai mult. Astfel că în Dél-Alföld populația județului Békés în ultimii 4 ani a scăzut cu aproape 5%, iar în Regiunea Vest populația județului Hunedoara cu peste 3%. Față de începutul anului 2005 dintre cele șapte județe doar populația județului Timiș a crescut cu aproape 3%.

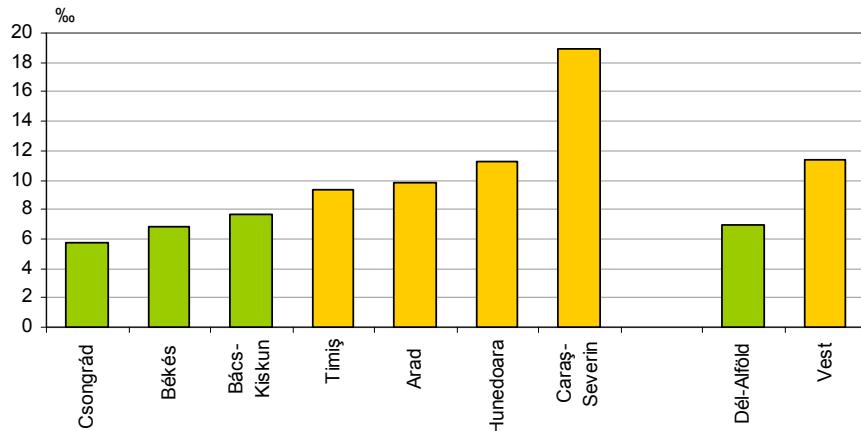
Numărul populației este influențat de **mișcarea naturală** a populației (raportul dintre născuții vii și decese), respectiv **migrația** (națională și internațională). În 2008 în regiunea Dél-Alföld coeficienții ale mișcării naturale au fost mai puțin favorabili decât în Regiunea Vest, deoarece pe partea maghiară la 1000 de locuitori, nașterile vii sunt mai puține, dar, în schimb, numărul deceselor este mai ridicat. Astfel că diferența celor doi indici arată că scăderea populației în regiunea Dél-Alföld a fost 5 persoane la 1000 locuitori, iar în Regiunea Vest această cifră este 3. Procesul în regiunea maghiară a fost amplificat și mai mult de migrație (-2,0 persoane/1000 locuitori), pe când în regiunea românească a fost echilibrat (1,5 pers./1000 locuitori).

Natalitatea, mortalitatea, la 1000 locuitori, 2008



Mișcare naturală a populației în ambele județe arată o tendință descrescătoare. În mărimea acesteia, un rol important îl are compoziția populației pe categorii de vîrstă, pentru că diminuarea naturală a județului cu cei mai mulți bătrâni este cea mai mare în Békés (-7,1 persoane/1000 locuitori), iar în județul cu populația cea mai tânără, Timiș, este cea mai redusă (-0,5 pers./1000 locuitori). Migrația a mărit și mai mult scăderea naturală a populației în 4 județe din 7: Békés, Hunedoara, Bács-Kiskun, respectiv Caraș-Severin, iar în județele Csongrád, Arad și Timiș le-a atenuat.

Mortalitatea infantilă la 1000 de locuitori, 2008



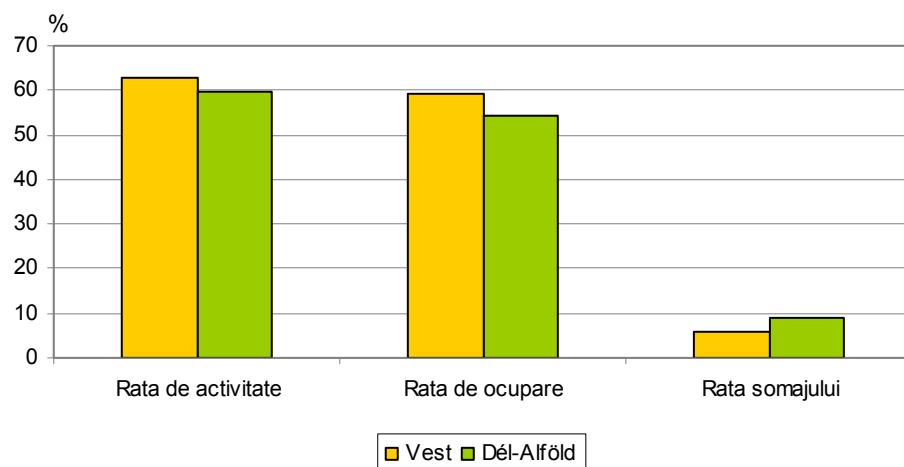
Mortalitatea infantilă are importanță deosebită, deoarece este un indice sensibil al dezvoltării și sănătății societății. Față de anul 1998 numărul deceselor la categoria de vîrstă sub 1 an a scăzut la 7/10 în regiunea Dél-Alföld și în Regiunea Vest la 6/10. Astfel că în 2008 în Dél-Alföld au decedat 82, iar în Regiunea Vest 210 copii sub un an. Indicele specific al celor două zone diferă semnificativ, de vreme ce în regiunea maghiară la 1000 născuți vii mortalitatea infantilă a fost de „doar” 7, în regiunea din România a fost de 11. Dintre județe, pe de parte indicele cel mai defavorabil există în Caraș-Severin, unde în anul 2008, la 1000 de bebeluși s-au înregistrat 19 decese înaintea împlinirii vîrstei de 1 an. Județul în care s-a înregistrat mortalitatea infantilă cea mai mică a fost județul Csongrád cu 6 decese.

ACTIVITATE ECONOMICĂ, OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

Din punct de vedere al ocupării forței de muncă, Dél-Alföld, respectiv Regiunea Vest se situează aproximativ în jurul mediei naționale. Datele din 2008 nu arată diferențe spectaculoase între cele două regiuni, dar, în general, se poate spune că indicii ale regiunii Dél-Alföld sunt mai defavorabili din toate punctele de vedere față de cei ai regiunii din România.

În 2008 mai puțin de 60% din populația regiunei Dél-Alföld cu vîrstă între 15-64 ani (533 mii persoane) aparțineau grupului activ din punct de vedere economic, pe când în Regiunea Vest acest procent era 63%. În Dél-Alföld nivelul ocupării forței de muncă este ceva mai scăzut decât în Regiunea Vest caracterizată fiind de un șomaj mai mare. În prima zonă în 2008 un procent de 54,5% avea o ocupație, iar în a doua zonă aproape 6/10; în același timp față de rata șomajului regiunii Dél-Alföld care era de 9% regiunea din România avea un procent de 6%.

Principalii indicatori din activitatea economică*, 2008



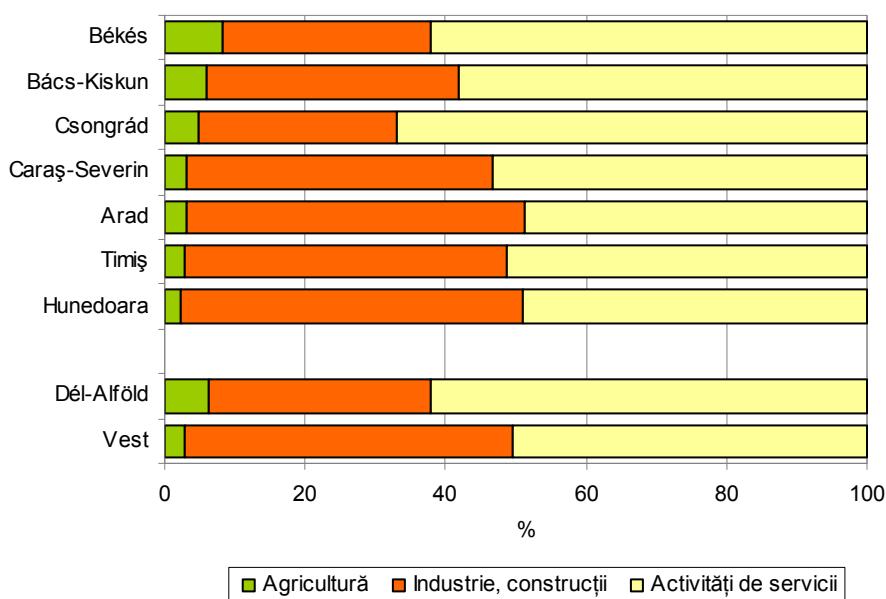
* Anchetă forței de muncă.

În ambele regiuni cea mai mare parte a persoanelor active lucrează ca angajați. Numărul lor în 2008 în Dél-Alföld depășea 360 mii de persoane, pe când în Regiunea Vest cifra se apropia de 534 mii.

Structura pe ramuri a **persoanelor angajate** are diferențe semnificative între cele două regiuni. Conform datelor din 2008, cu toate că

În ambele regiuni se poate spune că marea majoritate a locuitorilor sunt angajați în servicii, totuși, procentual, au existat diferențe semnificative. Dacă în Dél-Alföld procentul celor angajați în servicii era de 62%, în Regiunea Vest depășea cu puțin 50%. Mai marcante sunt diferențe la nivel de județ unde cele două extreme sunt reprezentate de județele Csongrád, respectiv Arad și Hunedoara cu 67%, și 49-49%. O diferență suplimentară este dată de ponderea reunită a industriei și a construcțiilor în Regiunea Vest care în 2008 a fost aproape identică cu sfera serviciilor, în vreme ce în Dél-Alföld aceste două ramuri ale economiei aveau o pondere semnificativ mai mică. Aici cea mai mare valoare s-a regăsit în județul Bács-Kiskun, dar și așa procentul angajaților în industrie și construcții a depășit cu puțin 1/3 județul Hunedoara care avea un procent de 49%.

Ocuparea forței de muncă pe principalele ramuri ale economiei, 2008



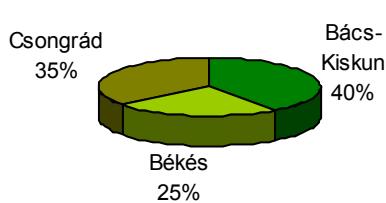
Statutul de angajat în agricultură este mai puțin caracteristic decât în celelalte ramuri ale economiei, astfel că, în pofida faptului că atât Dél-Alföld cât și Regiunea Vest au un potențial agricol considerabil, în acest sector procentul angajaților în ambele regiuni este scăzut, în 2008 în prima regiune era 6%, iar în cea de a doua 3%. La nivel județean nu sunt diferențe semnificative, în regiunea românească procentul celor angajați în agricultură era doar de 2-3%, în județele ale regiunii Dél-Alföld fiind între 5-8%.

PRODUSUL INTERN BRUT (PIB)

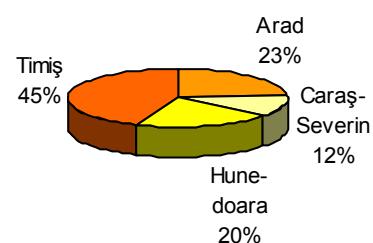
Mărimea **produsului intern brut (PIB)** exprimă în mod complex dezvoltarea economică. În 2007 produsul intern brut în regiunea Dél-Alföld se apropia de 9 miliarde euro, iar în Regiunea Vest, de 13 miliarde euro. Dintre județele regiunii maghiare, județul Bács-Kiskun a avut contribuția cea mai mare la PIB - 40%, urmat foarte de aproape de județul Csongrád, județul Békés având un procent mai mic. Dintre cele 4 județe care alcătuiesc Regiunea Vest, contribuția județului Timiș la PIB este proeminentă, cele 5,6 miliarde euro reprezintă aproape suma celorlalte trei județe.

Contribuția județelor din regiune la PIB, 2007

Dél-Alföld



Vest

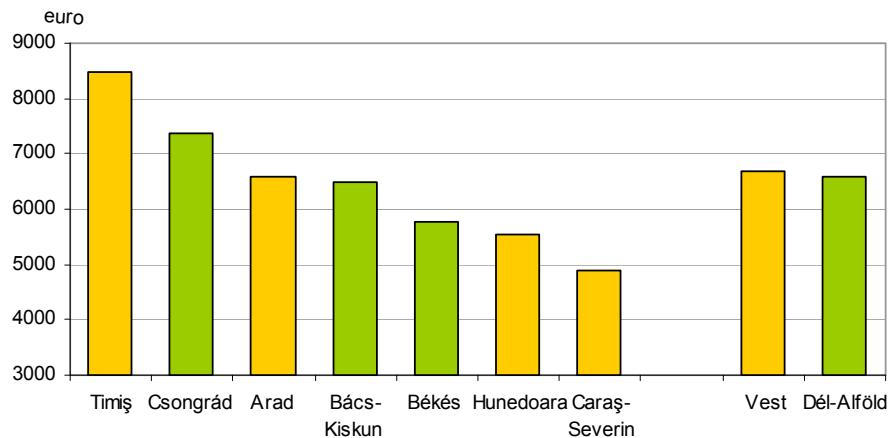


Pentru a elimina influența numărului populației asupra rezultatelor, s-a calculat PIB-ul pe cap de locuitor, astfel între cele două regiuni economice nu sunt diferențe semnificative: Dél-Alföld are un PIB de 6572 euro/persoană, iar Regiunea Vest 6695 euro/persoană. Cu acești indici Regiunea Vest este a doua cea mai dezvoltată regiune din România, iar Dél-Alföld ocupă locul cinci în Ungaria. Altă diferență se explică prin faptul că dezvoltarea Regiunii de Vest are tendință crescătoare, pe când Dél-Alföld este pe un trend descrescător și rămâne treptat în urmă.

În cadrul regiunilor, la nivel județean, diferențele sunt mai mari între PIB-urile specifice măsurate. Dintre cele 7 județe a regiunii româno-maghiare puterea economică cea mai mare o are județul Timiș, iar cea mai redusă Caraș-Severin, care se traduce printr-o diferență de 3,5 mii euro. În județul Caraș-Severin pe fiecare locuitor PIB-ul este mai mic cu 4/10 decât în mult mai dezvoltatul județ Timiș. Din acestea rezultă că producția economică a regiunii Dél-Alföld este mai uniformă decât a județelor din

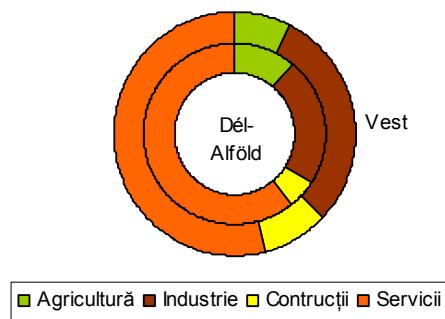
Regiunea Vest. Județul cel mai subdezvoltat al regiunii maghiare este Békés, iar cel mai dezvoltat este județul Csongrád, între cele două diferență este de 1600 euro/locuitor.

PIB pe cap de locuitor, 2007



Procentul **valorii brute adăugate** compusă din suma ramurilor economiei care aparțin serviciilor în 2007 în Dél-Alföld a fost de 61%, iar în Regiunea Vest, de 54%. Dintre unele ramuri productive în regiunea economică românească față de Dél-Alföld, industria și construcțiile au o pondere mai mare, pe când în regiunea maghiară procentul agriculturii este mai mare. Pierderea ponderii agriculturii în Regiunea Vest în ultimii ani s-a accelerat datorită factorilor climatici nefavorabili (multe precipitații, inundații etc.)

PIB pe principalele ramuri ale economiei, 2007



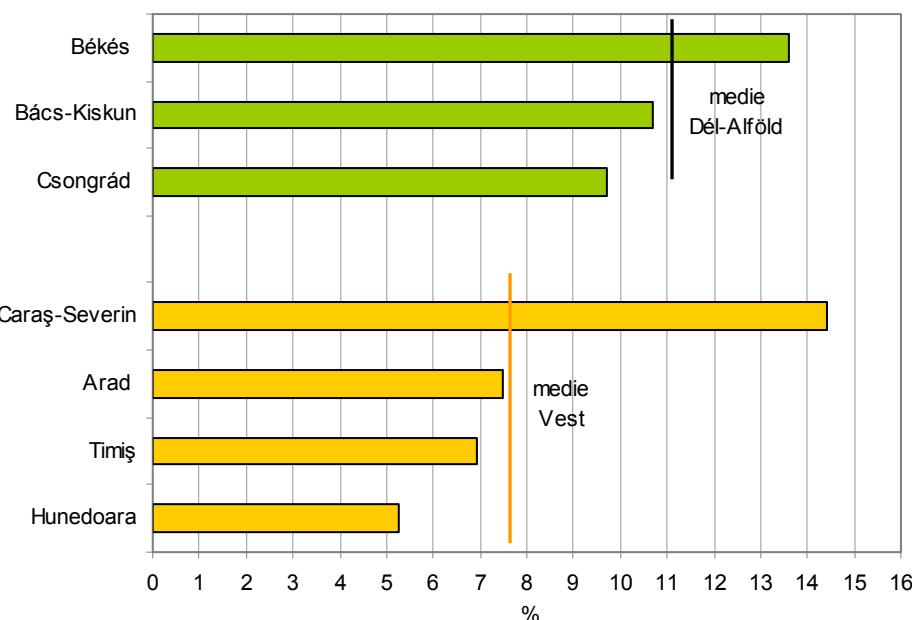
Dintre cele șapte județe, agricultura și construcțiile au pondere mare în județul Caraș-Severin, industria în Arad, iar serviciile în județul Csongrád.

AGRICULTURA

Cele trei județe ale regiunii Dél-Alföld au rol important în economia ţării din punct de vedere al producției agricole. În Regiunea Vest județele Hunedoara și Caraș-Severin sunt acoperite în mare parte de munți, dar, mergând spre vest, înălțimea acestora scade tot mai mult, astfel că potențialul agricol al județelor Timiș și Arad este semnificativ.

O caracteristică a producției agricole din ambele regiuni este că aportul lor la **valoarea adăugată brută** este mai mare decât media națională. În baza indicilor, în Regiunea Vest și în economia românească la fel ca și în regiunea Dél-Alföld și economia maghiară se poate observa scăderea ponderii agriculturii. În 2005 în regiunea Dél-Alföld aportul agriculturii la PIB era de 11,4%, iar în 2007 procentul s-a redus la 11,0%. În Regiunea Vest față de 10% în anul 2005, în 2007 acesta a fost doar de 7,6%. Procentul ramurii în cadrul PIB-ului regiunii în județ arată o varietate destul de mare: în regiunea Dél-Alföld județul Békés are 13,6%, iar în Regiunea Vest Caraș-Severin 14,4% cu toate că procentul agriculturii în aceste județe era cel mai mare în cele două regiuni.

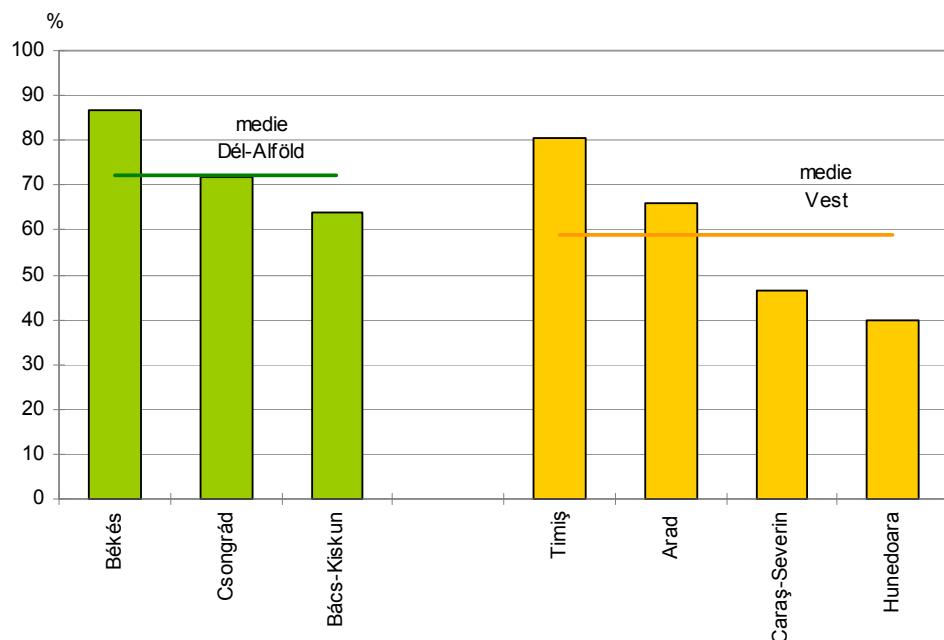
Ponderea agriculturii în total PIB, 2007



Pe teritoriul celor două țări procentul **suprafeței agricole** este aproape identic, dar între cele două regiuni și între județe sunt diferențe semnificative. Suprafața agricolă a regiunii Dél-Alföld este 72,3%, depășind media maghiară de 62,2%, în timp ce suprafața agricolă a Regiunii Vest este de 58,9% rămânând în urma mediei românești de 61,7%. În cadrul regiunilor, procentul cel mai mare, aproape 90% a fost obținut în județul Békés, iar cel mai scăzut, 40% în județul Hunedoara în 2008.

Cele patru județe ale Regiunii Vest dispun de 1886 mii de hectare suprafață agricolă. Aproape două treimi, 700 mii, respectiv 510 mii hectare se găsesc în județele Timiș și Arad. În județul Caraș-Severin doar o cincime a suprafeței agricole este valorificată; de suprafața cea mai mică - 280 mii hectare – dispune județul Hunedoara aflat în zone deluroase și care are un caracter industrial mai mult decât agricol. Dél-Alföld are o suprafață agricolă de 1,3 milioane hectare, din care patru zecimi este cultivată în județul Bács-Kiskun, o treime în Békés și aproape un sfert în Csongrád

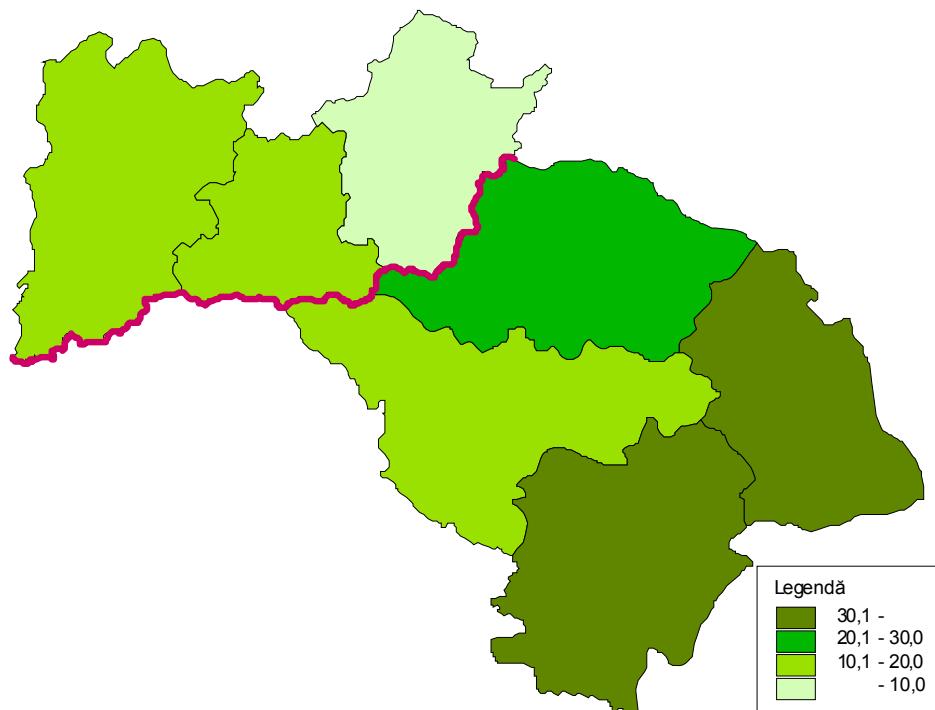
Ponderea terenului agricol în total teren în județe, 2008



Datorită condițiilor geografice diferite ale regiunilor, se constată deosebiri considerabile în mărimea **suprafețelor pădurilor**. În Regiunea Vest 1,1 milioane de hectare, iar în Dél-Alföld aproape 233 mii de hectare sunt acoperite de păduri. Cele mai multe păduri sunt în județele

Caraș-Severin și Hunedoara, având împreună 777 mii de hectare. Marea majoritate a copacilor care se află în pădurile din zonele muntoase au vârstă de cel puțin 100 ani, dar nu sunt rari nici copaci care au 200 de ani. În România, pe lângă pădurile în vîrstă, se acordă o atenție deosebită plantării copacilor oferindu-se ajutor nerambursabil pentru împădurirea unor zone aride, mărind astfel procentul zonelor împădurite. Comparând regiunile în funcție de raportul dintre suprafața regiunilor și zonele împădurite, apar diferențe semnificative. Regiunea Dél-Alföld are un procent de împădurire de 12,8%, care nu reprezintă nici patru zecimi din împădurirea Regiunii de Vest de 34,3%. Între județe, Békés are cea mai redusă împădurire 3,4%, care este un sfert din media a regiunii Dél-Alföld, cel mai împădurit județ fiind Hunedoara cu un procent de 51,8% care este 1,5 din media Regiunii de Vest.

**Suprafața pădurilor în Regiunea Vest și Regiunea Dél-Alföld,
în anul 2008**



În privința valorificării agricole a **suprafețelor pe culturi** se disting mai multe diferențe și doar o asemănare. Ambele regiuni se aseamănă prin

faptul că zonele viticole și fructifere reprezintă doar câteva procente din suprafața cultivată, suprafața acestora este în Dél-Alföld - 41 mii , iar în Regiunea Vest - 36 mii de hectare. Aceste două culturi din producția agricolă a regiunilor are importanță mai redusă, dar trebuie subliniat că în județele Bács-Kiskun și Csongrád producția de piersici și caise are importanță națională. Regiunea Vest dă o zecime a producției de fructe a țării ieșind în evidență în mod deosebit județele Caraș-Severin și Timiș. Viticultura și vinificarea are pondere importantă în județele Bács-Kiskun, Csongrád respectiv județele Timiș și Arad. În regiunea maghiară se află zonele viticole Hajós-Baja, Csongrád și Kunság de unde se obțin vinuri din ce în ce mai bune. În Regiunea Vest Podgoria Arad și în zonele deluroase ale județului Timiș, zonele viticole din Recaș, Buziaș și Giarmata au vinicultură și vinuri celebre și de calitate.

Pe zonele plate ale regiunii Dél-Alföld și în zonele vestice ale Regiunii Vest un rol deosebit îl are cultura mare. Un procent de opt zecimi din suprafața agricolă a regiunii maghiare este utilizat ca teren arabil, pe când în Regiunea Vest acest procent nu atinge nici șase zecimi. În Regiunea Vest 1,1 milioane, iar în Dél-Alföld un milion de hectare sunt valorificate astfel. Dintre cele şapte județe, Békés are procentul cel mai mare, în schimb în județul Timiș se află suprafața arabilă cea mai mare, aproape 530 mii hectare.

Împărțirea suprafețelor agricole după modul de folosință, 2008

Județ/regiune	Teren arabil	Livezi	Vii	Fânețe și pășuni	(procent)
Bács-Kiskun	69,9	1,8	4,1	24,1	
Békés	89,9	0,2	0,0	9,9	
Csongrád	81,3	1,4	0,7	16,5	
Regiunea Dél-Alföld	79,4	1,2	1,9	17,5	
Arad	68,4	1,1	0,7	29,8	
Caraș-Severin	32,0	2,9	0,2	64,8	
Hunedoara	28,4	0,3	-	71,3	
Timiș	75,5	1,3	0,6	22,6	
Regiunea Vest	57,4	1,4	0,5	40,7	

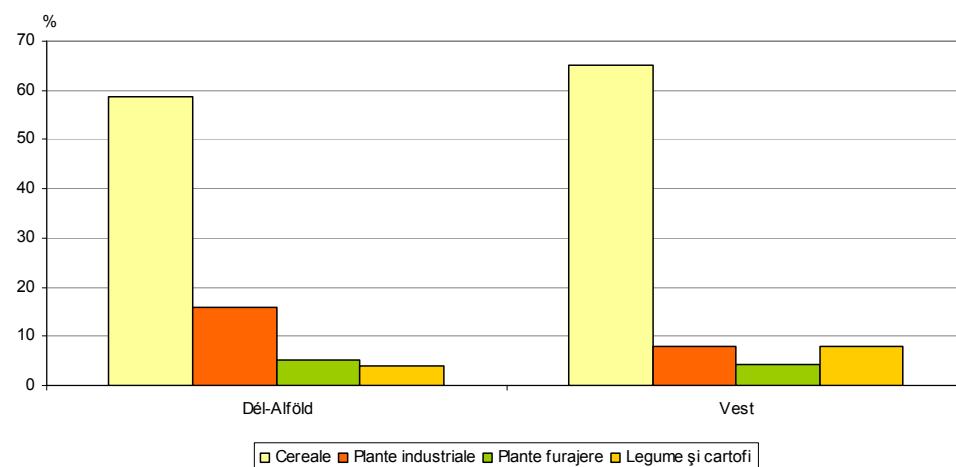
Din cauza resurselor geografice variate, apar diferențe considerabile și în ceea ce privește fânețele și pășunile. În Dél-Alföld aceste suprafețe ocupă doar 230 mii hectare, pe când în Regiunea Vest această suprafață

este de trei ori mai mare, 767 mii de hectare. În regiunea maghiară din suprafața agricolă doar 17,5% este ocupată de fânețe și pășuni, în România această cifră depășește patru zecimi a suprafetei agricole. O treime din fânețele și păsunile Regiunii de Vest se află în județul Caraș-Severin; în regiunea Dél-Alföld un procent de 6/10 se află în județul Bács-Kiskun.

În valorificarea **suprafetelor arabile** nu există diferențe semnificative între cele două regiuni. În ambele producția agricolă determinantă este cea cerealieră, în Dél-Alföld ocupă șase zecimi din suprafața arabilă, iar în Regiunea Vest 65%. Dintre cereale, grâul ocupă același procent (26%) în ambele regiuni. Între județele din Dél-Alföld sunt diferențe doar de câteva procente, pe când în Regiunea Vest varietatea este mai mare. În județul Timiș pe trei zecimi din suprafața arabilă se cultivă grâu, în județul Arad pe un sfert, iar în județele Caraș-Severin și Hunedoara acest procent scade la 17%.

Producția de orz în regiunea maghiară are o pondere ceva mai mare decât în Regiunea Vest, în prima se cultivă pe 7,5% din suprafața arabilă, iar în a doua pe 2,7%. Diferențe semnificative se găsesc în cazul porumbului, în Dél-Alföld porumbul este cultivat pe aproape un sfert din suprafața arabilă, dar în regiunea învecinată pe 36%. În județul Arad și Caraș-Severin suprafața cultivată cu porumb ajunge la nivelul mediei regionale, iar în județul Hunedoara se apropie de patru zecimi din suprafața arabilă.

Suprafața de teren arabil în principalele culturi, 2008



Procentul de cultivare **a plantelor industriale** în Dél-Alföld este aproximativ dublu ca în Regiunea Vest, 16, respectiv 8,1%. Dintre semințele oleaginoase floarea-soarelui în regiunea maghiară are un procent de 13%, iar în România de 7%. Această plantă este cultivată în toate județele celor două regiuni, e adevărat că având diferențe semnificative: procentul cel mai mare în județul Békés (16%), și procentul cel mai redus în județul Hunedoara, unde nu atinge nici 1%. Cultivarea sfecliei de zahăr în ambele regiuni este pe cale de dispariție, în 2008 era prezentă în procente mici doar în județele Bács-Kiskun, Csongrád și Arad.

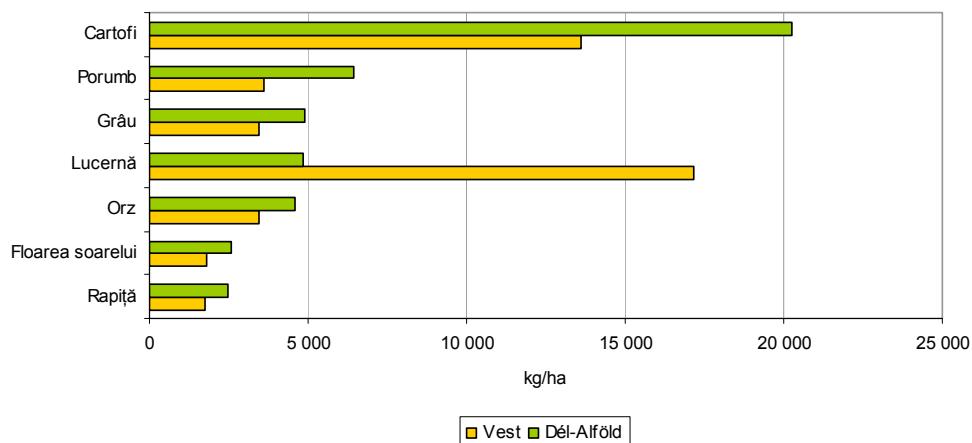
Producția porumbului de siloz și a lucernei în județele regiunii Dél-Alföld se face pe 5,2% din suprafața arabilă, iar în regiunea română pe 4,4%. Dintre județe o pondere semnificativă dețin Caraș-Severinul și Hunedoara unde acest procent se apropie de 8%.

Pentru cultivarea cartofilor zonele răcoroase și umede ale Regiunii Vest sunt ideale. Cartofii sunt cultivați pe zonele deluroase ale județelor Hunedoara și Caraș-Severin, procentul ocupat din suprafața arabilă fiind de 15, respectiv 9%, depășind cu mult media de 3,7% a regiunii. În regiunea Dél-Alföld această valoare nu atinge nici 1%, cultivarea cartofilor fiind din ce în ce mai rară în această regiune. În ceea ce privește leguminoasele, rămânerea în urmă a regiunii Dél-Alföld e mai mică, fiind de 3% față de 4,3% în Regiunea Vest. În județul Hunedoara nu numai cultivarea cartofilor, dar și a legumelor este remarcabil de mare, depășind rata de 7%. În județul Bács-Kiskun care dispune de solul cel mai nisipos, nepotriva cultivării legumelor, suprafața cultivată cu legume este de doar 2,4% din suprafața arabilă.

În 2008 în regiunea Dél-Alföld vremea a fost propice pentru producția agricolă, astfel că producțile agricole au depășit recoltele anilor precedenți. În partea sudică a regiunii Dél-Alföld producția medie de cereale și floarea soarelui au atins producții record, iar producția de grâu în județul Csongrád a depășit 5000 kg pe hectar. **Producția porumbului** (6440kg/ha) a fost medie în anul respectiv- 2008, rămânând sub media națională. Dintre principalele culturi arabile, în Regiunea Vest doar producția lucernei a depășit producția a regiunii Dél-Alföld, dar în condiții mai favorabile s-au atins producții mult mai bune decât în anul precedent. Cele mai mari producții de cereale s-au realizat în județele Arad și Timiș. Producția de porumb la hectar în județul Hunedoara a fost de 3861kg/ha, depășind media regiunii (3589 kg/ha). În regiunea românească media producției culturilor majore - cu excepția cartofilor - a depășit media națională, mai ales

În ceea ce privește floarea-soarelui și porumbul cu 24, respectiv 12%. Productiile mai slabe din Regiunea Vest dezvăluie situația din zilele noastre a agriculturii românești. Suprafețele agricole s-au fărâmîtat, formele de cultivare în cooperare sunt mai rare, având ca rezultat îmbătrânirea parcului de mașini și un mod de producție depășit.

Producția medie la hectar a principalelor culturi, 2008



Examinând diferența dintre agricultura celor două regiuni, cea mai izbitoare diferență se constată în dimensiunea **șeptelului**. În Regiunea Vest șeptelul la animalele ținute pe pășuni este considerabil mai mare decât în Dél-Alföld. Cea mai mare diferență se constată la **șeptelul de oi**, în regiunea maghiară numărul oilor este de aproape 360 de mii de capete, în timp ce în județele învecinate din România numărul oilor este triplu. Cele mai multe oi, mai mult de 500 de mii se află în județul Timiș, urmat de Caraș-Severin și Arad. Este demn de menționat faptul că în regiunea Dél-Alföld, județul Bács-Kiskun dispune de cea mai multă pășune, având un șeptel de 237 mii de ovine, fiind aproape egal cu șeptelul de ovine al județului Arad (238 mii), care este două treimi din șeptelul ovin al regiunii maghiare.

Numărul de **capre și cai** este doar 4-5% din șeptelul de oi, cu toate acestea, diferența între cele două regiuni și aici este triplă. În Regiunea Vest

se găsesc 43 de mii de cai și 48 de mii de capre, iar cele mai multe se află în Caraș-Severin și Timiș. Comparativ, numărul de cai și de capre al regiunii Dél-Alföld este doar de 15 mii, respectiv 17 mii dintre care majoritatea sunt de asemenea situate în județul Bács-Kiskun.

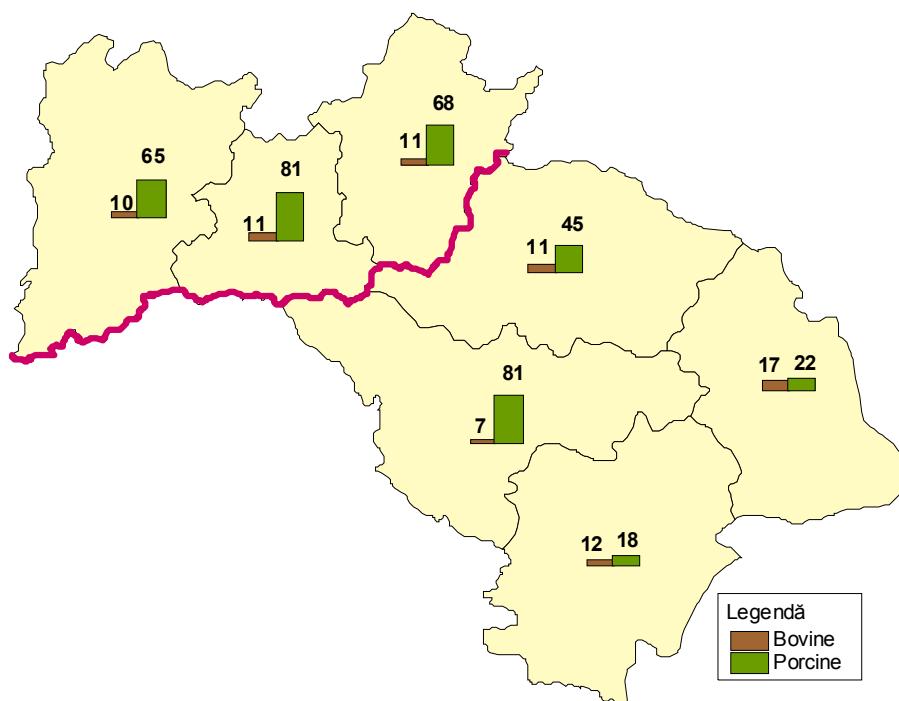
În Regiunea Vest șeptelul de **bovine** (206 mii) este cam o dată și jumătate șeptelului regiunii Dél-Alföld (139 mii). Cele mai multe vite, 57 mii se găsesc în județul Arad și 54 mii de capete în județul Bács-Kiskun numărul cel mai redus fiind de 36 mii în județul Csongrád. În timp ce în numărul de taurine avantajul Regiunii de Vest este de 50%, în privința numărul de vaci el este de 85%. În Dél-Alföld toalul bovinelor numai jumătate (47,5%) sunt vaci, în timp ce în Regiunea Vest această cifră se apropie de șase zecimi.

Dintre principalele categorii de animale doar în cazul **porcinelor** nu există nici o diferență semnificativă între cele două regiuni, în Dél-Alföld numărul lor este 921 mii, iar în Regiunea Vest se țin 931 mii de animale. În Regiunea Vest cea mai mare diferență constă în numărul porcilor, în județul Timiș fiind mai mult de o jumătate de milion, în județul Arad sunt crescute 232 mii de capete, în județul Caraș-Severin numărul lor de abia depășește 70 mii, iar în județul Hunedoara nici nu atinge acest număr. În Dél-Alföld se cresc patru zecimi din totalul de porcine al regiunii, în Békés o treime, iar în județul Csongrád 28%.

Doar în cazul **păsărilor de curte** numărul celor din Dél-Alföld este mai mare decât în Regiunea Vest. Regiunea maghiară are 11 milioane de păsări de curte din care șase zecimi se cresc în Bács-Kiskun, mai mult decât în întreaga Regiunea Vest (6,1 milioane).

La evaluarea totalului imaginea este mult mai nuanțată dacă în loc de numărul animalelor evaluăm **densitatea animalelor**. La vite în Dél-Alföld și în Regiunea Vest numărul animalelor pe 100 de hectare este de 11 capete în timp ce doar județul Hunedoara are un număr de o dată și jumătate mai mare, iar județul Timiș cu valoarea de două treimi diferă în mod semnificativ de la media regiunilor.

Capete de animale ce revin la 100 ha de teren agricol, 2008



În Dél-Alföld, 70 de porci ajung pe unitatea agricolă în Regiunea Vest această cifră nu ajunge nici la 50 de animale. În cele două județe vecine, Csongrád și Timiș, acest indice este de 80, clasându-se primele în ambele regiuni. Producția de lapte de vacă nu reflectă diferența între mărimea efectivelor de vaci. Numărul de vaci în Regiunea Vest este mai mare cu peste opt zecimi, dar doar cu o cincime (433 mii de litri) se produce mai mult lapte decât în Dél-Alföld (364 de mii de litri). În regiunea maghiară, producția medie de lapte depășește 5500 de litri pe cap de vită, în timp ce în Regiunea Vest de abia atinge 3600 litri.

TURISM

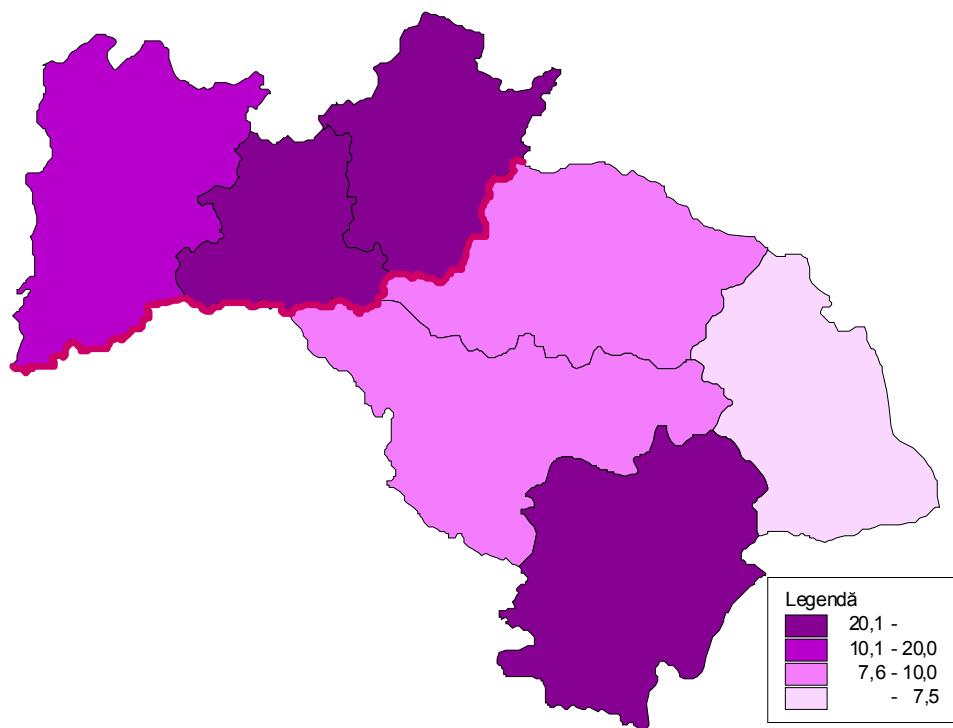
Turismul este unul din motoarele principale ale sectorului de servicii, pe lângă importanța sa economică având și un puternic impact social și cultural. Prin eliminarea limitelor monetare, prin deschiderea granițelor, prin eliminarea barierelor administrative s-a deschis posibilitatea relansării turismului, cu toate că dimensiunile acestei relansări sunt influențate semnificativ de câștiguri.

Având în vedere cadrul natural, atât Dél-Alföld cât și Regiunea Vest dispun de un potențial turistic semnificativ. Regiunea Dél-Alföld este zona cea mai scăldată de soare din Ungaria, cu râuri bogate și lacuri saline care ascund valori naturale unice. Regiunea Vest este una dintre cele mai bogate părți a țării, cu munți, lacuri - carstice și glaciare - abundă în strâmtori, peșteri, canioane, păduri, aici găsindu-se multe piscuri, trecători și poteci.

În regiune se găsesc o parte semnificativă a rezervațiilor din Ungaria inclusiv o proporție semnificativă de mari parcuri naționale și rezervații naturale. Două treimi din Parcul Național din Kiskunság au fost declarate rezervație a biosferei. Șapte zecimi din Parcul Național Körös-Maros (Criș-Mureș) se află în județul Békés, iar restul în județul Csongrád. În Regiunea Vest parcurile naționale se bucură de un rol proeminent - din cele 13 parcuri naționale ale României trei se găsesc aici: Parcul Național Retezat, Parcul Național Cheile Carașului și Parcul Național Cheile Nerei, precum și rezervațiile (cum ar fi de exemplu Portile de Fier).

În Regiunea Vest 398 **structuri de cazare** își așteaptă vizitatorii al căror număr în 2008 a fost de aproape 674 de mii, mai mult de patru-zecimi alegând județul Timiș, iar un procent de peste un sfert - județul Arad. Cei interesați de Dél-Alföld a depășit 536 de mii, patru zecimi s-au cazat în județul Csongrád și peste trei zecimi în Békés. În Regiunea Vest aproximativ 21 mii de **locuri de cazare** erau la dispoziția oaspeților, în timp ce în Dél-Alföld au fost 34 mii de locuri. În ceea ce privește asigurarea locurilor de cazare regiunea maghiară deține o poziție mai bună, în timp ce dintre cele patru județe din România ieșe în evidență județul Caraș-Severin. Numărul locurilor de cazare la mia de locuitori este cel mai mare în Békés, Csongrád și Caraș-Severin.

Numărul de paturi ce revin la 1000 de persoane, 2008



În privința locurilor de cazare, ambele regiuni se află pe ultimele locuri în propria țară: proporția regiunii Dél-Alföld din totalul Ungariei a fost de numai 6%, iar cota regiunii de Vest nu atinge 10% din totalul României. În cea de a doua regiune, atracțiile turistice majore sunt dificil de atins, lucru care împiedică dezvoltarea unei rețele turistice. În 2008, utilizarea locurilor de cazare în Regiunea Vest a depășit 35%, indicele cel mai mare a fost de 44% în Caraș-Severin iar între celelalte trei județe diferențele nu au fost semnificative, valorile au variat între 30-32%. În Dél-Alföld în privința utilizării locurilor de cazare comerciale Békés iese în evidență cu 23%, în timp ce în Bács-Kiskun acest indice era aproape de 19%, iar în Csongrád a atins 17%.

În Regiunea Vest oaspeții au petrecut 2 milioane de **nopți**, în medie petrecând 3 nopți. Cea mai lungă perioadă de timp de cazare atât pentru oaspeții străini cât și autohtoni aparține județului Caraș-Severin. În Dél-Alföld 1,6 milioane vizitatori s-au cazat, petrecând o medie de 2,5 nopți în regiune, cea mai lungă perioadă au petrecut-o în Békés.

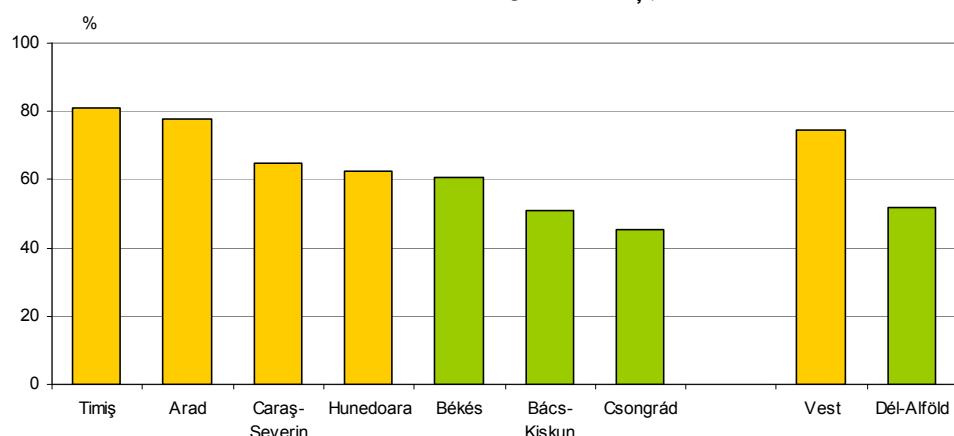
În 2008 o cincime din oaspeți au sosit în regiune din străinătate, indicele regiunii românești și cel al regiunii maghiare fiind aproape identic. În Regiunea Vest au fost cazați 146 mii de oaspeți străini, iar în Dél-Alföld 122 mii. Dintre aceștia cei mai mulți au vizitat județele Timiș și Csongrád, iar în județul Caraș-Severin au sosit cei mai puțini vizitatori străini.

Indicii mai importanți ai turismului, 2008

Județ/regiune	Număr turiști, mii persoane	Din care: procentul turiști străini, %	Durată medie de sedere, nopți	Din care: străini
Bács-Kiskun	159,1	23,6	2,5	2,7
Békés	169,7	12,7	3,0	3,0
Csongrád	207,5	30,2	2,2	2,1
Regiunea Dél-Alföld	536,4	22,7	2,5	2,4
Arad	183,9	18,9	1,8	1,8
Caraș-Severin	104,3	4,7	6,8	3,1
Hunedoara	103,9	11,4	2,7	1,8
Timiș	281,8	33,6	2,3	2,1
Regiunea Vest	673,8	21,7	2,9	2,0

Majoritatea clienților în ambele regiuni au preferat cazare în **hotel**, rata lor în Regiunea Vest era de 75%, iar în regiunea Dél-Alföld a fost de 52%. În regiunea din urmă, dintre cei care au preferat alt tip de cazare cei care au ales pensiunile au fost în număr mai mare. Comparativ, proporția turiștilor din hotelurile a fost cel mai mare în județul Timiș și cea mai mică, în județul Csongrád.

Ponderea turiștilor sosiți, 2008



În Dél-Alföld au ales să se cazeze la hotel 76 mii de oaspeți străini, iar în Regiunea Vest numărul lor a fost de 128 mii. Acest tip de cazare s-au dovedit a avea cel mai mare succes în județele Csongrád, Bács-Kiskun și Arad.

Indicii mai importanți ai traficului turistic hotelier, 2008

Județ/regiune	Număr turiști, mii persoane	Din care: procentul turiștilor străini, %	Durată medie de sedere, nopți	Din care: străini
Bács-Kiskun	81,3	29,7	1,9	2,2
Békés	102,6	13,5	3,0	2,5
Csongrád	94,2	40,3	2,0	1,8
Regiunea Dél-Alföld	278,2	27,3	2,3	2,0
Arad	142,8	22,1	1,9	1,9
Caraș-Severin	67,5	5,5	8,6	2,6
Hunedoara	64,8	13,2	2,9	1,8
Timiș	228,2	37,0	2,3	2,0
Regiunea Vest	503,3	25,5	3,1	2,0

În totalitate în Regiunea Vest 102, iar în Dél-Alföld 78 de hoteluri au fost la dispoziția oaspeților cu o capacitate de cazare de 12 700, respectiv 6 700 de paturi. Pentru oaspeții hotelurilor, județul Caraș-Severin s-a dovedit a fi cel mai atrăgător, durata medie a căzării a fost de aproape nouă nopți, cu mult peste media Regiunii Vest, respectiv a regiunii Dél-Alföld. Cea mai scurtă perioadă de timp, doar două nopți au rămas oaspeții în județul Bács-Kiskun, respectiv Arad. Străinii au petrecut cel mai mult timp în județul Caraș-Severin, au folosit serviciile hoteliere aproape trei nopți. În hotelurile județelor Arad, Hunedoara și Csongrád străinii care au sosit în hoteluri au rămas doar pentru două nopți.

Regiunea studiată se distinge prin apele sale termale, prin turismul său terapeutic. Aproape o zecime din cele 54 de **hoteluri terapeutice** ale Ungariei se află în Dél-Alföld (Dávod, Gyopárosfürdő, Gyula(Jula), Kiskunmajsa, Szeged) în timp ce în Regiunea Vest se află Băile Herculane recunoscută și pe plan internațional, alte stațiuni recunoscute pe plan național fiind Băile Buziaș, Lipova, Călan, iar cu importanță locală sunt Kalocsa, Bogda și Băile Vața. În această regiune se găsesc mai mult de o zecime dintre facilitățile de turism terapeutic ale României, un număr

semnificativ dintre acestea se află în județul Caraș-Severin. Dezvoltarea turismului medical în cele două regiuni reprezintă o mare oportunitate de dezvoltare pentru viitor.

Multitudinea de atracții naturale ale regiunii este îmbogățită de un bogat patrimoniu cultural, numeroase monumente istorice și biserici, castele, cetăți sau mormintele care păstrează amintirile vremurilor demult apuse. În Dél-Alföld există înregisterate mai mult de 700 de monumente protejate dintre care se disting Catedrala Luterană din Békéscsaba, Mitropolia din Kalocsa, Biserica Reformată din Kecskemét, Domul din Szeged, turnul Dömötör aflat în apropierea sa, Sinagoga și Ruinele franciscane din Gyula. Siturile istorice și arheologice precum și locurile memoriale ale Regiunii Vest sunt cunoscute și dincolo de granițele țării. În privința edificiilor religioase: bisericilor de lemn și piatră, catedrale, se evidențiază localitățile Arad, Timișoara, Radna, Deva, Sânnicolaul Mare, Caransebeș, Hunedoara și Hodoș. Mare atracție turistică reprezintă cetățile medievale din Arad, Timișoara, Deva, Șoimoș. În Dél-Alföld și totodată și în Europa Centrală se află singura cetate de cărămidă, mândria orașului Gyula. În plus, sunt căutate și vizitate de turiști castelele, conacele și curiile din regiune: Szarvas, Gyula, Békés, Hajós, Solt, Baja în timp ce regiunea românească Macea, Curtici, Șofronea și Pâncota.

Dél-Alföld este de asemenea și patria naționalităților care își păstrează obiceiurile. Turiștii care vizitează această regiune au posibilitatea să cunoască folclorul bogat și viu al românilor, slovacilor, sârbilor și rromilor. În Regiunea Vest potențialul de diversitatea etnică în comparație cu alte regiuni din România are un spectru mai larg.

În ultimele decenii, ca rezultat al rolului internațional tot mai mare al economiei, politicii și științei a apărut un nou domeniu turistic - **turismul de afaceri**. Temele **congreselor** în principal au caracter de cercetare științifică, în această privință în Dél-Alföld orașul Szeged ieșe în evidență. Cea mai mare parte a târgurilor și expozițiilor comerciale sunt organizate în România, unul din cele patru târguri mari din Regiunea Vest are loc la Timișoara.

Un loc deosebit în Dél-Alföld este localitatea Bugac, care oferă iubitorilor de **călărie** șansa petrecerii unui concediu aparte. În Regiunea Vest zona de munte este "paradisul" iubitorilor sporturilor de iarnă, cele mai cunoscute stațiuni montane fiind Semenic și Retezat.

Cele două regiuni realizează între ele transportul de persoane și marfă prin șase **puncte de trecere a frontierei** permanente și două temporare (Dombegyháza-Variașul Mic și Elek-Grăniceri). În 2008, aproape jumătate din totalul traficului de călători s-a înregistrat la Nădlac, aproape două zecimi la Kiszombor - Cenad, a șasea parte la Battonya - Turnu, 12% la Gyula și 6,5% la Lökösháza - Curtici.

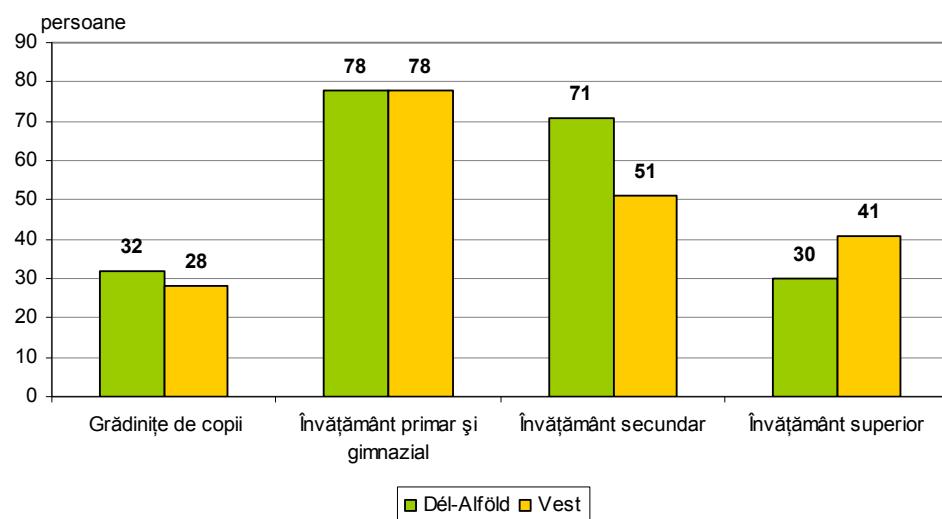
Din Regiunea Vest calea ferată intră pe teritoriul regiunii Dél-Alföld prin Curtici. Fiecare județ din Regiunea Vest are aeroport, la Timișoara și Arad fiind aeroporturi internaționale. Din această perspectivă, situația este destul de diferită în Dél-Alföld, cu toate că cele trei reședințe de județ dispun de aeroporturi temporare, dintre ele este mai bine cunoscut cel din Kecskemét.

EDUCAȚIE

Sistemele educaționale ale celor două regiuni, în linii mari, se aseamănă. Pregătirea preșcolară și ciclul primar de învățământ este urmat de învățământul secundar și formare profesională. În plus, în România pe baza pregăririi medii, elevii care învață o meserie pot participa la pregătire postliceală sau la pregătire profesională de maistru de 2-5 ani, care nu fac parte dintre studiile academice. Limita superioara de vîrstă pentru învățământul obligatoriu este ușor diferită în cele două regiuni, în România învățământul obligatoriu este de 16 ani, în timp ce în Ungaria 18 ani.

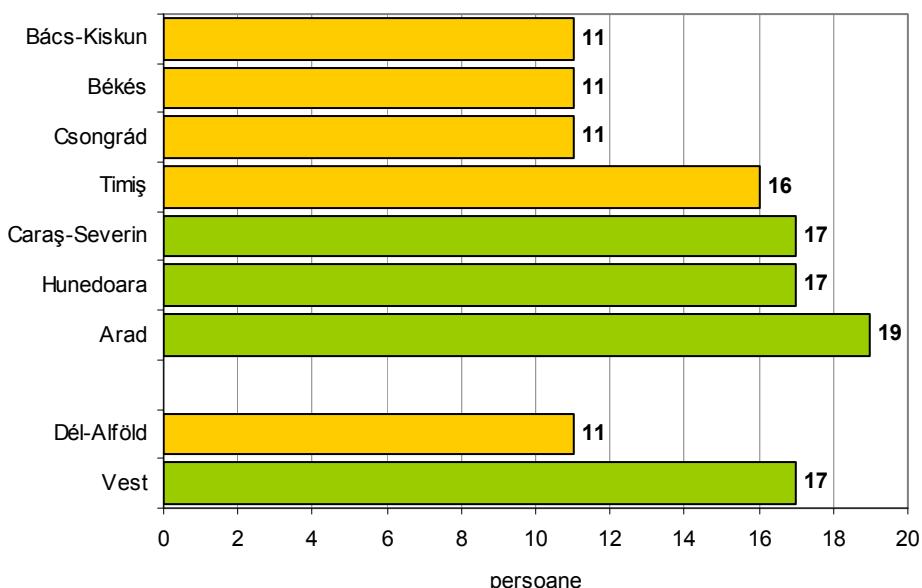
Ca urmare a modificărilor în sistemul de învățământ al celor două regiuni sunt greu de comparat rețelele instituționale. Datorită diversității componenței etnice în multe grădinițe și școli ale Regiunii Vest se face educație în limba minorităților (maghiară, germană, sărbă, slovacă). În schimb, în Dél-Alföld utilizarea limbilor minorităților este doar o fracțiune față de regiunea română, dar și aici apar discrepanțe majore între județele Békés, Bács-Kiskun, unde numărul de elevi care studiază într-una din limbile minorităților este superior numărului elevilor din județul Csongrád aflați în aceeași situație.

**Numărul de copii și studenți, pe diferite nivele de educație,
la 1000 de locuitori, 2008**



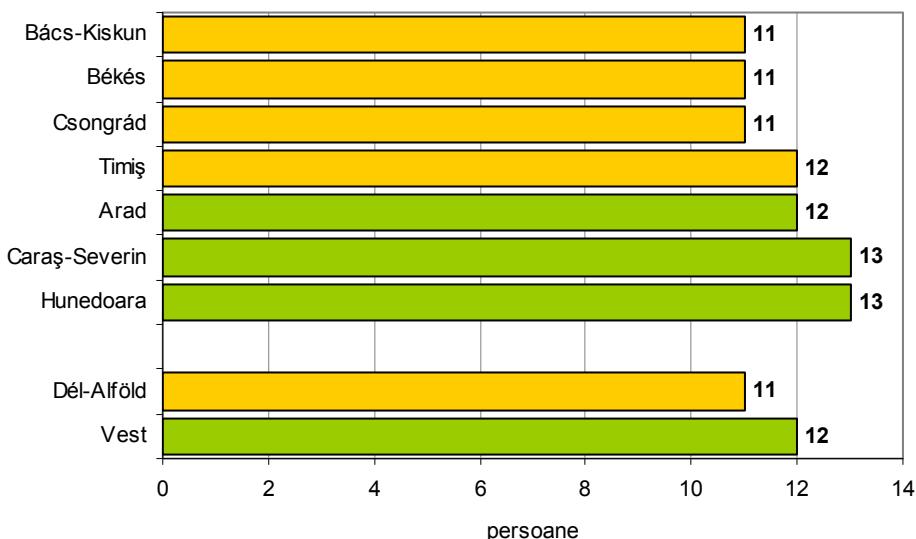
Educația preșcolară în Dél-Alföld se realizează în 550 de grădinițe, iar în Regiunea Vest în 162, care, în cazul regiunii maghiare reprezintă 13% din numărul total de unități similare pe plan național, iar în regiunea românească 9%. În toamna anului 2008, în Dél-Alföld aproape 42 mii, iar în Regiunea Vest, proporțional cu numărul mai mare al populației - aproape 55 de mii de copii au urmat grădinița. Numărul de educatoare care se ocupau cu preșcolari a fost mai mare în regiune maghiară, astfel încât aici unui pedagog îi revineau în medie 11 preșcolari (în jurul mediei naționale), în timp ce în Regiunea Vest cu 6 copii mai mulți. Cele mai încărcate sunt educatoarele din județul Arad, care trebuie să se ocupe în medie de 19 copii.

Numărul copiilor ce revin la o educatoare, 2008



În anul școlar 2008/2009, în Dél-Alföld în 419 unități de **învățământ primar** au fost înscrisi 103,5 mii de elevi, iar în Regiunea Vest în 435 școli primare, 150,2 mii de elevi. Populația școlară generală atât în regiunea română cât și în cea maghiară urmând tendința descrescătoare a numărului născuților este în scădere constantă. Atât în Dél-Alföld cât și în Regiunea Vest sunt 78-78 elevi de școală generală la 1000 de locuitori, indicele fiind cel mai mic în județele Csongrád și Timiș (75, respectiv 76 elevi/1000 de locuitori), în timp ce în Arad și Bács-Kiskun este cel mai mare (80, 81 elevi/1000 locuitori).

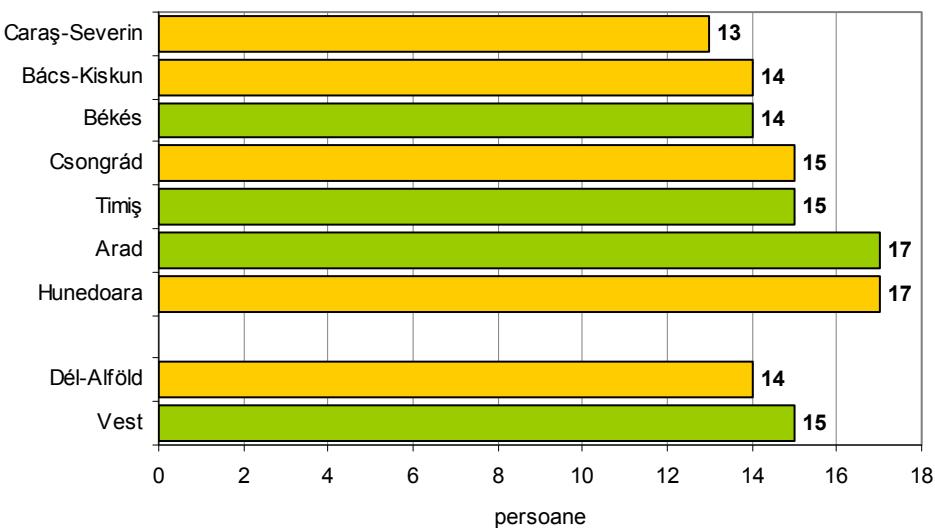
Numărul elevilor din școlile primare ce revin unui profesor, 2008



Numărul cadrelor didactice care participă la formarea elevilor în regiunea maghiară se apropia de 10 mii, în timp ce în cea românească el depășește 12 mii de cadre didactice. Numărul de elevi ce revin la un profesor în județele maghiare este oarecum mai mic decât în cele românești, media regională în Dél-Alföld este 11 elevi/profesor, în timp ce Regiunea Vest este 12.

În anul școlar 2008/2009 în Regiunea Vest 98,5 mii de elevi erau înscriși în unități de învățământ pentru studii medii, în Dél-Alföld erau aproape 94 mii. În cele două regiuni în ceea ce privește pregătirea în **învățământul secundar** general și profesional pot fi observate unele diferențe semnificative. Deși așteptările pieței forței de muncă în ambele regiuni împing ofertele de muncă spre sfera calificării profesionale, în Regiunea Vest sfera pregătirii nu acoperă această cerere. În regiunea din urmă, doar o cincime dintre cei din învățământ secundar învăță o meserie, în timp ce proporția din Dél-Alföld este superioară acestei cifre. Numărul de elevi de liceu la 1000 de locuitori în regiunea maghiară a fost mai mare (71 elevi/1000 locuitori), depășind cu peste 20 de persoane cifra în regiunea românească. Județul cu cel mai mare indice este în Ungaria, Csongrád (76 elevi/1000 locuitori), iar polul opus este reprezentat de județul Arad (47 elevi/1000 locuitori) între care este o diferență de aproximativ 30 de persoane.

Numărul elevilor din învățământul secundar ce revin unui profesor, 2008



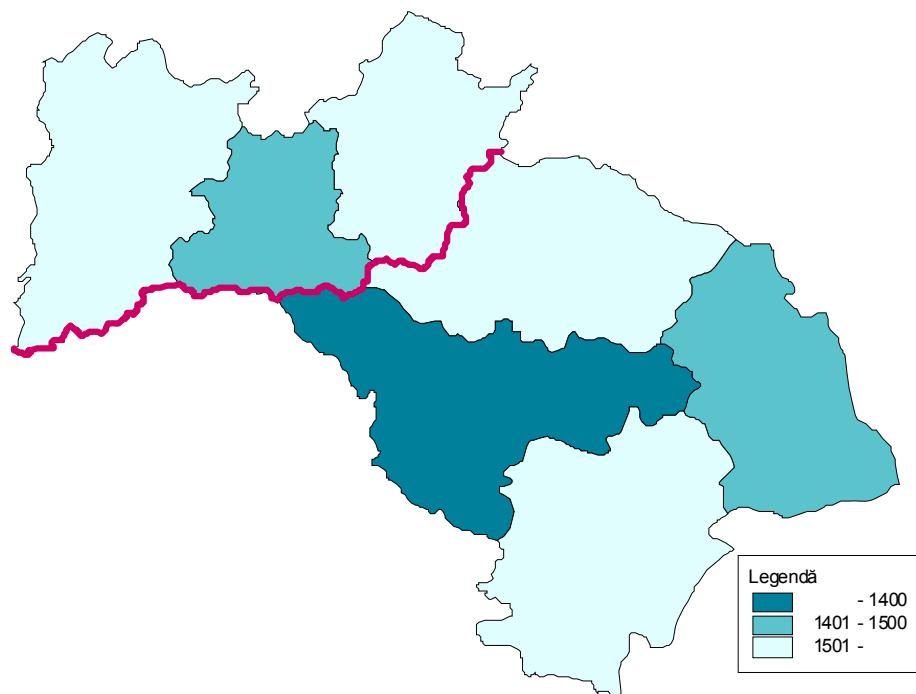
Pentru **învățământul superior** la începutul anului universitar 2008, studenții s-au prezentat în opt instituții maghiare și în 13 românești. În Regiunea Vest anul universitar începea cu 80 de mii de studenți, în timp ce în Dél-Alföld aproape cu jumătate din acest număr. Dintre județele în cauză se remarcă județului Timiș cu 60% studenți găzduiți din numărul total al participanților în învățământul superior din regiune, iar în Ungaria în județul Csongrád studiază 70% în facultățile aflate în acest județ.

În Dél-Alföld în 2008 la 1000 de locuitori erau 30 de studenți, în timp ce în Regiunea Vest cifra a fost ceva mai ridicată, 41. Pe lângă universitățile și colegele de stat pe partea maghiară studenții pot urma alte 3 instituții de învățământ superior private, religioase sau aparținând unor fundații private, în timp ce pe partea română acest număr se ridică la 6 instituții.

SĂNĂTATEA

În 2008, îngrijirea medicală de bază în Dél-Alföld era asigurată de 888 de **medici de familie și de medici pediatri de familie**, în Regiunea Vest acest număr fiind de 1380. În cadrul acestui serviciu, cu obligația respectării caracterului regional, un medic maghiar îngrijea în medie 1500 de locuitori, în regiunea din România, indicele este ușor mai scăzut, dar diferențele nu sunt semnificative, doar defalcat pe județe.

Numărul locuitorilor ce revin la un medic de familie și la un pediatru, 2008

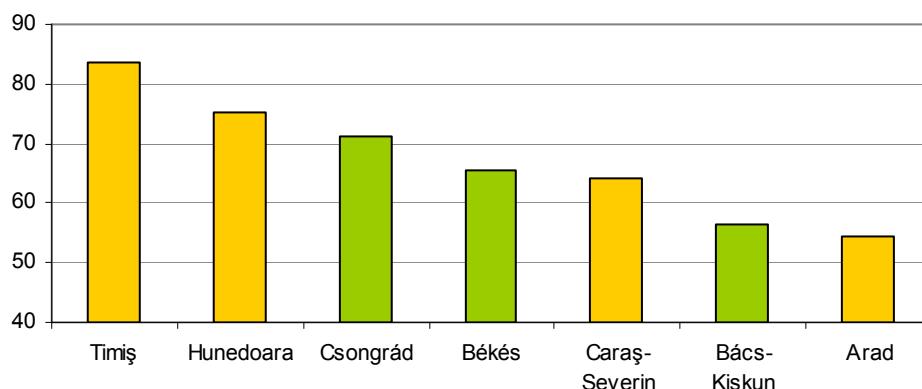


În situația cea mai avantajoasă se aflau locuitorii județului Timiș, aici un doctor având în medie 1344 cazuri, în comparație cu 1588 de persoane din județul Arad. În poziția avantajoasă a județului Timiș un factor determinant îl joacă faptul că aici se găseste cel mai mare oraș din Regiunea Vest, dar chiar și din întreaga regiune studiată, Timișoara cu mai mult de 300 de mii de locuitori, care găzduiește aproape jumătate din populația județului. Concentrările urbane în Regiunea Vest sunt de asemenea foarte puternice, deoarece mai mult de patru cincimi din medicii de familie lucrează în aceste așezări. Acest lucru nu este valabil doar în cazul medicilor de familie ci este o caracteristică a întregului sistem de îngrijire a sănătății, astfel că județul Timiș se află într-o poziție privilegiată.

Aprovizionarea cu medicamente a populației a fost asigurată în Dél-Alföld de 361 **farmacii**, iar în Regiunea Vest de 603. În comparație cu numărul de persoane care trăiesc acolo Regiunea Vest are mai multe astfel de unități, la 3200 de persoane ajungând o farmacie față de aproximativ 3700 de persoane din Dél-Alföld. Diferența relativ mare, în acest caz a fost determinată de numărul peste medie de farmacii în județului Timiș.

Asistența medicală cu spitalizare în Dél-Alföld a fost asigurată de 8426 **paturi de spital**, față de aproape 14 mii în Regiunea Vest. Raportat la numărul de locuitori în această privință există o diferență semnificativă între cele două regiuni: în timp ce raportat la zece mii de locuitori în Dél-Alföld media a fost de 64 paturi de spital, în Regiunea Vest acest indice era 71. Este caracteristic pentru fiecare regiune, că indicele județului care include centrul regional este cel mai bun datorită obligației deservirii unui teritoriu mai vast, dar se observă că în județele maghiare din regiune nu sunt diferențe atât de mari, ca în regiunea românească.

Numărul paturilor din spitale ce revin la 10 000 de locuitori, 2008

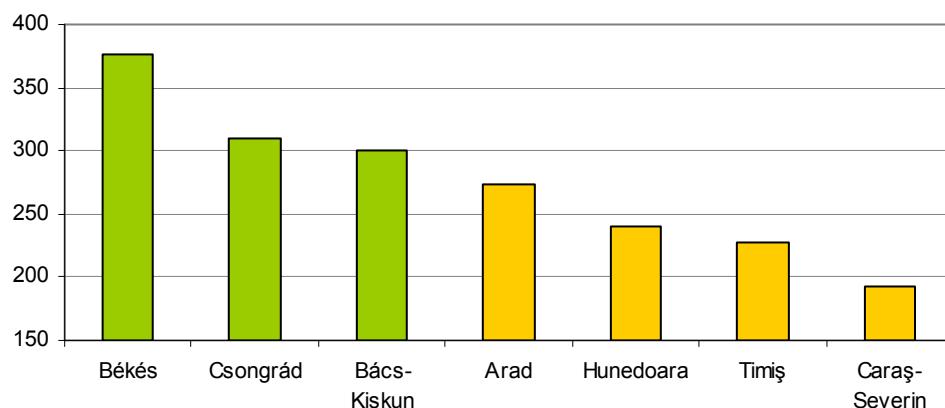


În ciuda faptului că în Regiunea Vest comparativ cu numărul populației există mai multe paturi de spital funcționale, utilizate de o proporție mai mare de pacienți decât în Dél-Alföld, deoarece în 2008, procentul de utilizare a paturilor în Regiunea Vest a depășit cu 3 puncte procentuale zona regiunei Dél-Alföld, aici atingând 77%. Acest lucru sugerează că între cele două sisteme de sănătate pot fi diferențe majore: nu este indiferentă proporția de pacienți al căror tratament se rezolvă ambulator față de cei spitalizați; nu este indiferent nici ce posibilități de tratament au medicii de familie și ambulatoriile. În plus, timpul de recuperare din spitale

poate varia foarte mult în funcție de dotarea spitalicească și aprovisionarea cu medicamente. Unul dintre factorii fundamentali este desigur starea generală de sănătate a populației, dar luând în considerare rezultatele comparațiilor internaționale în acest domeniu sunt probleme semnificative în ambele țări. Foarte puțini oameni acordă atenție prevenirii bolilor, iar stilul de viață sedentar, viciile și stresul nu ameliorează situația.

Dintre principalele **cauze de deces** în ambele țări se numără în primul rând tulburări ale sistemului circulator și tumorile. În anul 2008 în Dél-Alföld mai mult de trei sferturi din decedați și în Regiunea Vest patru cincimi au suferit de una dintre aceste boli. Cu toate acestea, s-au observat diferențe semnificative în statisticile mortalității din cele două regiuni, care se manifestă mai ales în cazul bolilor tumorale. Numărul de cazuri la 100 000 de locuitori din Dél-Alföld a fost 325 comparat cu 235 de cazuri din Regiunea Vest. Aceasta este o caracteristică a întregii situații din Ungaria -bolile tumorale și rata mortalității rezultată datorită lor este foarte mare și față de standardele internaționale.

**Decesele survenite din cauza îmbolnavirii cu cancer,
la 100 000 locuitori, 2008**

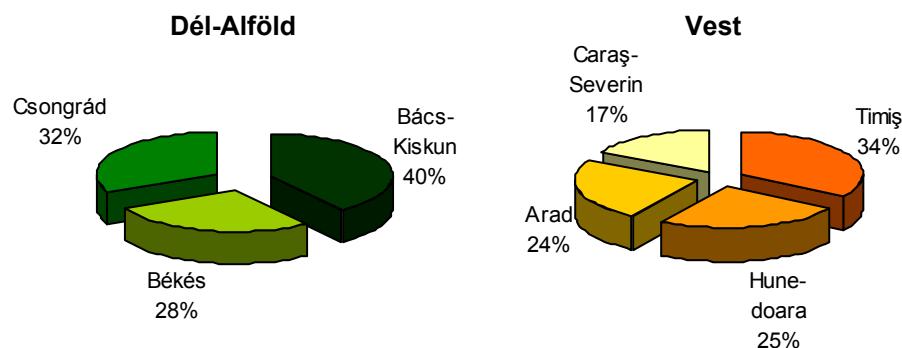


Afectiunile circulatorii la nivel regional nu prezintă diferențe atât de mari, deoarece numărul de 742 de cazuri la 100 000 de locuitori din Regiunea Vest nu diferă mult de valorile înregistrate în Dél-Alföld. Cu toate acestea, la nivel de județ și aici găsim diferențe semnificative: în timp ce raportul la 100 000 de locuitori în Csongrád a fost de "doar" 632 bolnavi, în județul Caraș-Severin a atins 853, iar în Békés a depășit 820 de persoane.

FONDUL DE LOCUINȚE, UTILITĂȚI

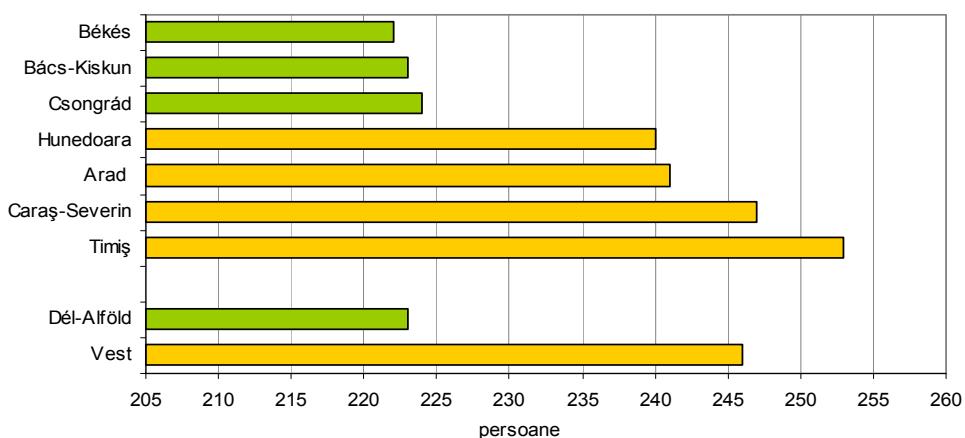
La sfârșitul anului 2008 populația de 1,3 milioane de oameni din Dél-Alföld dispunea de puțin mai mult de 594 de mii de locuințe, în timp ce pentru cele aproape 2 milioane de locuitori Regiunea Vest le asigura 782 mii de locuințe. Distribuția de locuințe pe județe în ambele regiuni era proporțională cu distribuția populației în regiune.

Distribuția numărului de locuințe pe județe, 2008



Cel mai important indicator care arată condițiile de locuit este numărul de **locuitori la o sută de locuințe**. În Dél-Alföld dotarea cu locuințe la sfârșitul anului 2008 a fost mai favorabilă decât în Regiunea Vest, în primul caz în 100 locuințe trăiau în medie doar 223 de oameni, în timp ce în regiuna română erau cu 23 de persoane mai mult, adică 246. Diferența dintre cele două regiuni este susținută de densitate populației, toate cele patru județe românești depășind județele din Ungaria.

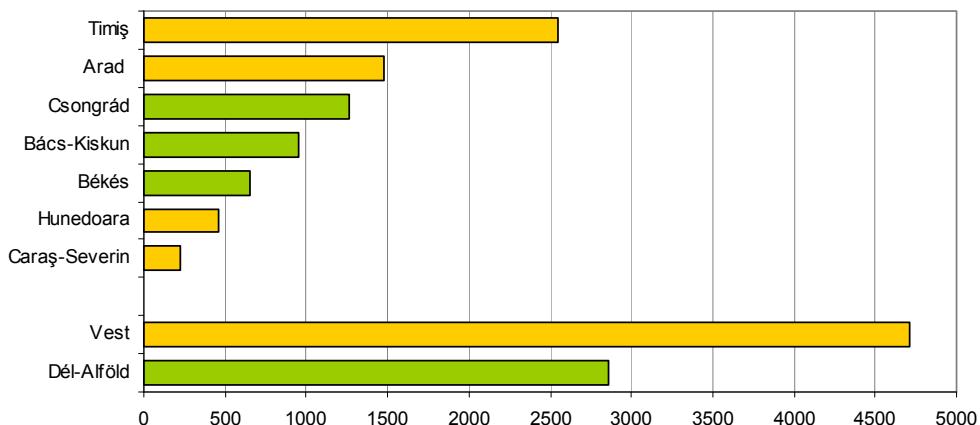
Locuitori ce revin la 100 de locuințe, 31 decembrie 2008



În Regiunea Vest până și în județul cel mai slab populat, Hunedoara, numărul locuitorilor ce revin la 100 de locuințe e mai mare cu 16 persoane, față de județul Csongrád, considerat cel mai aglomerat județ din regiunea maghiară. În privința celor șapte județe, Békés prezenta situația cea mai bună, cu doar 222 persoane la 100 de locuințe, în timp ce cel mai populat județ, Timiș, avea cu 31 persoane mai multe, adică la o sută de locuințe revineau 253 persoane.

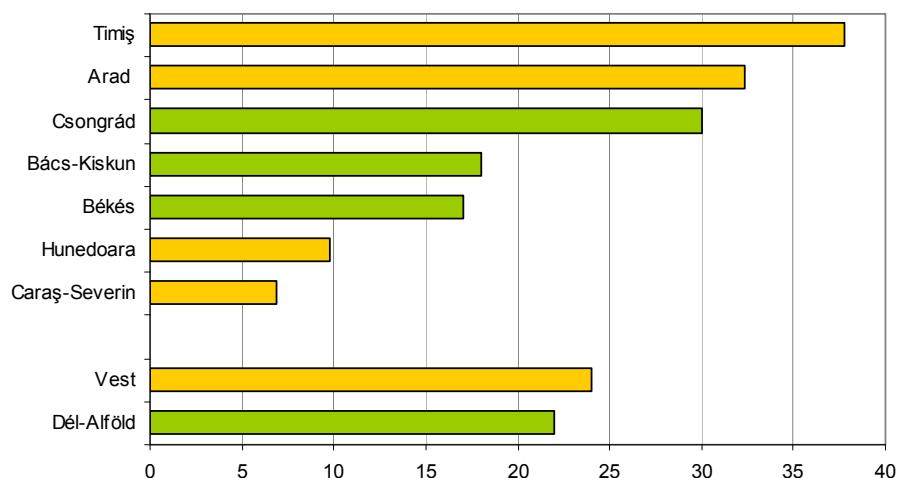
În anul 2008 în Dél-Alföld s-au **construit** aproape 2,9 mii de locuințe, iar în Regiunea Vest 4,7 mii. Dintre județele regiunii Dél-Alföld cel mai mare apetit de a construi s-a manifestat în județul Csongrád, unde s-au dat în folosință 44% dintre locuințe, iar cel mai scăzut în Békés unde doar un sfert au fost date în folosință. Cu toate acestea, în Regiunea Vest diferențele dintre județe au fost mai marcante ca în Dél-Alföld. Puțin mai mult de jumătate din locuințele nou-construite, au fost date în folosință în județul Timiș în schimb în Caraș-Severin s-a construit foarte puțin, dintre locuințele date în folosință mai puțin de 5% s-au construit în acest județ.

Numărul locuințelor terminate, 2008



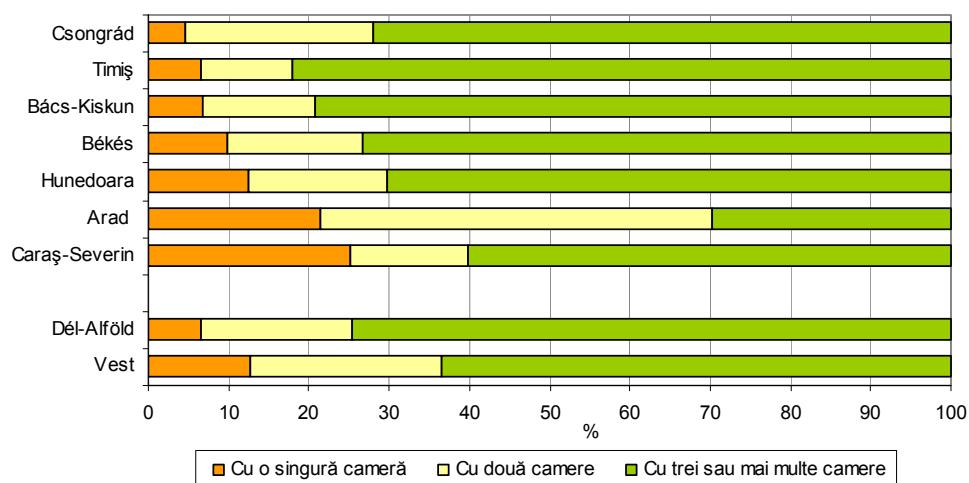
În privința numărului de locuințelor construite la zece mii de locuitori nu a existat nici o diferență semnificativă între cele două regiuni - în Dél-Alföld s-au construit 22 locuințe noi la zece mii de locuitori, în Regiunea Vest 24, dar între județe diferențele sunt semnificative. Cele două extreme sunt reprezentate de județele Timiș și Caraș-Severin, în primul s-au construit 38 locuințe la zece de mii de locuitori, la cel din urmă doar 7 noi locuințe. Județele maghiare în această clasificare ocupă o poziție de mijloc, între ele doar județul Csongrád are indicele care depășește media regională.

Numărul locuințelor terminate ce revin la 10 000 de locuitori, 2008



Componența noilor locuințe după **numărul de camere** în 2008, a arătat o imagine favorabilă pentru Dél-Alföld față de Regiunea Vest. În timp ce în prima, trei sferturi din casele predate se construiau cu trei sau mai multe camere, în cea de a doua regiune, mai puțin de două treimi. În județele ale regiunii Dél-Alföld defalcarea după numărul de camere diferă doar ușor (0-5 punct procentual) față de medie, procentul apartamente mici cu o cameră nu a depășit nicăieri proporția de 10%, în timp ce locuințele cu trei sau mai multe camere în toate cele trei județe depășeau 70%.

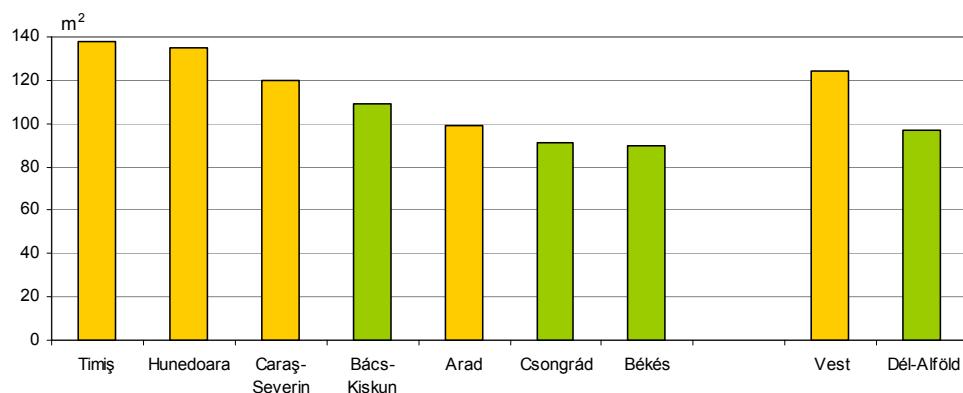
Locuințe terminate după numărul camerelor de locuit, 2008



Cu toate acestea, se observă diferențe mult mai mari în Regiunea Vest în construirea de locuințe în cele patru județe. În 2008, în județul Timiș proporția locuințelor mai spațioase cu trei sau mai multe camere a fost de 82%, cota județului Arad în proporția apartamentelor cu două camere fiind 49% în timp ce proporția de apartamente cu o cameră a fost cea mai mare în județul Caraș-Severin (25%). Proportția de locuințe cu trei sau mai multe camere în județul Arad a rămas cel mai mult în urmă - cu 34 puncte procentuale - față de media regiunii, doar trei zecimi din apartamente luate în folosință dispuneau de mai mult de două camere.

Suprafața medie a locuințelor noi date în folosință în Dél-Alföld în anul studiat a fost de 97m^2 , în Regiunea Vest suprafața fiind cu 27m^2 mai mare, suprafața medie a acestor apartamente fiind de 124m^2 . Din cele șapte județe care alcătuiesc cele două regiuni în județul Timiș și Hunedoara s-au construit locuințele cele mai mari, cu suprafața utilă de 140m^2 , iar în județele Békés și Csongrád cele cu suprafața utilă cea mai mică.

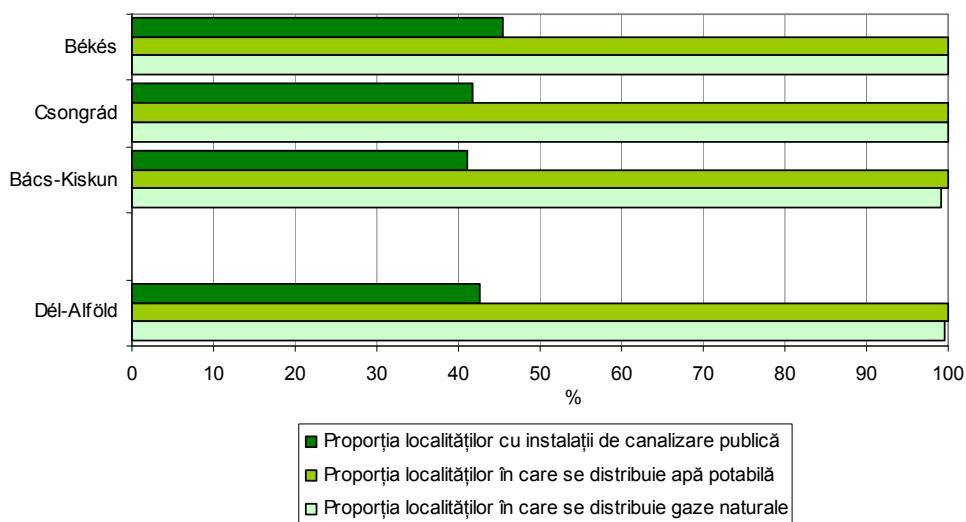
Suprafața medie a locuințelor terminate, 2008



Calitatea **serviciilor de utilități** în Dél-Alföld în cele mai multe cazuri nu a atins media maghiară. În ultimul deceniu, în mai multe localități s-au efectuat investiții majore în **rețeaua de canalizare**, mulțumită cărora, în ultimii ani în salubritate au fost realizate progrese considerabile. Cu toate acestea, în 2008, doar puțin mai mult de patru zecimi din localități dispuneau de rețea de canalizare. Doar 53% din locuințe s-a racordat la rețeaua de canalizare, valoare cu 19 puncte procentuale mai mică decât media națională. Din acest motiv în privința regiunilor maghiare, Dél-Alföld figurează pe ultimul loc.

În ceea ce privește **alimentarea cu apă** de la rețeaua centrală situația a fost ușor mai favorabilă; în 2008 în toate așezările din regiune a fost disponibilă apă de la rețeaua comunala. Cu toate acestea, în ceea ce privește proporția de locuințe conectate la rețeaua de apă între regiunile maghiare Dél-Alföld se plasează pe penultimul loc, doar nouă zecimi din locuințe erau conectate la rețeaua de apă potabilă - cu 4 puncte procentuale mai puțin decât media națională.

Rețelele de utilități în regiunea Dél-Alföld, 2008



În același timp însă trebuie menționat că mulțumită exploatarii de hidrocarburi în Dél-Alföld **alimentarea cu gaze naturale** este deosebit de bună. La sfârșitul anului 2008 cu o singură excepție toate localitățile dispuneau de rețea de gaze naturale. Proportia de gospodării consumatoare de gaz de la rețeaua de gaz (în procentul de locuințe) a depășit opt zecimi, cu aproape cu 5% mai mult decât media națională.

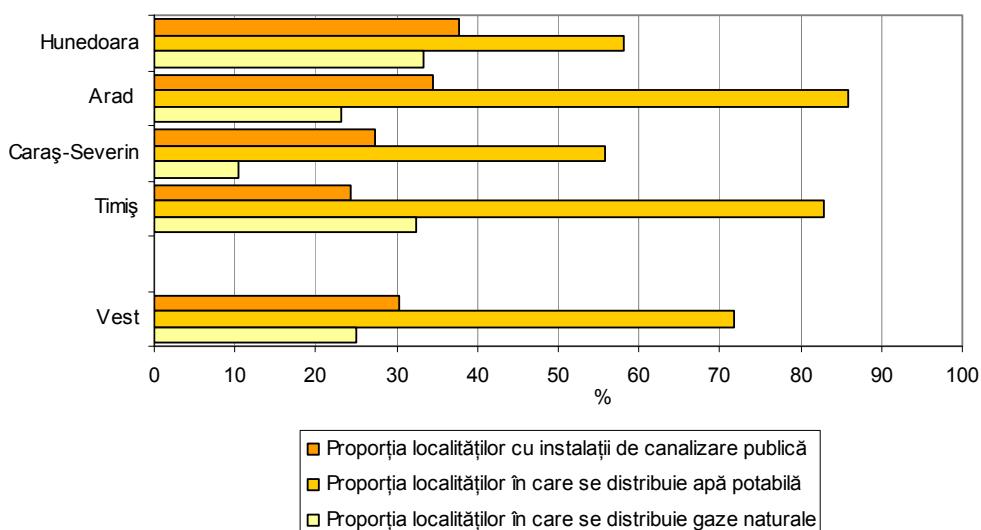
Indicatorii în ceea ce privește **utilitățile** se vor examina **în România** în diviziune administrativă diferită de cea maghiară. În consecință, **în Regiunea Vest** se consideră localități atât orașele cât și comunele, la calculul indicilor se ia în considerare suma acestora.

În Regiunea Vest **rețelele de canalizare** s-au realizat în principal în orașe și în cartierele cu blocuri. În 2008, trei zecimi din localități dispuneau

de rețea de canalizare, cu 6 puncte procentuale mai mult decât media națională. Dintre cele opt regiuni din România, Regiunea Vest se situează pe locul 3. Dar o caracteristică a rețelelor de canalizare este că un procent semnificativ dintre acestea e depășit. Indicele de accesibilitate în cele patru județe a fost cel mai scăzut în județul Timiș unde mai puțin de un sfert dintre localități s-au conectat la sistemele de canalizare.

În ceea ce privește procentul localităților care dispun de rețea de **alimentare cu apă**, Regiunea Vest de asemenea ocupă prestigiosul loc trei în clasamentul regiunilor. Așezările au fost conectate la centrale cu apă potabilă în proporție de peste 70%, cu 5 puncte procentuale mai mare decât media națională. Este tipic regiunii, că o mare parte din cantitatea de apă potabilă se obține din surse subterane de apă. Au fost extrem de ridicați indicii județelor Timiș și Arad unde 86, respectiv 83% dintre localități dispuneau de rețea de apă potabilă.

Rețele de utilități în Regiunea Vest, 2008



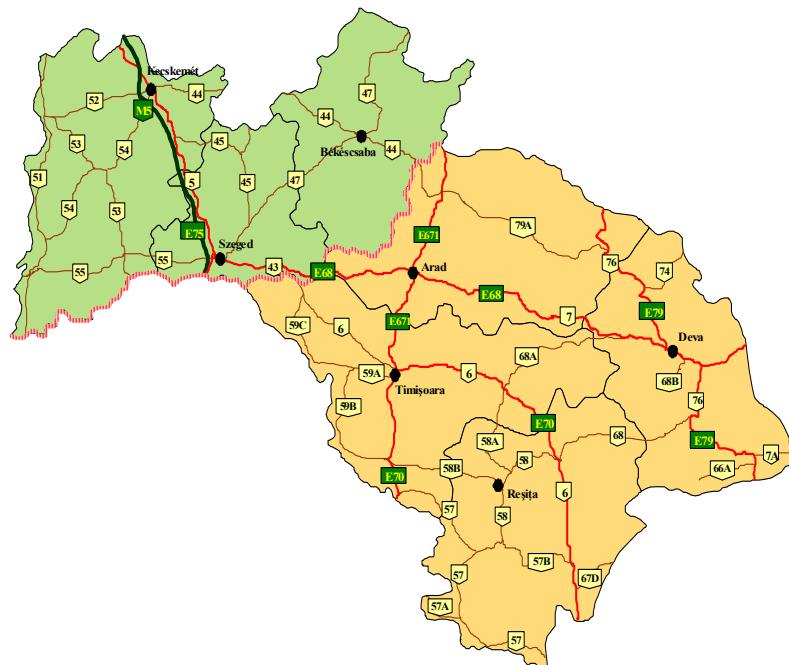
În domeniul **alimentării cu gaze** situația a fost ușor mai puțin favorabilă decât mai înainte deși nivelul infrastructurii în privința conductelor de gaz rămâne doar cu puțin în urma mediei naționale (26%). În anul studiat la un sfert din localități a fost disponibil gazul prin conducte, Regiunea Vest ocupând locul 5 în clasamentul național pe regiuni. Dintre județe cel mai scăzut indice îl are Caraș-Severin, unde doar 10% din gospodării dispuneau de gaz de la rețea.

INFRASTRUCTURA

O infrastructura de transport bine dezvoltată este un factor important în menținerea și îmbunătățirea competitivității economice. În cadrul acesteia are un rol proeminent **rețeaua rutieră**, care conectează localitățile precum și cu rutele internaționale din Europa.

În 2008 în județe ale regiunii Dél-Alföld lungimea drumurilor naționale era de 5,1 mii de kilometri, din care în județele Bács-Kiskun și Csongrád au un total de 127 km de autostrăzi, deasemenea dispun de 300 km (6%) drumuri naționale de gradul I, 841 km (16%) de drumuri naționale de gradul II. Din rețeaua de șosele a Regiunii de Vest de 10300 km de drumuri, 18% (și apoi 1900 km) sunt așa-numite drumuri naționale, iar restul sunt drumuri județene și locale. Pe teritoriul Regiunii de Vest în prezent nu există niciun kilometru de autostradă. Cel mai curând se poate realiza corridorul pan-european IV. de la Hamburg la Istanbul, care traversează Europa Centrală în direcția NV-SE și care în România va fi reprezentată de autostrada din Transilvania de Sud de la punctul de trecerea a frontierei din Nădlac până la Constanța, care se va conecta de autostrada M43 construit acum în Ungaria de la Szeged la Nădlac. Noua autostradă ar scuti localitățile de lângă drumul național existent de traficul de camioane, care a devenit imens după aderarea României la UE.

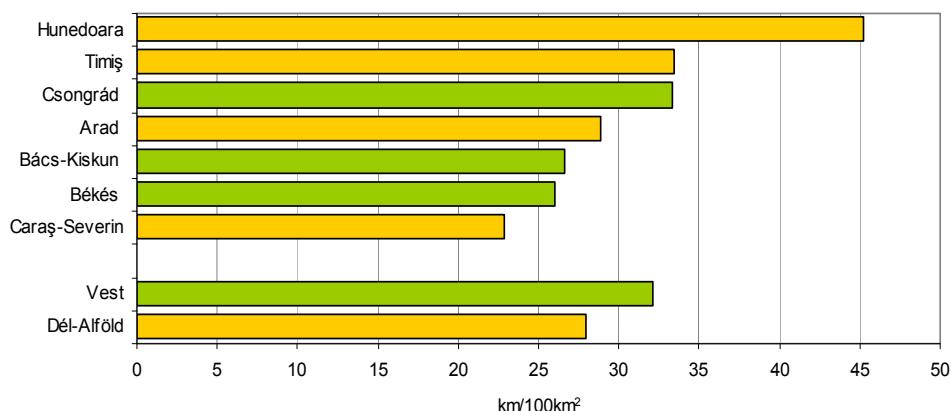
Principalele drumuri



Pe lângă construcția autostrăzilor ar trebui construite și reabilitate drumurile transfrontaliere, care leagă localitățile din cele două țări, care în primul rând ar consolida relațiile dintre cele două regiuni.

Regiunea Vest, care este mai mare teritorial cu 75% are o rețea de drumuri dublă față de Dél-Alföld, din care rezultă o densitate mai mare a drumurilor. În Dél-Alföld la 100km^2 revineau 28km drumuri publice, iar în Regiunea Vest 32. Județele cu cea mai mică și cu cea mai mare densitate de drumuri sunt Caraș-Severin și Hunedoara, diferența de densitate de drumuri fiind dublă dintre cele două județe, dar ar trebui ținut cont că aceste județe sunt muntoase în marea lor majoritate.

Densitatea drumurilor, 2008

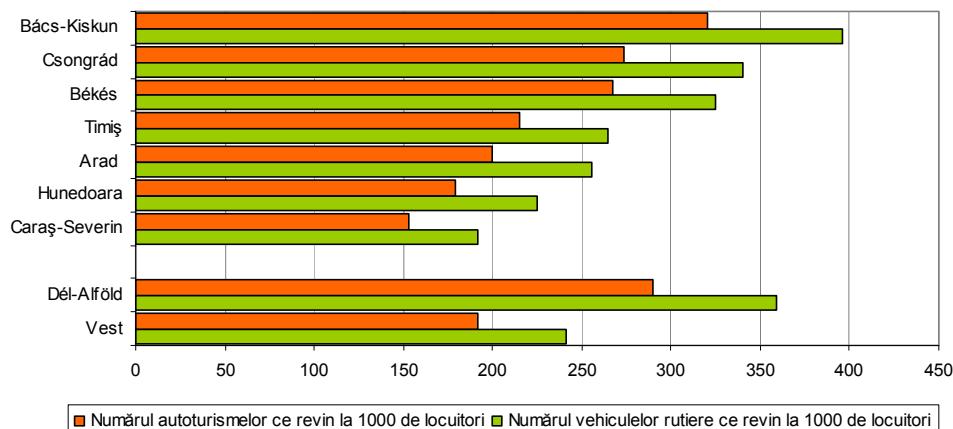


La rețelele de drumuri nu este importantă doar lungimea, ci și calitatea acestora. În acest sens între cele două regiuni nu este nici o diferență semnificativă: starea drumurilor este în general bună, majoritatea au fost renovate în ultimii ani, doar sectoarele la distanță de orașele mari au calitate mult mai rea, valabil în special drumurilor secundare.

O trăsătură comună a celor două regiuni este tranzitul foarte mare. Pe lângă punctul cel mai mare de trecere de la Nădlac, și Gyula-Vărșand a mai avut trafic internațional de marfă și călători. Punctul de trecere Battonya-Turnu este de mai mică importanță unde traficul internațional de mărfuri fiind limitat.

Congestionarea traficului este influențată pe lângă tranzit și de mărimea **parcului local de autovehicule**. În Dél-Alföld în 2008 conform datelor oficiale erau înregistrate 475,3 mii de autovehicule în Regiunea Vest erau înregistrate 463,8 mii. Densitatea de autovehicule din județele maghiare este mai mare decât în Regiunea de Vest. În prima regiune la o mie de locuitori sunt înregistrate în medie 359 autovehicule, iar în cea de a doua 241. Diferența dintre județul cu indicele cel mai mare (Bács-Kiskun) și cel mai mic (Caraș-Severin) sunt 204 autovehicule, adică densitatea de autovehicule a județului maghiar este dublul celui român.

Densitatea vehiculelor, 2008



Componența parcului de vehicule rutiere după categorii este aproximativ aceeași în ambele regiuni: opt zecimi este dat de autoturisme, 11-12% de camioane. Aceste proporții nu diferă semnificativ nici la nivel de județe.

Legătură feroviară între cele două regiuni după cel de al II-lea război mondial s-a întrerupt aproape complet, și marea majoritate a acestei rețele de căi feroviare nu a fost încă restaurată. La ora actuală este operativ punctul de trecere de cale ferată între Lökösháza - Curtici, cu trafic atât de pasageri cât și de marfă. Comisia Europeană a decis în 2007 actualizarea coridoarele feroviare pan-europene, printre care și ruta Szeged-Timișoara. O parte semnificativă a îmbunătățirilor necesare - cum ar fi podul de cale ferată de la Szeged - ar putea fi construite cu finanțare UE. Cu ajutorul acesteia drumurile de ocolire ale transporturilor de mărfuri ar deveni inutile, rezultând economii semnificative de timp și energie.

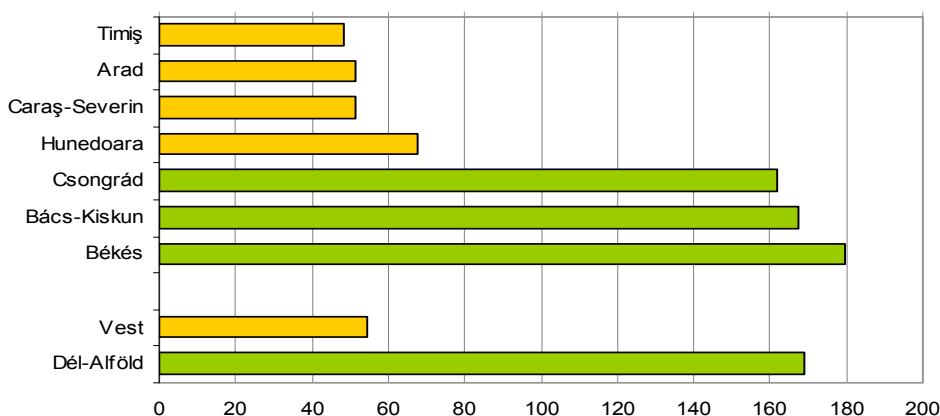
Un factor important pentru a îmbunătăți în mod semnificativ competitivitatea economică și de atragere a investitorilor ar fi crearea mijloacelor necesare **transportului aerian**. Din această perspectivă Regiunea Vest are un avantaj clar față de Dél-Alföld, întrucât pe lângă cele două aeroporturi regionale (Deva, Caransebeș), dispune și de două aeroporturi internaționale (Timișoara, Arad). Aeroportului din Timișoara îi este caracteristic mai degrabă traficul de pasageri - anual un milion de pasageri tranzitează prin acest aeroport - în timp ce aeroportul din Arad începe să iasă în prim plan mai mult în domeniul transportului de marfă. În regiunea Dél-Alföld la Szeged și Békéscsaba funcționează aeroporturi publice, care pe lângă scopurile sportive deservesc și trafic aerian comercial și regional cu avioane mici.

ACCIDENTE RUTIERE

Accidentele de circulație sunt inerente traficul rutier, în ale căror cauză un rol major joacă factorii umani, dar condițiile meteorologice, de drum și probleme tehnice contribuie și ele semnificativ la accidente. Cauzele principale ale celor mai multe accidente rutiere se pot considera conduita necorespunzătoare a conducătorilor auto, excesul de viteză, încălcarea regulilor schimbării direcției de mers, întoarcerii, virării, neacordarea priorității, consumul de alcool sau de droguri.

Pe drumurile publice ale regiunii Dél-Alföld în anul 2008 au avut loc 2242 **accidente rutiere**. Cele mai multe accidente - patru-zecimi din total au avut loc în județul Bács-Kiskun. În județele Békés și Csongrád numărul de accidente, astfel că și proporția accidentelor a fost mai mică comparativ cu județul Bács-Kiskun. Statisticile accidentelor din Regiunea Vest sunt mult mai bune, având loc 1045 accidente, aproximativ jumătate față de Dél-Alföld. În regiune, în județul Arad au fost cele mai puține accidente. Numărul de accidente raportat la numărul populației arată diferențe chiar mai mari între cele două regiuni.

Numărul accidentelor rutiere la 100 000 locuitori, 2008



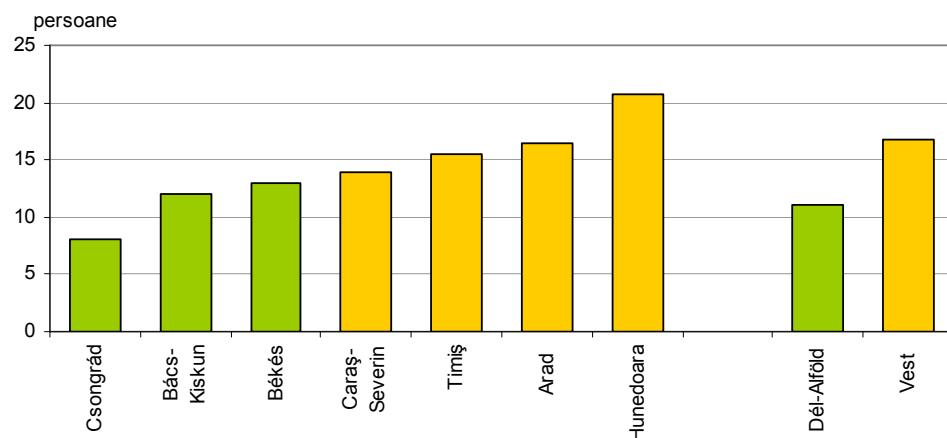
Consiliul Comunităților în UE a emis în 2001 "Cartea albă", care stabilește responsabilitățile UE în politica transporturilor. Obiectivul principal al Cărții albe este ca până în 2010 numărul persoanelor decedate în accidente rutiere să scadă la jumătatea valorii înregistrate în anul 2001.

În accidente rutiere în anul 2008 în Regiunea de Vest au fost **rănite** 919 persoane, în Dél-Alföld de trei ori mai mulți, 3030 persoane. La o sută de accidente în regiunea maghiară au fost în medie de 135 răniți, în

regiunea română mult mai puțini, 88 de persoane. În ceea ce privește numărul de accidente și numărul victime în Dél-Alföld situația este mult mai gravă, dar în ceea ce privește numărul persoanelor decedate în accidente, ea este mai bună. În accidente de circulație pe drumurile Regiunii de Vest și-au pierdut viața 322 de persoane, în timp ce în Dél-Alföld numărul victimelor a fost 146. În 2008, raportul numărului de decedați față de răniți în regiunea Dél-Alföld a fost 5%, iar în Regiunea de Vest a fost 35%. În urma investigațiilor accidentelor, datele au arătat că cei mai importanți factori de risc pentru accidente mortale sunt: neatenția sau oboseala la volan, neutilizarea echipamentelor de siguranță: centură de siguranță sau alte echipamente (scaun pentru copil, cască de protecție, plassă de fixare a pachetelor, vestă reflectorizantă etc.)

Situația și evoluția accidentelor rutiere pe plan European este evaluată în funcție de numărul de **decedați în accidente** la 100 mii de persoane. Cifrele arată că situația județelor din Ungaria în acest sens este mai bună. În regiunea Dél-Alföld în 2008 acest indice a fost 17, valorile extreme dintre județe fiind măsurate în județele Csongrád și Hunedoara.

**Numărul deceselor survenite în urma accidentelor rutiere
la 100 000 locuitori, 2009**



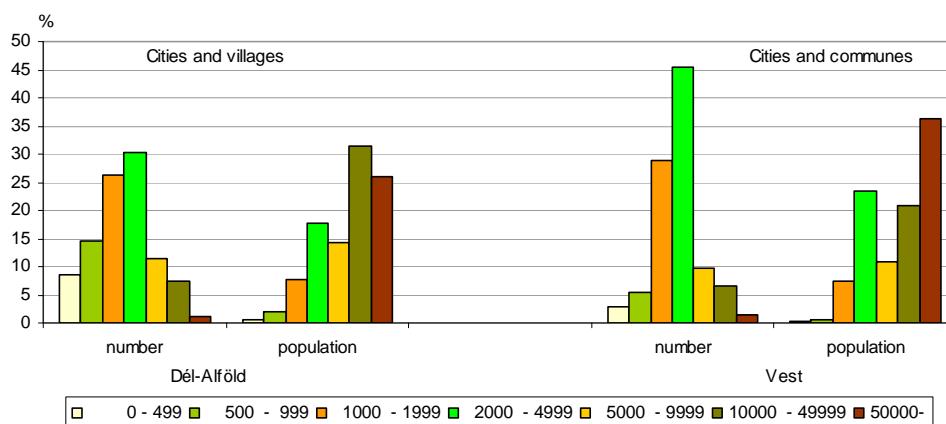
Programul Politicii de Transporturi din Ungaria - care poartă titlul „Politica maghiară în domeniul transporturilor, 2003-2015” a fost adoptat de Adunarea Națională la începutul anului 2004. În acest program, la a cărei adoptare Ungaria nu era încă membră UE, s-au propus scopuri oarecum mai blânde decât obiectivele UE. Acestea sunt: reducerea numărului accidentelor și al deceselor cu 30 la sută până în 2010 și cu 50 la sută până în 2015. În regiunea Dél-Alföld numărul accidentelor, răniților și deceselor s-a redus cu 10% față de anul precedent.

SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN THE REGIONS OF DÉL-ALFÖLD IN HUNGARY AND VEST IN ROMANIA

The region of Dél-Alföld in Hungary has an area of 18 thousand km², while the region of Vest in Romania 32 thousand km². The two regions have a common border of 176 km. The region of Dél-Alföld – the largest region of Hungary – accounts for one fifth of the area of the country, while the counties of the region of Vest for 13% of the area of Romania. The region of Dél-Alföld is nearly entirely situated in the flood plain area of the Great Hungarian Plain; however, in the area of the region of Vest different terrain features – plains, hilly areas, mountain ranges – alternate.

The **settlement structure** of the two regions shows an essential difference. The settlements of the region in Hungary are made up by towns and populous, administratively independent communities with a large area as well as scattered farms of sandy areas. In the region of Vest, towns and communes made up the settlement structure. In 2008, there were 254 settlements (towns and communities) in the region of Dél-Alföld and 323 (towns and communes¹) in the region of Vest.

Distribution of the settlements and the population of the regions of Dél-Alföld and Vest by size of population as of 1 January 2009



¹ Commune: it stands for a united group of several settlements in which several villages belong to a settlement with a central role – where the representative body operates – as the centre of the commune. Villages in Romania are not independent as opposed to villages in Hungary.

It is characteristic of both regions that nearly six tenths of the population of the region lives in settlements with a population of over 10000 persons that account for a proportion of less than 9% of the number of settlements. In 2008, 48 settlements had a status of town in the region of Dél-Alföld, and 42 in the region of Vest; the proportion of urban population was 71 and 63% respectively. In addition to the towns, there are 206 communities in the region of Dél-Alföld and 1327 villages form 281 communes in the region of Vest.

The region of Dél-Alföld with its **population** of 1.3 million inhabitants is the third most populous area of Hungary, it accounted for 13% of the population of the country at the beginning of 2009. On the other hand, the region of Vest of 1.9 million inhabitants is the least populous area of Romania accounting for 9% of the Romanian population. A significant overrepresentation of women is characteristic of the population of both regions: women have better life prospects than men. The age structure of the population is somewhat more advantageous in the region of Vest, where, middle aged people (15-64) account for a higher and old age people for a lower proportion; the proportion of children is nearly the same in both regions. The aging index – the ratio of those over 64 years to those below 15 years – was 101 in the region of Vest and 120 in Dél-Alföld. Population loss is also characteristic of both regions; its rate was higher in Dél-Alföld; since 2005 the Hungarian region has lost 2 per cent of its population, while the Romanian region only half per cent. The population loss resulting from the natural change in population was further increased by the negative balance of migration in Dél-Alföld, and decreased by the positive balance of migration in the region of Vest.

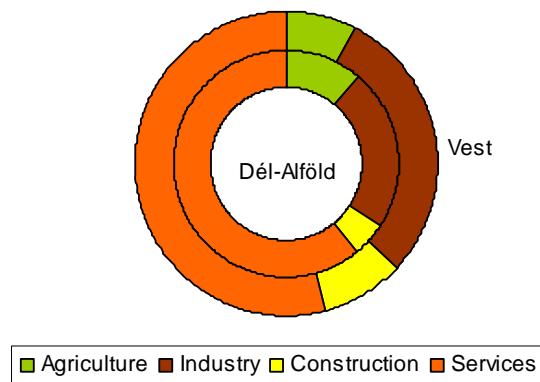
The **labour-market situation** was more disadvantageous in the region of Dél-Alföld, where nearly 60% of the population aged between 15 and 64 years belonged to the group of active earners and the unemployment approximated 9%. On the other hand, the participation rate was 63% in the region of Vest and the unemployment accounted for less than 6%. There was a considerable difference in the distribution of those employed by observed enterprises by economic branches. According to data of 2008, in the region of Vest, the proportion of the combined staff of industry, construction and agriculture was nearly the same as that of those employed in the area of services; in the region of Dél-Alföld in contrast with the 62% proportion of those employed in services people employed in industry, construction and agriculture accounted for a proportion of 38%. The

relationship of employment is less characteristic of the agrarian sphere. In spite of the fact that both regions have a significant agricultural potential, the proportion of employees in these areas was low in both regions, it was 6% in the former and nearly 3% in the latter one in 2008. (The majority of those employed in agriculture work in private farms).

According to **GDP per capita**, there is no considerable difference in the economic performance of the regions. In 2007, the region of Vest showed a value of 6695 Euro per capita against the value of the region of Dél-Alföld of 6572 Euro per capita. With these indicators the region of Vest is the most developed region of Romania, while Dél-Alföld is the fifth of Hungary. A significant difference between the two regions is that while the economic development of the region of Vest shows a trend of convergence, Dél-Alföld is on a gradual course of falling behind.

A continuously increasing proportion of the **gross value added** – in 2007, 61% in Dél-Alföld and 54% in the region of Vest – was made up by the total of economic branches belonging to the services. Of the individual producing branches, in the economy of the Romanian region, industry and construction accounted for a larger proportion than in Dél-Alföld, while in the Hungarian region the proportion of agriculture was larger. It is characteristic of both regions that the contribution of agriculture to the gross added value was higher than the respective national averages; in 2007, the proportion of the branch in the region of Dél-Alföld was 11.2% and in the region of Vest 7.6%.

Distribution of the gross added value by economic branches, 2007



Within these two regions, the proportion of **agricultural areas** is different; in the region of Dél-Alföld (72.3%) it is above the national average, while in the region of Vest (58.9%) it was below that of Romania. Forest coverage – the ratio of forest areas to the area of the regions – in the region of Dél-Alföld (12.8%) was less than four tenths of that of the region of Vest (34.3%). The use of **agricultural areas by modes of cultivation** changed differently. The areas of orchards and vineyards accounted for only some per cent in both regions as well as the cultivation of arable areas played a determining role.

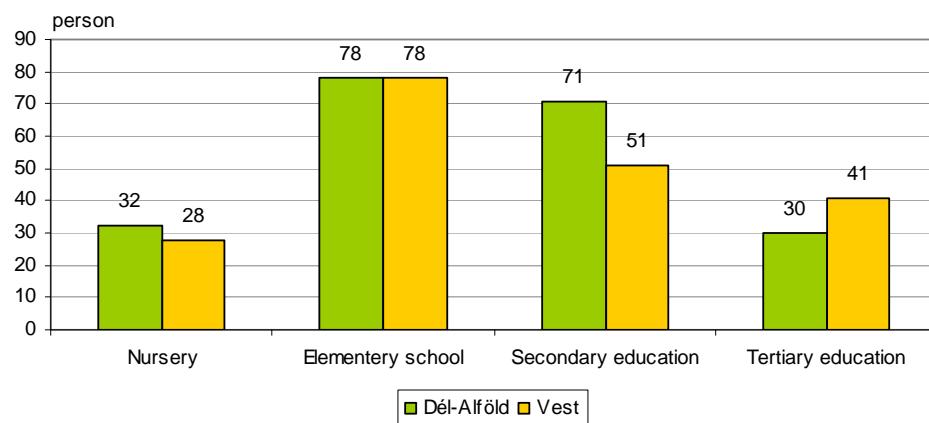
Eight tenths of the agricultural area of the Hungarian region was cultivated as arable land and garden, while this proportion was below six-tenths in the region of Vest. In both areas, the cultivation of cereals was determinant, in 2008 it accounted for nearly six-tenths of arable areas in Dél-Alföld and 65% in the region of Vest. Of cereals, wheat accounted for a more or less same proportion (around 26%) in both regions. The production of barley accounted for a somewhat greater proportion in the Hungarian region than in the region of Vest; maize was produced on 26% of arable areas in Dél-Alföld and on 36% in the region of Vest. In the Hungarian region the ratio of industrial crops to sowing areas was around double that of the Romanian one. Cattle stock per 100 hectares of agricultural area was nearly the same in both regions; however, there is a significant difference at pig stocks: the value of the indicator was 70 in the Hungarian region and 49 in the Romanian one.

As regards natural endowments the regions of Dél-Alföld and Vest have a significant **tourist potential** nationally. In 2008, 398 accommodation establishments in the region of Vest and 298 in Dél-Alföld accounted for 674 thousand and 536 thousand tourist arrivals respectively. On average, guests spent 2.9 tourism nights in the Romanian region and 2.5 in the Hungarian one. The majority of guests preferred hotels in both regions. Between the two regions, there are five permanent and two temporary border crossings to serve passenger and goods traffic. Hungarian **border crossings** are Nagylak, Kiszombor, Battonya, Gyula, Lökösháza, Dombegyháza and Elek, on the Romanian side are Nagylak, Nagysanád, Tornya, Gyulavarsand, Kürtös, Nagyszalonta and Nagyvarjas.

The **education** system of the two regions shows similarity in its main lines, the school preparatory and elementary levels are followed by the general and vocational secondary education. Beyond this, in Romania,

based on secondary education, pupils in vocational education may participate in 2-5 year long 'postliceum' and master education, which is not part of higher educational studies. In Romania, the age limit of compulsory schooling is 16, while in Hungary 18 years.

Number of children and students per thousand people, 2008



As a result of the diverse ethnic composition, there is education in one of the languages of the nationalities (Hungarian, German, Serbian, and Slovak) in a number of nurseries and schools of the region of Vest. Against this the language use of nationalities is only a fraction of this in the Hungarian region.

In 2008, in basic **health care**, 888 general practitioners and family paediatricians worked in Dél-Alföld and 1380 in the region of Vest; who were responsible, on average, to serve 1493 and 1459 residents respectively. There were around 8.5 thousand hospital beds in Dél-Alföld and nearly 14 thousand in the region of Vest to ensure professional care in inpatient service. There were 64 hospital beds per ten thousand inhabitants in the former region and 71 in the latter one. Of the most common causes of death, first of all diseases of the circulatory system and malignant tumours can be emphasized. In 2008, these two causes of death accounted for three fourths of deaths in Dél-Alföld and for four fifths in the region of Vest. Deaths caused by neoplasm per 100000 inhabitants was 325 in Dél-Alföld, 235 in the region of Vest, deaths caused by the diseases of the circulatory system were 713 in the Hungarian region and 742 in the Romanian one.

At the end of 2008, Dél-Alföld had a **housing stock** of 594 thousand, while the region of Vest 782 thousand; the number of inhabitants per hundred dwellings, i.e. housing density was more favourable in the Hungarian region. In the region of Dél-Alföld all settlements were connected to a public water supply, four tenths of them to a public sewage system and with one exception all settlements were connected to the gas network. In the region of Vest, more than seven tenths of settlements were connected to a public water supply, one fourth of them to the gas network and three tenths of them to a public sewage system.

In 2008, in Dél-Alföld, there was 5.1 thousand km of national **public roads** from which – in the area of Bács-Kiskun and Csongrád counties – 127 km was motorway. There was nearly 300 km of first class and 841 km of second class highway. 18% of the road network of 10.3 thousand km in the region of Vest (almost 1900 km) is so called national, while the others are county and local roads. At present, there is no motorway in the area of the region. The crowdedness of public roads, in addition to the transit traffic, is influenced by the size of the local stock of motor vehicles. According to data of 2008, there were a total of 475 thousand motor vehicles in Dél-Alföld and 464 thousand in the region of Vest.

The most serious concomitants of public road transport are accidents. There were 2242 **road accidents** in the public roads of the region of Dél-Alföld with 3030 **injuries**. In the region of Vest, the number of public road accidents was 1045, that of the injured 919. The number of accident fatalities per 100000 inhabitants was 17 in the region of Vest and 11 in Dél-Alföld.

Táblázatok - Tabele - Tables

HU RO

Földrajz, meteorológia - Geografie, meteorologie -		
Geography, meteorology, 2008	119	137
Terület, településszerkezet - Organizarea administrativă teritorială -		
Area, structure of settlements, 2008	120	138
Népesség - Populația - Population, 2008. XII.31.	121	139
Népmozgalom - Mișcarea a populației - Vital statistics, 2008.....	122	140
A 15-64 éves népesség gazdasági aktivitása -		
Activitatea economică a populației între 15-64 ani -		
Economic activity of population aged 15-64, 2008.....	123	141
Alkalmazásban állók - Salariații - Employees, 2008	123	141
Bruttó hazai termék (GDP) - Produsul intern brut (PIB) -		
Gross domestic product (GDP), 2007	125	143
Mezőgazdaság - Agricultură - Agriculture, 2008	126	144
Turizmus - Turism - Tourism, 2008	128	147
Egészségügy - Sănătate - Public health, 2008	131	149
Oktatás - Educație - Education, 2008.....	133	150
Kultúra - Cultură - Culture, 2008	134	151
Közúti közlekedés - Transportul rutier - Road transport, 2008.....	134	151
Közúti közlekedési balesetek - Accidente rutiere -		
Road traffic accidents, 2008	135	152
Lakáshelyzet - Locuințe - Dwellings, 2008	136	153
Közműellátás - Utilități publice - Public utilities, 2008	136	154

DÉL-ALFÖLD

Földrajz, meteorológia - Geografie, meteorologie - Geography, meteorology, 2008

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	<i>megye - județul - county</i>			
Közös államhatár hossza a Vest régióval, km - <i>Lungimea frontierei commună cu regiunea Vest, km - Length of border with Vest Region</i>	–	108	68	176
Évi középhőmérséklet, C° - <i>Temperatura medie anuală, C° - Mean temperature (yearly average), C°</i>	11,7 ^{a/}	12,0 ^{a/}	12,0 ^{a/}	12,0 ^{b/}
Lehullott évi csapadék, mm - <i>Cantitatea anuală de precipitație, mm - Precipitation amount (yearly quantity), mm</i>	465 ^{a/}	632 ^{a/}	528 ^{a/}	528 ^{b/}
Legmagasabb pont, m - <i>Altitudinea maximă, m - Highest point, m</i>	174	107	129	174
Legmélyebb pont, m - <i>Cel mai adâncă cotă, m - Lowest point, m</i>	81	81	76	76

a/ Megyeszékhely adata. – *Date municipale. – Data of county's capital.*

b/ Régióközpont adata. – *Date centrului regional. – Data of region's capital.*

**Terület, településszerkezet - Organizarea administrativă teritorială -
Area, structure of settlements, 2008**

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			
Terület, km ² - Suprafața totală, km ² - Area, km ²	8 445	5 630	4 263	18 338
Települések száma - Numărul localităților - Number of settlements	119	75	60	254
Ebből - Din acestea - Of which:				
város és megyei jogú város orașe și municipii - towns and municipalities	20	19	9	48
községek - sate - villages	99	56	51	206
Urbanizáltság mértéke, % - Gradul de urbanizare, % - Rate of urbanisation, %	66,0	72,8	74,5	70,6

**Települések száma népességnagyság szerint - Gruparea localităților după
numărul populației - Number of settlements by population size group**

0 - 499	9	8	5	22
500 - 999	18	10	9	37
1000 - 1999	36	19	12	67
2000 - 4999	36	17	24	77
5000 - 9999	11	13	5	29
10000 - 49999	8	7	4	19
50000 -	1	1	1	3

**A népesség megoszlása a települések népességnagysága szerint, % -
Distribuirea populației după numărul locuitorilor, % - Number of population by
population size group, %**

0 - 499	0,6	0,7	0,5	0,6
500 - 999	2,7	2,0	1,3	2,1
1000 - 1999	10,5	7,4	4,5	7,7
2000 - 4999	19,8	14,0	18,0	17,6
5000 - 9999	14,5	21,7	7,9	14,4
10000 - 49999	30,8	36,7	28,0	31,5
50000 -	21,0	17,4	39,9	26,1

Népesség - Populația - Population, 2008. XII.31.

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			
Népesség száma - Numărul locuitorilor - <i>Population</i>	530 379	371 322	423 826	1 325 527
Ebből - Din care - of which:				
férfi - masculin - male	252 035	177 561	200 214	629 810
nő - feminin - female	278 344	193 761	223 612	695 717
Népesség számának változása (2004=100,0) - Evoluția numărului populației (2004=100,0) - Population (2004=100,0)	98,1	95,3	99,8	97,8
Népsűrűség, fő/km ² - Densitatea populației, locuitori/km ² - Density per km ²	62,8	66,0	99,4	72,3
Népesség száma életkor szerint - <i>Populația pe grupe de vârstă -</i> <i>Population by age</i>				
0 - 14	78 880	52 156	59 920	190 956
15 - 64	362 453	250 919	292 636	906 008
65 -	89 046	68 247	71 270	228 563
Eltartottsági ráta, % - Rata de dependență demografică, % - <i>Dependency ratio, %</i>	46,3	48,0	44,8	46,3
Ezen belül - Din care - Of which:				
gyermeknépesség - tineri - youth	21,8	20,8	20,5	21,1
időskorúak - vîrstnici - old-age	24,6	27,2	24,4	25,2
Öregedési index , %- Indice de înbătrânire, % - Ageing index, %	112,9	130,9	118,9	119,7
Ezen belül - Din care - Of which:				
férfi - masculin - male	79,8	97,2	86,6	86,7
nő - feminin - female	147,5	166,0	152,6	154,1
Születéskor várható átlagos élettartam, év - Durata medie a vietii - în timpul nașterii ani - Average life expectancy at birth, years				
férfi - masculin - male	69,47	69,07	70,61	69,71
nő - feminin - female	77,86	76,97	78,14	77,69

Népmozgalom - Mișcarea a populației - Vital statistics, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			
Élveszületés - <i>Născuți-vii</i> - Live births	5 041	3 066	3 844	11 951
Termékenységi arányszám ^{a/} - <i>Rata de fertilitate</i> ^{a/} - <i>Fertility rate</i> ^{a/}	40,4	36,3	37,6	38,4
Halálozás - <i>Decedați</i> - Deaths	7 124	5 705	5 427	18 256
Csecsemőhalálozás (1 éven aluli) - <i>Mortalitatea infantilă (sub 1 an)</i> - <i>Infant death (under 1 year of age)</i>	39	21	22	82
Természetes szaporodás, illetve fogyás (+,-) - <i>Sporul natural</i> (+,-) - <i>Natural increase or decrease</i> (+,-)	-2 083	-2 639	-1 583	-6 305
Vándorlási különbözet (+,-) - <i>Soldul schimbărilor de domiciliu</i> (+,-) - <i>Net migration</i> (+,-)	-1 248	-2 696	1 270	-2 674
Házasságkötés - <i>Căsătorii</i> - <i>Marriages</i>	1 829	1 153	1 518	4 500
Válás - <i>Divorțuri</i> - <i>Divorces</i>	1 402	890	1 052	3 344

1000 lakosra jutó népmozgalmi adatok - Rate la 1000 locuitori - Vital statistics per 1000 inhabitants

Élveszületés - <i>Născuți-vii</i> - Live births	9,5	8,2	9,1	9,0
Halálozás - <i>Decedați</i> - Deaths	13,4	15,3	12,8	13,7
Természetes szaporodás, illetve fogyás (+,-) - <i>Sporul natural</i> (+,-) - <i>Natural increase or decrease</i> (+,-)	-3,9	-7,1	-3,7	-4,7
Vándorlási különbözet (+,-) - <i>Soldul schimbărilor de domiciliu</i> (+,-) - <i>Net migration</i> (+,-)	-2,3	-7,2	3,0	-2,0
Házasságkötés - <i>Căsătorii</i> - <i>Marriages</i>	3,4	3,1	3,6	3,4
Válás - <i>Divorțuri</i> - <i>Divorces</i>	2,6	2,4	2,5	2,5
1000 élveszülöttre jutó 1 éven aluli meghalt - <i>Decese la o vîrstă sub 1 an</i> <i>la 1000 născuți-vii</i> - <i>Deaths under 1</i> <i>years of age per 1000 liveborn</i>	7,7	6,8	5,7	6,9

a/ Ezer 15-49 éves korú nőre jutó élveszületés. – *Născuți vii la 1000 femei în vîrstă feritlă*. – *Live births per thousand females aged 15-49*.

A 15-64 éves népesség gazdasági aktivitása* - Activitatea economică a populației între 15-64 ani* - Economic activity of population aged 15-64*, 2008

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld <i>megye - județul - county</i>
	<i>megye - județul - county</i>			
Gazdaságilag aktív népesség, ezer fő - <i>Populația activă civilă, mii persoane -</i> <i>Economically active population, thousand</i>	215,7	144,0	173,4	533,2
Munkanélküliek száma, ezer fő - <i>Someri, mii persoane - Unemployed,</i> <i>thousand</i>	18,7	14,9	13,4	47,0
Aktivitási arány, % - <i>Rata de activitate, % -</i> <i>Activity rate, %</i>	60,5	57,1	61,1	59,7
Foglalkoztatási arány, % - <i>Rata de ocupare, % - Employment rate, %</i>	55,2	51,2	56,4	54,5
Munkanélküliségi ráta, % - <i>Rata somajului, % - Unemployment rate, %</i>	8,7	10,3	7,7	8,8

* Forrás: Munkaerő-felmérés. – Sursa datelor: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării. – Source: Labour Force Survey.

Alkalmazásban állók* - Salariații* - Employees*, 2008

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld <i>megye - județul - county</i>
	<i>megye - județul - county</i>			
Alkalmazásban állók száma, ezer fő - <i>Numărul salariaților, mii persoane -</i> <i>Number of employees, thousand</i>	145,2	92,8	122,6	360,6
Gazdasági ágak szerinti megoszlás, % - <i>Pe activități ale economiei națională, %-</i> <i>Distribution by activity of national economy, %</i>				
A,B Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás - <i>Agricultură, vânătoare, silvicultură, pescuit și piscicultură - Agriculture, hunting and forestry, fishing</i>	6,1	8,2	4,9	6,2
C,D,E Ipar - <i>Industria - Industry</i>	29,5	25,0	22,2	25,9
F Építőipar - <i>Construcții - Construction</i>	6,3	4,8	5,9	5,8
G Kereskedelelem, javítás - <i>Comerț, reparare - Trade, repair</i>	17,2	14,6	15,6	16,0

**Alkalmazásban állók* /folytatás/ - Salariații* /continuare/ - Employees*
/continued/, 2008**

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	<i>megye - județul - county</i>			
H Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás - <i>Hoteluri și restaurante - Hotels and restaurants</i>	3,4	3,3	4,2	3,6
I Szállítás, raktározás, posta, távközlés - <i>Transport, depozitare și comunicății - Transport, storage and communication</i>	6,3	6,4	7,0	6,6
J Pénzügyi közvetítés - <i>Intermediere financiare - Financial intermediation</i>	1,4	1,8	1,7	1,6
K Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás - <i>Tranzacții imobiliare și alte servicii - Real estate, renting and business activities</i>	5,7	4,7	8,4	6,3
L Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás - <i>Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public - Public administration and defence; compulsory social security</i>	6,6	8,8	7,6	7,5
M Oktatás - <i>Învățământ - Education</i>	8,0	9,2	13,2	10,1
N Egészségügyi, szociális ellátás - <i>Sănătate și asistență socială - Health and social work</i>	6,9	10,6	5,8	7,5
O Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás - <i>Alte activități de servicii colective și personale - Other community, social and personal service activities</i>	2,5	2,7	3,5	2,9

* Forrás: Éves intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer. – *Cercetarea instituțională anuală asupra statistica de muncă.* – Source: Annual institutional labour statistical surveys.

Az 1 és annál több főt foglalkoztató vállalkozások, költségvetési és társadalombiztosítási intézmények, valamint a kijelölt nonprofit szervezetek adatai. – *Intreprinderi cu o singură sau mai multe salariați, instituții bugetare și de asigurare socială, organizații neguvernamentale desemnate.* – Enterprises employing 1 and more persons, budgetary and social security institutions and the designated non-profit organizations.

Bruttó hazai termék /GDP/ - Produsul intern brut /PIB/ - Gross Domestic Product, 2007

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	<i>megye - județul - county</i>			

Bruttó hazai termék (GDP) piaci beszerzési áron, millió Euro -
Produsul intern brut (PIB) prețuri curente,
millioane Euro - Gross Domestic Product
current prices, million Euro

3 479 2 191 3 128 8 795

Egy főre jutó bruttó hazai termék
(GDP), Euro - *Produsul intern brut (PIB)*
pe locuitor, Euro - Gross Domestic
Product per capita, Euro

6 499 5 774 7 377 6 572

Bruttó hozzáadott érték a gazdasági ágak főbb csoportjai szerint, %
Valoarea adăugată brută pe principale activități ale economiei naționale, %
Gross value added by activity of national economy, %

Mezőgazdaság, vad- és erdőgazdálkodás, halászat -
Agricultură, vânătoare, silvicultură,
pescuit și piscicultură - Agriculture,
hunting and forestry, fishing

11,0 13,6 9,8 11,2

Ipar - *Industria - Industry*

24,4 20,3 22,7 22,8

Építőipar - *Construcții - Construction*

5,2 4,6 5,3 5,0

Szolgáltatások - *Servicii - Services*

59,5 61,5 62,2 60,9

Mezőgazdaság - Agricultură - Agriculture, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

Földterület, hektár - *Suprafața totală a fondului funciar, hectare - Land area, hectares* 860 835 509 553 447 929 1 818 317

Ebből - *Din care - Of which:*

mezőgazdasági terület - <i>suprafața agricolă - agricultural area</i>	551 358	442 410	321 574	1 315 342
erdő - <i>păduri - forest</i>	167 903	17 376	47 294	232 573
egyéb - <i>alte suprafețe - other areas</i>	10 816	3 695	6 503	21 014

Mezőgazdasági terület művelési ágánként, hektár - *Suprafața agricolă după modul de folosință, hectare - Agricultural area by land-use categories, hectares*

Szántó és kert - <i>Arabil și grădini familiile - Arable land and kitchen garden</i>	385 644	397 616	261 595	1 044 855
Gyümölcsös - <i>Livezii - Orchards</i>	10 158	934	4 450	15 542
Szőlő - <i>Vii - Vineyards</i>	22 601	91	2 371	25 063
Gyep (rétek és legelő) - <i>Fânețe și pășuni - Grassland (hayfields and pastures)</i>	132 955	13 769	53 158	229 882

A fontosabb növények területe a szántóterület %-ában - *Suprafața cultivată cu principalele culturi pe terenuri arabile, % - Cultivated area, by main crops, %*

Búza - <i>Grâu - Wheat</i>	23,3	30,0	27,5	26,9
Árpa - <i>Orz - Barley</i>	9,4	5,8	8,4	7,8
Kukorica - <i>Porumb boabe - Maize (corn)</i>	24,3	29,2	23,7	26,0
Burgonya - <i>Cartofi - Potatoes</i>	1,0	0,1	1,7	0,8
Napraforgó - <i>Floarea soarelui - Sunflower</i>	11,8	16,5	9,4	13,0
Repce - <i>Rapiță - Rape</i>	3,1	3,4	3,8	3,4
Cukorrépa - <i>Sfeclă de zahăr - Sugar-beet</i>	0,3	0,0	0,2	0,2
Silókukorica - <i>Porumb verde furajer - Silage maize</i>	1,5	1,4	2,0	1,6
Lucerna - <i>Lucernă - Lucerne</i>	4,6	2,7	3,9	3,7
Zöldségfélék - <i>Legume - Vegetables</i>	2,5	3,3	3,9	3,2

**Mezőgazdaság /folytatás/ - Agricultură /continuare/ - Agriculture
/continued/, 2008**

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld <i>megye - județul - county</i>
	megye - județul - county			

A fontosabb növények termésátlaga, kg/ha - *Producția medie ale principalelor culturi, kg/ha - Average yields of main crops kg/ha*

Búza - Grâu - Wheat	4 780	4 970	5 010	4 920
Árpa - Orz - Barley	4 520	4 680	4 660	4 600
Kukorica - Porumb boabe - Maize (corne)	6 550	6 590	5 980	6 440
Burgonya - Cartofi - Potatoes	16 800	27 260	22 920	20 270
Napraforgó - Floarea soarelui - Sunflower	2 550	2 550	2 730	2 580
Repce - Rapiță - Rape	2 870	2 430	2 030	2 460
Cukorrépa - Sfeclă de zahăr - Sugar-beet	53 600	46 650	56 260	54 120
Silókukorica - Porumb verde furajer - Silage maize	25 950	34 260	23 500	28 005
Lucerna - Lucernă - Lucerne	4 310	5 950	4 690	4 870

Főbb állatfajok állománya, ezer db - *Principale efective de animale, mii capete - Animal livestock, thousand heads*

Ló - Cabaline - Horses	8	4	3	15
Szarvasmarha - Bovine - Cattle	54	49	36	139
Ebből - Din care - Of which:				
tehén - vaci - cows	28	21	16	66
Sertés - Porcine - Pig	360	302	259	921
Juh - Ovine - Sheep	237	62	58	357
Kecske - Caprine - Goats	7	5	5	17
Baromfifélék - Păsări - Poultry	6 854	2 264	1 915	11 033

Állatsűrűség, tejhozam - *Densitatea animalelor, producția de lapte - Animals density, milk production*

100 ha mezőgazdasági területre jutó szarvasmarha - Bovine ce revin la 100 hectare de teren agricol - Cattles livestock per 100 hectares of agricultural area	9,8	11,1	11,2	10,6
100 ha mezőgazdasági területre jutó sertés - Porcine ce revin la 100 hectare de teren agricol - Pigs livestock per 100 hectares of agricultural area	65,3	68,3	80,5	70,0
Tehéntej-termelés, ezer liter - Productia de lapte de vacă și bivolită mii litri - Cow milk production, thousand litres	123 114	144 016	96 997	364 127

Turizmus - Tourism - Tourism, 2008

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

**Szálláshelyek száma, 2008. július 31. - Unități de cazare la 31 iulie 2008 -
Number of establishments, 31 July 2008**

Kereskedelmi szálláshelyek - <i>Unitățile commerciale de cazare - Public accommodation establishments</i>	112	81	105	298
Ebből - <i>Din care - Of which:</i>				
szállodák - <i>hoteluri - hotels</i>	32	23	23	78
panziók - <i>pensiuni - boarding houses</i>	36	29	42	107
turistaszállások - <i>hosteluri turistice - tourist hostels</i>	9	15	16	40
kempingek és egyéb - <i>campinguri și altele - campings and others</i>	35	14	24	73
Magánszálláshelyek (vendéglátók száma) - <i>Unitățile particulare de cazare - Private accommodation (units)</i>	287	616	279	1 182
Ebből - <i>Din care - Of which:</i>				
fizetővendéglátás - <i>urbane - urban</i>	131	528	135	794
falusi szállásadás - <i>rurale - rural</i>	156	88	144	388

Férőhelyek száma, 2008. július 31. - Capacitate (locuri) 31 iulie 2008 - Capacity (places) 31 July 2008

Kereskedelmi szálláshelyek - <i>Unitățile commerciale de cazare - Public accommodation establishments</i>	8 884	7 421	10 541	26 846
Ebből - <i>Din care - Of which:</i>				
szállodák - <i>hoteluri - hotels</i>	2 154	2 425	2 096	6 675
panziók - <i>pensiuni - boarding houses</i>	1 374	861	1 448	3 683
turistaszállások - <i>hosteluri turistice - tourist hostels</i>	747	1 928	3 293	5 968
kempingek és egyéb - <i>campinguri și altele - campings and others</i>	4 609	2 207	3 704	10 520
Magánszálláshelyek (vendéglátók száma) - <i>Unitățile particulare de cazare - Private accommodation (units)</i>	1 782	3 569	1 766	7 117
Ebből - <i>Din care - Of which:</i>				
fizetővendéglátás - <i>urbane - urban</i>	760	3 028	810	4 598
falusi szállásadás - <i>rurale - rural</i>	1 022	541	956	2 519

Turizmus /folytatás/ - Turism /continuare/ - Tourism /continued/, 2008

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

Vendégek száma - Sosirile ale turiștilor - Tourists arrivals

Kereskedelmi szálláshelyek - <i>Unitățile commerciale de cazare - Public accommodation establishments</i>	148 802	147 767	185 061	481 630
Ebből - Din care - Of which:				
szállodák - <i>hoteluri - hotels</i>	81 315	102 648	94 203	278 166
panziók - <i>pensiuni - boarding houses</i>	26 232	20 821	48 030	95 083
turistaszállások - <i>hosteluri turistice - tourist hostels</i>	4 058	11 392	22 390	37 840
kempingek és egyéb - <i>campinguri și altele - campings and others</i>	37 197	12 906	20 438	70 541
Magánszálláshelyek (vendéglátók száma) - <i>Unitățile particulare de cazare - Private accomodation (units)</i>	10 337	21 945	22 450	54 732
Ebből - Din care - Of which:				
fizetővendéglátás - <i>urbane - urban</i>	5 892	19 500	16 194	41 586
falusi szállásadás - <i>rurale - rural</i>	4 445	2 445	6 256	13 146

Külföldi vendégek száma - Sosirile ale turiștilor străini - Foreign tourists arrivals

Kereskedelmi szálláshelyek - <i>Unitățile commerciale de cazare - Public accommodation establishments</i>	36 360	18 404	58 813	113 577
Ebből - Din care - Of which:				
szállodák - <i>hoteluri - hotels</i>	24 150	13 888	37 967	76 005
panziók - <i>pensiuni - boarding houses</i>	7 297	2 563	13 602	23 462
turistaszállások - <i>hosteluri turistice - tourist hostels</i>	129	875	2 852	3 856
kempingek és egyéb - <i>campinguri și altele - campings and others</i>	4 784	1 078	4 392	10 254
Magánszálláshelyek (vendéglátók száma) - <i>Unitățile particulare de cazare - Private accomodation (units)</i>	1 319	3 227	3 879	8 425
Ebből - Din care - Of which:				
fizetővendéglátás - <i>urbane - urban</i>	610	3 132	2 763	6 505
falusi szállásadás - <i>rurale - rural</i>	709	95	1 116	1 920

Turizmus /folytatás/ - Turism /continuare/ - Tourism /continued/, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

Vendégéjszakák száma - Înnoptări - Overnights

Kereskedelmi szálláshelyek - <i>Unitățile commerciale de cazare - Public accommodation establishments</i>	356 173	425 199	382 783	1 164 155
Ebből - Din care - Of which:				
szállodák - <i>hoteluri - hotels</i>	150 468	296 806	188 277	635 551
panziók - <i>pensiuni - boarding houses</i>	73 394	49 389	85 054	207 837
turistaszállások - <i>hosteluri turistice - tourist hostels</i>	12 898	33 310	50 690	96 898
kempingek és egyéb - <i>campinguri și altele - campings and others</i>	119 413	45 694	58 762	223 869
Magánszálláshelyek (vendéglátók száma) - <i>Unitățile particulare de cazare - Private accomodation (units)</i>	35 918	88 588	72 081	196 587
Ebből - Din care - Of which:				
fizetővendéglátás - <i>urbane - urban</i>	20 514	78 582	50 976	150 072
falusi szállásadás - <i>rurale - rural</i>	15 404	10 006	21 105	46 515

Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma - Înnoptări străini - Foreign overnights

Kereskedelmi szálláshelyek - <i>Unitățile commerciale de cazare - Public accommodation establishments</i>	97 904	53 090	113 192	264 186
Ebből - Din care - Of which:				
szállodák - <i>hoteluri - hotels</i>	52 078	35 153	68 268	155 499
panziók - <i>pensiuni - boarding houses</i>	15 875	6 045	20 924	42 844
turistaszállások - <i>hosteluri turistice - tourist hostels</i>	910	5 393	9 149	15 452
kempingek és egyéb - <i>campinguri și altele - campings and others</i>	29 041	6 499	14 851	50 391
Magánszálláshelyek (vendéglátók száma) - <i>Unitățile particulare de cazare - Private accomodation (units)</i>	4 819	11 113	15 862	31 794
Ebből - Din care - Of which:				
fizetővendéglátás - <i>urbane - urban</i>	2 038	10 510	12 769	25 317
falusi szállásadás - <i>rurale - rural</i>	2 781	603	3 093	6 477

Egészségügy - Sănătate - Public health, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

Házi orvos és házi gyermekorvos - <i>Numărul medicilor de familie -</i> <i>General practitioners and family</i> <i>paediatrician</i>	348	246	294	888
Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos - <i>Locuitorii</i> <i>la un medic de familie - Population</i> <i>per general practitioner and family</i> <i>pediatrician</i>	1 524	1 509	1 442	1 493
Gyógyszertárak - <i>Farmacii -</i> <i>Pharmacies</i>	149	97	115	361

Kórházi ellátás - Resurse spitale - Hospitals

Működő kórházi ágyak - <i>Paturile în</i> <i>spitale în funcțiune - Hospital beds in</i> <i>operation</i>	2 985	2 427	3 014	8 426
Ágykihasználás, % - <i>Exploatarea de</i> <i>capacitate (paturilor) în spitale, % - Bed</i> <i>occupancy rate, %</i>	71,5	76,6	74,0	73,9
10 000 lakosra jutó működő kórházi ágy - <i>Numărul paturilor în funcțiune pe</i> <i>10 000 locuitor - Hospital beds per</i> <i>10 000 inhabitants</i>	56,3	65,4	71,1	63,6
Ápolási nap, ezer - <i>Om zile de</i> <i>spitalizare,mii - Nursing days, thousand</i>	780,6	680,7	813,1	2 274,5
Ápolás átlagos tartama, nap - <i>Durata</i> <i>medie de spitalizare, zile - Average length</i> <i>of nursing, day</i>	6,5	8,3	6,5	7,0
Elbocsátott beteg - <i>Numărul pacienților</i> <i>ieșiți din spital - Patients discharged</i>	119 579	82 097	124 715	326 391
Halálozási arányszám, % - <i>Rata de</i> <i>mortalitate în spitale, % - Mortality rate, %</i>	3,4	3,9	3,2	3,4

**Egészségügy /folytatás/ - Sănătate /continuare/ - Public health
/continued/, 2008**

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

**100 000 lakosra jutó halálozások a leggyakoribb halálokok szerint - Decese
după principale cazuri de îmbolnăvire pe 100 000 de locuitori - Deaths per
100 000 of inhabitants by frequent causes**

Daganatok - <i>Tumori - Neoplasms</i>	300,2	375,9	310,2	324,7
Endokrin, táplálkozási és anyagcsere- betegségek - <i>Boli endocrine, de nutriție și metabolism - Endocrine, nutritional and metabolic diseases</i>	24,1	35,0	22,6	26,7
Keringési rendszer betegségei - <i>Boli ale aparatului circulator - Diseases of the circulatory system</i>	701,6	820,1	631,9	712,7
Emésztőrendszer betegségei - <i>Boli ale aparatului digestiv - Diseases of the digestive system</i>	89,3	65,8	76,9	78,7
Morbiditás és mortalitás külső okai - <i>Cauzele externe ale morbidității și mortalității - External causes of morbidity and mortality</i>	72,9	86,4	98,1	84,7
Ebből - <i>Din care - Of which:</i>				
öngyilkosság - <i>sinucideri - suicide and self-injury</i>	29,9	40,1	34,4	34,2

Oktatás - Educație - Education, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

**Intézmény (feladatellátási hely) - Instituții (unități în funcțiune) - Institution
(operational sites)**

Óvoda - Grădinițe de copii - <i>Kindergartens</i>	205	172	173	550
Általános iskola - Învățământ primar și gimnazial - Primary (general) schools	179	125	115	419
Középfokú iskola - Învățământ secundar - Secondary and vocational schools	136	115	135	386
Felsőoktatási intézmény (képzési hely szerint) - Învățământ superior după locul de educare - Institutions of tertiary education (by places of training)	4	2	2	8

Gyermekek, tanuló - Populația școlară - Pupils, students

Óvoda - Grădinițe de copii - <i>Kindergartens</i>	16 940	11 348	13 472	41 760
Általános iskola - Învățământ primar și gimnazial - Primary (general) schools	42 972	28 850	31 714	103 536
Középfokú iskola - Învățământ secundar - Secondary and vocational schools	35 820	25 773	32 402	93 995
Felsőoktatási intézmény (képzési hely szerint) - Învățământ superior după locul de educare - Institutions of tertiary education (by places of training)	7 669	4 365	28 107	40 141

Pedagógus - Personal didactic - Teachers

Óvoda - Grădinițe de copii - <i>Kindergartens</i>	1 515	1 019	1 219	3 753
Általános iskola - Învățământ primar și gimnazial - Primary (general) schools	4 016	2 660	2 946	9 622
Középfokú iskola - Învățământ secundar - Secondary and vocational schools	2 540	1 867	2 217	6 624
Felsőoktatási intézmény (képzési hely szerint) - Învățământ superior după locul de educare - Institutions of tertiary education (by places of training)	332	350	2 166	2 848

Kultúra - Cultură - Culture, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

Intézmények száma - Instituții - Institutions

Állandó színházak - Teatre - Theatres	2	2	3	7
Muzeális intézmények - Muzeee - Museums	33	38	25	96
Moziterem - Sale cinematografice - Cinemas	16	10	20	46
Települési könyvtár - Biblioteci publice - Public libraries	91	51	50	192

Közúti közlekedés - Transportul rutier - Road transport, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			

Országos közutak hossza összesen, km - Lungimea drumurilor publice nationale, km - National public roads, km

Ebből - Din acestea - Of which:

autópálya és autóút - autobande, autostrade - motorways and motorroads	77	–	50	127
elsőrendű főút - drumuri principale - trunk roads	106	80	112	298
másodrendű főút - drumuri secundare - secondary main roads	486	185	170	841

Közútiépjármű-állomány, db - Numărul vehiculelor rutiere - Stock of road vehicles

210 254	120 743	144 260	475 257
Ebből - Din acestea - Of which:			
tehergépkocsi - autovehicule de marfă - lorries	26 462	13 015	18 458
személygépkocsi - autoturisme - passenger cars	169 633	99 174	116 156
autobusz és mikrobusz - autobuze și microbuze - buses and microbuses	2 520	1 508	1 948
			5 976

Közúti közlekedés /folytatás/- *Transportul rutier /continuare/ - Road transport /continued/, 2008*

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	<i>megye - județul - county</i>			
1000 lakosra jutó közútigépjármű-állomány - <i>Numărul vehiculelor rutiere pe 1000 locuitori - Stock of road vehicles per 1000 inhabitants</i>	396	325	340	359
1000 lakosra jutó személygépkocsi - <i>Numărul autoturismelor pe 1000 locuitori - Stock of passenger cars per 1000 inhabitants</i>	320	267	274	290

Közúti közlekedési balesetek - *Accidente rutiere - Road traffic accidents, 2008*

Megnevezés/Denumire <i>Denomination</i>	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	<i>megye - județul - county</i>			
Balesetek száma - <i>Numărul accidentelor - Number of road traffic accidents</i>	889	667	686	2 242
Megsérült személyek száma - <i>Persoane rănite - Number of persons injured</i>	1 255	893	882	3 030
Ebből - <i>Din acestea - Of which:</i>				
meghaltak - <i>decedați - deceased</i>	66	47	33	146

Lakáshelyzet - Locuințe - Dwellings, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			
Lakásállomány - <i>Fondul de locuințe</i> - <i>Number of dwellings</i>	237 717	167 622	189 113	594 452
100 lakásra jutó lakos - <i>Locuitori pe 100 locuințe</i> - <i>Occupants per 100 dwellings</i>	223	222	224	223
Épített lakás - <i>Locuințe terminat</i> e - <i>Finished dwellings</i>	950	649	1 262	2 861
Ebből - <i>Din acestea</i> - <i>Of which:</i>				
egyszobás - <i>cu o singură cameră</i> - <i>with one room</i>	64	64	59	187
kétszobás - <i>cu două camere</i> - <i>with two rooms</i>	134	109	294	537
három és több szobás - <i>cu trei camere și peste</i> - <i>with three rooms and over</i>	752	476	909	2 137
Épített lakások átlagos alapterülete, m ² - <i>Suprafața medie ale locuințelor terminat</i> e, m ² - <i>Average basic floorspace, m²</i>	109	90	91	97
10 000 lakosra jutó épített lakás - <i>Locuințe terminat</i> e pe 10 000 locuitori - <i>Finished dwellings per 10 000 inhabitants</i>	18	17	30	22

Közműellátás - Utilități publice - Public utilities, 2008

Megnevezés/Denumire Denomination	Bács- Kiskun	Békés	Csongrád	Dél-Alföld
	megye - județul - county			
Vezetékes gázzal ellátott települések aránya, % - <i>Proportia localităților în care se distribuie gaze naturale din total, %</i> - <i>Settlements supplied with natural gas as a % of all settlements</i>	99,2	100,0	100,0	99,6
Közüzemi vízzel ellátott települések aránya, % - <i>Proportia localităților în care se distribuie apă potabilă din total, %</i> - <i>Settlements supplied with piped water as a % of all settlements</i>	100,0	100,0	100,0	100,0
Szennyvízcsatorna-hálózattal rendelkező települések aránya, % - <i>Proportia localităților cu instalatii de canalizare publică din total, %</i> - <i>Settlements supplied with closed public sewage network as a % of all settlements</i>	41,2	45,3	41,7	42,5

VEST

Geografie, meteorologie - *Földrajz, meteorológia - Geography, meteorology*, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Lungimea frontierei comune cu regiunea Dél-Alföld, km - <i>Közös államhatár hossza a Dél-Alföld régióval, km -</i>	-	-	108	68	176
Altitudine maximă, m - <i>Legmagasabb pont, m - Highest Point, m</i>	1 486	2 291	2 519	1 380	2 519

**Organizarea administrativă teritorială - *Terület, településszerkezet* -
Area, structure of settlements, 2008**

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Suprafața totală, km ² - <i>Terület, km² - Area, km²</i>	7 754	8 520	7 063	8 697	32 034
Numărul localităților (comune, orașe și municipii) - <i>Települések száma (kommunák, városok, megyei jogú városok)</i> - Number of settlements (communes, towns and municipalities)	78	77	69	99	323
Din care - <i>Ebből - Of which:</i>					
orașe și municipii - <i>város és megyei jogú város - towns and municipalities</i>	10	8	14	10	42
comune - <i>kommuna - communes</i>	68	69	55	89	281
Gradul de urbanizare, % - <i>Urbanizáltság mértéke, % - Rate of urbanisation, %</i>	55,1	56,0	76,7	62,5	63,1

Gruparea localităților după numărul populației - *Települések száma népesség-nagyság szerint - Number of settlements by population size group*

0 - 499	1	1	4	3	9
500 - 999	2	6	8	1	17
1000 - 1999	19	29	19	26	93
2000 - 4999	40	33	25	49	147
5000 - 9999	11	2	2	16	31
10000 - 49999	4	5	9	3	21
50000 -	1	1	2	1	5

Distribuția populației după mărimea localităților, % - *A népesség megoszlása a települések népességnagysága szerint, % - Number of population by population size group, %*

0 - 499	0,1	0,0	0,3	0,2	0,2
500 - 999	0,4	1,5	1,4	0,1	0,7
1000 - 1999	6,2	13,8	6,2	6,2	7,4
2000 - 4999	28,2	28,8	16,4	22,6	23,5
5000 - 9999	18,0	4,5	3,3	14,5	10,9
10000 - 49999	10,8	25,7	43,0	10,3	21,0
50000 -	36,3	25,7	29,4	46,1	36,3

Populația - Népesség - Population, 2008.XII.31.

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Numărul locuitorilor - Népesség száma - Population	457 306	324 236	466 586	676 360	1 924 488
Din care - Ebből - Of which:					
masculin - férfi - male	220 436	158 075	226 496	324 835	929 842
feminin - nő - female	236 870	166 161	240 090	351 525	994 646
Evoluția numărului populației (2004=100,0%) - Népesség számának változása (2004=100,0%) - Population (2004=100,0%)	99,3	97,4	96,7	102,6	99,5
Densitatea populației, locuitori/km ² - Népsűrűség, fő/km ² - Density per km ²	59,0	38,1	66,1	77,8	60,1
Populația pe grupe de vîrstă - Népesség száma életkor szerint - Population by age					
0 - 14	66 849	46 955	65 326	94 510	273 640
15 - 64	321 253	228 844	332 685	491 709	1 374 491
65 -	69 204	48 437	68 575	90 141	276 357
Rata de dependență demografică, % - Eltartottsági ráta, % - Dependency ratio, %	42,4	41,7	40,2	37,6	40,0
Din care - Ezen belül - Of which:					
tineri - gyermeknépesség - youth	20,8	20,5	19,6	19,2	19,9
vârstnici - időskorúak - old-age	21,5	21,2	20,6	18,3	20,1
Indice de îmbătrânire, % - Öregedési index, % - Ageing index, %	103,5	103,2	105,0	95,4	101,0
Din care - Ezen belül - Of which:					
masculin - férfi - male	79,0	80,0	8,05	72,0	78,0
feminin - nő - female	129,0	128,0	126,0	120,0	125,0
Durata medie a vieții, ani - Születéskor várható átlagos élettartam, év - Average life expectancy at birth, years					
masculin - férfi - male	69,17	68,42	68,68	69,54	69,04
feminin - nő - female	75,39	75,75	75,81	76,53	75,94

Mișcarea a populației - Népmozgalom - Vital statistics, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	
Născuți-vii - Élveszületés - Live births	4 504	2 905	3 981	7 093	18 483
Rata de fertilitate ^{a/} - Termékenységi arányszám ^{a/} - Fertility rate ^{a/}	39,1	35,3	32,8	40,2	37,3
Decedați - Halálozás - Deaths	6 072	4 192	5 680	7 418	23 362
Mortalitatea infantilă (sub 1 an) - Csecsemőhalálozás (1 éven aluli) - Infant deaths (under 1 year of age)	44	55	45	66	210
Sporul natural (+,-) - Természetes szaporodás, illetve fogyás (+,-) - Natural increase or decrease (+,-)	-1 568	-1 287	-1 699	-325	-4 879
Soldul schimbărilor de domiciliu (+,-) - Vándorlási különbözet (+,-) - Net migration (+,-)	1 446	-537	-1 778	3 717	2 848
Căsătorii - Házasságkötés - Marriages	3 068	2 123	3 008	5 153	13 352
Divorțuri - Válás - Divorces	792	661	1 265	524	3 242

Rate la 1000 locuitori - 1000 lakosra jutó népmozgalmi adatok - Vital statistics per 1000 inhabitants

Născuți-vii - Élveszületés - Live births	9,9	8,9	8,5	10,7	9,6
Decedați - Halálozás - Deaths	13,3	12,8	12,1	11,2	12,2
Sporul natural (+,-) - Természetes szaporodás, illetve fogyás (+,-) - Natural increase or decrease (+,-)	-3,4	-3,9	-3,6	-0,5	-2,6
Soldul schimbărilor de domiciliu (+,-) - Vándorlási különbözet (+,-) - Net migration (+,-)	3,2	-1,7	-3,8	5,5	1,5
Căsătorii - Házasságkötés - Marriages	6,7	6,5	6,4	7,8	7,0
Divorțuri - Válás - Divorces	1,7	2,0	2,7	0,8	1,7
Decedați sub 1 an la 1000 născuți-vii - 1000 élveszülöttre jutó 1 éven aluli meghalt - Deaths under 1 years of age per 1000 liveborn	9,8	18,9	11,3	9,3	11,4

a/ Născuți vii la 1000 femei în vîrstă ferită. – Ezer 15-49 éves korú nőre jutó élveszületés. – Live births per thousand females aged 15-49.

Activitatea economică a populației între 15-64 ani* - A 15-64 éves népesség gazdasági aktivitása* - Economic activity of population aged 15-64*, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Populația activă civilă, mii persoane - <i>Gazdaságilag aktív népesség, ezer fő - Economically active population thousand</i>	877,1
Someri, mii persoane - <i>Munkanélküliek száma, ezer fő - Unemployed, thousand</i>	49,7
Rata de activitate, % - <i>Aktivitási arány, % - Activity rate, %</i>	62,9
Rata de ocupare, % - <i>Foglalkoztatási arány, % - Employment rate, %</i>	59,3
Rata şomajului, % - <i>Munkanélküliségi ráta, % - Unemployment rate, %</i>	5,7

*Sursa datelor: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării. – Forrás: Munkaerő-felmérés. – Source: Household labour force survey.

Salariații - Alkalmazásban állók - Employees, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Numărul salariaților, mii persoane - <i>Alkalmazásban állók száma, ezer fő - Number of employees, thousand</i>	124,4	63,7	128,9	216,7	533,7
Pe activități ale economiei naționale, % - <i>Gazdasági ágak szerinti megoszlás, % - Distribution by activity of national economy, %</i>					
A,B Agricultură, vânătoare, silvicultură, pescuit și piscicultură - <i>Mezőgazdaság, vad-, erdő- halgazdál-kodás - Agriculture, hunting and forestry, fishing</i>	3,0	3,2	2,4	2,8	2,8
C,D,E Industrie - Ipar- <i>Industry</i>	42,3	34,8	39,2	37,3	38,6
F Construcții - <i>Építőipar - Construction</i>	6,1	8,6	9,5	8,6	8,2
G Comerț, reparare - <i>Kereskedelmi, javítás - Trade, repair</i>	15,7	11,7	18,1	15,6	15,8

**Salariații /continuare/ - Alkalmazásban állók /folytatás/ - Employees
/continued/, 2008**

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
H Hoteluri și restaurante - <i>Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás - Hotels and restaurants</i>	2,2	2,7	2,1	2,3	2,3
I Transport, depozitare și comunicații - <i>Szállítás, raktározás, posta, távközlés - Transport, storage and communication</i>	6,8	5,8	4,5	6,8	6,1
J Intermediere financiare - <i>Pénzügyi közvetítés - Financial intermediation</i>	1,6	1,3	1,2	1,3	1,4
K Tranzacții imobiliare și alte servicii - <i>Ingatlangugy- letek, gazdasági szolgálta- tás - Real estate, renting and business activities</i>	4,7	4,3	4,6	6,8	5,5
L Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public - <i>Közigazgatás, védelem; kötelező társadalom- biztosítás - Public administration and defence; compulsory social security</i>	3,5	6,4	4,1	2,5	3,6
M Învățământ - <i>Oktatás - Education</i>	6,6	8,7	5,8	6,9	6,8
N Sănătate și asistență socială - <i>Egészségügyi, szociális ellátás - Health and social work</i>	5,4	9,4	6,7	6,2	6,5
O Alte activități de servicii colective și personale - <i>Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás - Other community, social and personal service activities</i>	2,0	3,1	1,8	2,8	2,4

Produsul Intern Brut /PIB/ - Bruttó hazai termék /GDP/ - Gross Domestic Product - 2007

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	
Produsul Intern Brut (PIB) prețuri curente, milioane Euro - Bruttó hazai termék (GDP) piaci beszerzési áron, millió Euro - Gross Domestic Product current prices, million Euro	3 016	1 604	2 619	5 645	12 883
Produsul intern brut (PIB) pe locuitor, Euro - Egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP), Euro - Gross Domestic Product per capita, Euro	6 589	4 897	5 545	8 465	6 695
Valoarea adăugată brută pe principalele activități ale economiei naționale, % - Bruttó hozzáadott érték a gazdasági ágak főbb csoportjai szerint, % - Gross value added by activity of national economy, %					
Agricultură, vânătoare, silvicolură, pescuit și piscicultură - Mezőgazdaság, vad- és erdőgazdálkodás, halászat - Agriculture, hunting and forestry, fishing	7,5	14,4	5,3	6,9	7,6
Industria - Ipar - Industry Construcții - Építőipar - Construction	37,0	19,1	27,5	29,2	29,4
Servicii - Szolgáltatások - Services	7,7	9,5	9,2	8,7	8,7
	47,8	57,1	58,1	55,1	54,3

Agricultură - Mezőgazdaság - Agriculture, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Suprafața totală a fondului funciar, hectare - <i>Földterület, hektár - Land area, hectares</i>	775 409	851 976	706 267	869 665	3 203 317
Din care - <i>Ebből - Of which:</i>					
suprafața agricolă - <i>mezőgazdasági terület - agricultural area</i>	510 770	397 303	280 332	698 024	1 886 429
păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră - <i>erdő - forests</i>	211 979	411 276	365 994	109 116	1 098 365
alte suprafețe - <i>egyéb területek - other areas</i>	52 660	43 397	59 941	62 525	218 523
Suprafața agricolă după modul de folosință, hectare - <i>Mezőgazdasági terület művelési áganként, hektár - Agricultural area by land-use categories, hectares</i>					
Arabil - Szántó - <i>Arable land</i>	349 579	127 251	79 629	526 814	1 083 273
Livezi - Gyümölcsös - <i>Orchards</i>	5 581	11 689	915	9 144	27 329
Vii - Szőlő - <i>Vineyards</i>	3 577	771	–	4 301	8 649
Fânețe și pășuni - <i>Rét és legelő - Hayfields and pastures</i>	152 033	257 592	199 788	157 765	767 178
Suprafața cultivată, cu principalele culturi, % - A fontosabb növények területe a szántóterület %-ában - Cultivated area, by main crops, %					
Grâu - Búza - <i>Wheat</i>	24,9	16,6	17,5	30,2	26,2
Orz - Árpa - <i>Barley</i>	2,2	1,9	1,2	3,3	2,7
Porumb boabe - Kukorica - <i>Maize (corn)</i>	39,8	40,8	37,8	32,6	36,1
Cartofi - Burgonya - <i>Potatoes</i>	2,1	8,8	15,2	2,2	3,7
Floarea soarelui - Napraforgó - <i>Sunflowers</i>	7,4	1,4	0,2	8,3	6,8
Rapiță - Repce - <i>Rape</i>	1,1	–	0,8	1,6	1,2
Sfeclă de zahăr - Cukorrépa - <i>Sugar-beet</i>	0,2	–	0,0	–	0,1
Porumb verde furajer - Silókukorica - <i>Silage maize</i>	0,3	1,1	0,1	0,5	0,5
Lucernă - Lucerna - <i>Lucerne</i>	2,8	8,3	7,8	3,1	3,9
Legume - Zöldségfélék - <i>Vegetables</i>	5,9	4,6	7,4	2,8	4,3

**Agricultură /continuare/ - Mezőgazdaság /folytatás/ - Agriculture
/continued/, 2008**

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	

**Producția medie ale principalelor culturi, kg/ha - A fontosabb növények
termésátлага kg/ha - Average yields of main crops kg/ha**

Grâu - Búza - Wheat	3 405	2 905	2 978	3 549	3 437
Orz - Árpa - Barley	4 258	2 895	3 317	3 159	3 448
Porumb boabe - Kukorica - Maize (corn)	3 849	2 745	3 861	3 549	3 589
Cartofi - Burgonya - Potatoes	13 746	17 436	11 581	12 278	13 599
Floarea soarelui - Napraforgó - Sunflowers	1 607	1 206	1 363	1 902	1 779
Rapiță - Repce - Rape	1 781	–	1 313	1 798	Á 772
Sfeclă de zahăr - Cukorrépa - Sugar-beet	38 164	–	25 750	–	38 087
Porumb verde furajer - Silókukorica - Silage maize	16 702	19 496	30 000	15 061	16 695
Lucernă - Lucerna - Lucerne	14 890	16 014	16 334	19 367	17 142

**Efectivele de animale, mii capete - Főbb állatfajok állománya, ezer db - Animals
livestock, thousand heads**

Cabaline - Ló - Horses	9	13	9	12	43
Bovine - Szarvasmarha - Cattle	57	49	48	52	206
Din care - Ebből - Of which:					
vaci și bivalite - tehén - cows and buffalo cows	32	30	33	27	122
Porcine - Sertés - Pig	232	73	64	562	931
Ovine - Juh - Sheep	238	250	144	510	1 142
Caprine - Kecske - Goats	7	15	9	17	48
Păsări - Baromfifélék - Poultry	1 288	1 658	1 266	1 890	6 102

**Agricultură /continuare/ - Mezőgazdaság /folytatás/ - Agriculture
/continued/, 2008**

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	

**Animale ce revin la 100 hectare teren agricol, producția de lapte - Állatsűrűség,
tejhozam - Animals density, milk production**

Bovine ce revin la 100 hectare de teren agricol - 100 ha mező- gazdasági területre jutó szarvas- marha - Cattles livestock per 100 hectares of agricultural area	11,2	12,3	17,1	7,4	10,9
Porcine ce revin la 100 hectare de teren agricol - 100 ha mező- gazdasági területre jutó sertés - Pigs livestock per 100 hectares of agricultural area	45,4	18,4	22,8	80,5	49,4
Producția de lapte de vacă și bivolită, mii litri - Tehéntej- termelés, ezer liter - Cow milk production, thousand litres	114 000	113 400	107 000	98 900	433 300

Turism - Turizmus - Tourism, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	

Unități de cazare la 31 iulie 2008 - Szálláshelyek 2008. július 31. - Touristic accommodation units 31 July 2008

Hoteluri - Szállodák - Hoteluri	21	19	16	46	102
Pensiuni turistice - Panziók - <i>Touristic boarding houses</i>					
urbane - városi - urban	27	29	18	32	106
rurale - falusi - rural	9	24	22	4	59
Hanuri și cabane turistice - <i>Turistaszálló, turistaház - Touristic inn, touristic chalets</i>	1	8	4	1	14
Campinguri și altele - Kemping és egyéb - Campings and others	31	38	27	21	117

Capacitatea de cazare (locuri) la 31 iulie 2008 - Férőhelyek száma 2008. július 31. - Capacity (places) 31 July 2008

Hoteluri - Szállodák - Hoteluri	2 157	4 488	1 853	4 237	12 735
Pensiuni turistice - Panziók - <i>Touristic boarding houses</i>					
urbane - városi - urban	576	521	286	781	2 164
rurale - falusi - rural	156	423	223	67	869
Hanuri și cabane turistice - <i>Turistaszálló, turistaház - Touristic inn, touristic chalets</i>	34	476	169	40	719
Campinguri și altele - Kemping és egyéb - Campings and others	1 420	1 306	973	1 210	4 909

Sosiri ale turiștilor - Vendégek - Tourists arrivals

Hoteluri - Szállodák - Hoteluri	142 841	67 485	64 773	228 226	503 325
Pensiuni turistice - Panziók - <i>Touristic boarding houses</i>					
urbane - városi - urban	29 779	12 399	10 105	34 357	86 640
rurale - falusi - rural	1 689	4 986	2 684	2 246	11 605
Hanuri și cabane turistice - <i>Turistaszálló, turistaház - Touristic inn, touristic chalets</i>	354	2 916	5 839	–	9 109
Campinguri și altele - Kemping és egyéb - Campings and others	9 198	16 506	20 459	16 972	63 135

Turism /continuare/ - Turizmus /folytatás/ - Tourism /continued/, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	

**Din care - Ebből: - Of which:
sosirile turiștilor străini - külföldi vendégek - foreign tourists arrivals**

Hoteluri - Szállodák - Hoteluri Pensiuni turistice - Panziók - <i>Touristic boarding houses</i>	31 498	3 751	8 570	84 345	128 164
urbane - városi - urban	2 603	307	592	6 601	10 103
rurale - falusi - rural	173	249	295	201	918
Hanuri și cabane turistice - <i>Turistaszálló, turistaház - Touristic inn, touristic chalets</i>	–	183	–	–	183
Campinguri și altele - <i>Kemping és egyéb - Campings and others</i>	504	495	2 484	3 623	7 106

Înnoptări ale turiștilor - Vendégéjszaka - Overnights

Hoteluri - Szállodák - Hoteluri Pensiuni turistice - Panziók - <i>Touristic boarding houses</i>	265 962	580 656	190 450	532 036	1 569 104
urbane - városi - urban	46 038	36 522	15 973	70 131	168 664
rurale - falusi - rural	5 225	13 358	3 831	4 176	26 590
Hanuri și cabane turistice - <i>Turistaszálló, turistaház - Touristic inn, touristic chalets</i>	1 022	9 674	12 385	–	23 081
Campinguri și altele - <i>Kemping és egyéb - Campings and others</i>	18 869	67 273	60 808	49 261	196 211

**Din care - Ebből: - Of which:
înnoptări ale turiștilor străini - külföldiek által eltöltött vendégéjszaka - foreigner overnights**

Hoteluri - Szállodák - Hoteluri Pensiuni turistice - Panziók - <i>Touristic boarding houses</i>	58 232	9 893	15 587	168 824	252 536
urbane - városi - urban	4 469	943	1 118	19 316	25 846
rurale - falusi - rural	1 824	787	803	499	3 913
Hanuri și cabane turistice - <i>Turistaszálló, turistaház - Touristic inn, touristic chalets</i>	–	938	–	–	938
Campinguri și altele - <i>Kemping és egyéb - Campings and others</i>	567	3 012	4 085	6 784	14 448

Sănătate - Egészségügy - Public health, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	
Numărul medicilor de familie - Háziorvos és házi gyermekorvos - General practitioners and family paediatrician	297	215	359	509	1 380
Locuitori la un medic de familie - Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos - Population per general practitioner and family paediatrician	1 588	1 542	1 463	1 344	1 459
Farmacii - Gyógyszertárak - Pharmacies	145	79	129	250	603
Spitale - Kórházi ellátás - Hospitals					
Numărul paturilor în spitale - Kórházi ágyak száma - Hospital beds	2 493	2 080	3 509	5 664	13 746
Numărul medicilor la 100 paturi - 100 kórházi ágyra jutó orvosok száma - Physicians per 100 hospital beds	38	27	33	53	41
Numărul paturilor pe 10 000 locuitori - 10 000 lakosra jutó kórházi ágy - Hospital beds per 10 000 inhabitants	54,5	64,2	75,2	83,7	71,4
Om zile de spitalizare, mii - Ápolási nap, ezer - Nursing days, thousand	734,2	591,3	956,4	1 608,0	3 889,9
Internați - Kórházba utaltak száma - Persons referred into hospitals	82 143	83 798	116 966	189 106	472 013
Decese după principalele cazuri de îmbolnăvire pe 100 mii de locuitori - 100 000 lakosra jutó halálozások a leggyakoribb halálokok szerint - Deaths per 100 thousand of inhabitants by frequent causes					
Tumori - Daganatok - Neoplasms	273	193	240	227	235
Boli endocrine, de nutriție și metabolism - Endokrin, táplálkozási és anyagcserebetegségek - Endocrine, nutritional and metabolic diseases	8	6	15	4	8
Boli ale aparatului circulator - Keringési rendszer betegségei - Diseases of the circulatory system	782	853	719	676	742
Boli ale aparatului digestiv - Emésztőrendszer betegségei - Diseases of the digestive system	68	59	56	54	59

Educație - Oktatás - Education, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	

Numărul unităților - Egységek száma - Number of units

Grădinițe de copii - Óvodák - <i>Kindergartens</i>	29	26	39	68	162
Primar și gimnazial - Általános iskola - Primary education	106	90	96	143	435
Liceal, profesional, postliceal și de maiștri - Középfokú iskolák - Secondary and vocational education	44	29	36	63	172
Universități - Felsőoktatási intézmények - Tertiary education	2	1	1	9	13

Populația școlară - Gyermek, tanuló - Pupils, students

Grădinițe de copii - Óvodák - <i>Kindergartens</i>	12 954	9 599	12 131	19 975	54 659
Primar și gimnazial - Általános iskola - Primary education	36 415	25 737	36 686	51 386	150 224
Liceal, profesional, postliceal și de maiștri - Középfokú iskolák - Secondary and vocational education	21 354	16 221	26 218	34 796	98 589
Universități - Felsőoktatási intézmények - Tertiary education	20 477	3 845	6 697	48 433	79 452

Personal didactic - Pedagógus - Teachers

Grădinițe de copii - Óvodák - <i>Kindergartens</i>	676	573	716	1 213	3 178
Primar și gimnazial - Általános iskola - Primary education	3 031	2 052	2 811	4 269	12 163
Liceal, profesional, postliceal și de maiștri - Középfokú iskolák - Secondary and vocational education	1 287	1 230	1 510	2 386	6 413
Universități - Felsőoktatási intézmények - Tertiary education	565	110	270	3 098	4 043

Cultură - Kultúra - Culture, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	

Instituții - Intézmények száma - Institutions

Teatre - Színházak - Theatres	2	2	2	4	10
Muzeee - Múzeumok - Museums	9	13	11	27	60
Cinematografe - Mozik - Cinemas	2	1	2	3	8
Biblioteci - Könyvtárak - Libraries	248	233	281	378	1 140

Transportul rutier - Közúti közlekedés - Road transport, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	

Lungimea drumurilor publice, km - Közutak hossza, km - Public roads, km

2 241	1 944	3 192	2 911	10 288
-------	-------	-------	-------	--------

Din care - Ebből - Of which:

autostrăzi - autópálya és autóút - motorways and motorroads	—	—	—	—	—
drumuri naționale - országos utak - national roads	405	560	383	544	1 892
drumuri județene și comunale - megyei és kommunális utak - county and communal roads	1 836	1 384	2 809	2 367	8 396

Numărul vehiculelor înscrise în circulație - Regisztrált gépjárműállomány - Registered motor vehicles

117 248	62 513	105 391	178 611	463 763
---------	--------	---------	---------	---------

Din care - Ebből - Of which:

autovehicule de marfă - tehergépkocsik - lorries	12 982	6 684	11 337	18 920	49 923
autoturisme - személygépkocsi - passenger cars	91 429	49 966	84 051	145 005	370 451
autobuze și microbuze - autóbusz és mikrobusz - buses and microbuses	749	534	1 032	861	3 176

Transportul rutier (continuare) - Közúti közlekedés (folytatás) - Road transport (continued), 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	

Numărul vehiculelor rutiere la 1000 locuitori - 1000 lakosra jutó gépjárműállomány - Stock of road vehicles per 1000 inhabitants	256	192	225	265	241
Numărul autoturismelor la 1000 locuitori - 1000 lakosra jutó személygépkocsi-állomány - Stock of passenger cars per 1000 inhabitants	200	153	179	215	192

Accidente rutiere - Közúti közlekedési balesetek - Road traffic accidents, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș-Severin	Hunedoara	Timiș	

Numărul accidentelor - Balesetek száma - Number of road traffic accidents	235	167	316	327	1 045
Persoane rănite - Megsérült személyek száma - Number of persons injured	202	157	295	265	919
Din care - Ebből - Of which: decedați - meghaltak - deceased	75	45	97	105	322

Locuințe - Lakáshelyzet - Dwellings, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Fondul de locuințe - <i>Lakásállomány - Number of dwellings</i>	189 419	131 803	194 786	266 194	782 202
Locuitori la 100 locuințe - 100 <i>lakásra jutó lakos - Occupants per 100 dwellings</i>	241	247	240	253	246
Locuințe terminate - <i>Épített lakás - Finished dwellings</i>	1 480	223	459	2 545	4 707
Din care - <i>Ebből - Of which:</i>					
cu o singură cameră - <i>egyszobás - with one room</i>	318	56	57	168	599
cu două camere - <i>kétszobás - with two rooms</i>	722	33	80	287	1 122
cu trei camere și peste - <i>három és több szobás - with three rooms and over</i>	440	134	322	2 090	2 986
Suprafața medie a locuințelor terminate, m^2 - <i>Épített lakások átlagos alapterülete, m² - Average basic floorspace, m²</i>	99	120	135	138	124
Locuințe terminate pe 10 000 locuitori - <i>10 000 lakosra jutó épített lakás - Finished dwellings per 10 000 inhabitants</i>	32	7	10	38	24

Utilități publice - Közműellátás - Public utilities, 2008

Denumire/Megnevezés <i>Denomination</i>	Județul - Megye - County				Regiunea Vest
	Arad	Caraș- Severin	Hunedoara	Timiș	
Proportia localitatilor in care se distribuie gaze naturale din total, % - Vezetékes gázzal ellátott települések aránya, % - <i>Settlements supplied with natural gas as a % of all settlements</i>	23,1	10,4	33,3	32,3	25,1
Proportia localitatilor in care se distribuie apa potabila din total, % - Közüzemi vízzel ellátott települések aránya, % - Settlements supplied with piped water as a % of all settlements	85,9	55,8	58,0	82,8	71,8
Proportia localitatilor cu instalatii de canalizare publica din total, % - Szennyvízcsatorna-hálózattal rendelkező települések aránya, % - Settlements supplied with closed public sewerage network as a % of all settlements	34,6	27,3	37,7	24,2	30,3